

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

5 – 6 YAŞ ÇOCUKLARIN OKULA UYUM DURUMUNUN FARKLI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BÜŞRA KİT

DANIŞMAN

PROF. DR. AYŞE GÜLER KÜÇÜKTURAN

ŞUBAT 2023

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

5 – 6 YAŞ ÇOCUKLARIN OKULA UYUM DURUMUNUN FARKLI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BÜŞRA KİT

DANIŞMAN

PROF. DR. AYŞE GÜLER KÜÇÜKTURAN

ŞUBAT 2023

BİLDİRİM

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez-Proje Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırladığım bu çalışmada:

- Tezde yer alan verilen tüm bilgi ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve sunduğumu,
- Yararlandığım eserlere atıfta bulunduğumu ve kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değiştirmede bulunmadığımı,
- Bu tezin tamamını ya da bir bölümünü başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

BÜŞRA KİT

İTHAF

Defne' ye

&

2023 Maraş depreminde yaşamını yitiren tüm çocuklara

ÖN SÖZ

Eğitim öğretim hayatım boyunca hep en iyisini yapmak için verdiğim özen ve sabırdan dolayı ilk olarak kendime teşekkür ederim.

Her zaman pozitif yaklaşımı olan, bilgisini, tecrübesini ve sabrını benden hiçbir zaman Esirgemeyen, bu tezde en önemli ve en kıymetli yol gösterenim olan sevgili hocam Prof. Dr. Ayşe Güler KÜÇÜKTURAN'a bana tüm kattıklarından dolayı teşekkürü borç bilirim.

Gerek lisans gerek yüksek lisans eğitimim boyunca önce güler yüzü sonrasında akademik bilgisine hayran olduğum, tez dönemim süresince de istatistiksel bilgisiyle desteğini esirgemeyen değerli hocam Doç.Dr. Gülden KAYA UYANIK'a sonsuz teşekkürler.

Benim için her zaman en iyisini yapmak isteyen, her şeyden önce ayakları üzerinde durabilen bir kadın olmamda bana her daim yol gösteren canım anneme, uzun süren eğitim hayatım boyunca maddi manevi eksikliğini asla yaşatmayan babama, her düştüğümde beni toparlamayı başaran ablama ve kardeşime benimle oldukları için minnettarım, teşekkür ederim.

Süreç boyunca birlikte geçirebileceğimiz zamandan fedakârlık yapmak zorunda kaldığım, büyümesine şahitlik edemediğim için yeğenim Defne' den özür dilerim.

Son ve asıl teşekkür; bir kadın olarak bugünlere gelebilmemin asıl temelini atan ve öğretmenlik mesleğim boyunca ilkelerinden ayrılmayacağım, başöğretmenim M.Kemal ATATÜRK'e, sonsuz minnetle....

ÖZET

5 – 6 YAŞ ÇOCUKLARIN OKULA UYUM DURUMUNUN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Büşra KIT, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Ayşe Güler KÜÇÜKTURAN

Sakarya Üniversitesi, 2023.

Bu araştırmanın temel amacı anaokuluna başlayan 5 – 6 yaş grubu öğrencilerin okula uyum düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmada nicel yöntem desenlerinden betimsel tarama yönteminin kullanılmıştır. Araştırmanın evreni 2021-2022 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi bağımsız anaokulu, resmi anasınıfı ile ilköğretim okullarının anasınıflarında ilk kez okul öncesi eğitimi almaya başlamış 5-6 yaş aralığındaki çocuklardan oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise 2021-2022 eğitim öğretim yılında Sakarya ilinin farklı ilçelerinde bulunan 12 farklı anaokulunda öğretim gören 5-6 yaş grubu 234 okul öncesi çocuktan oluşmaktadır. Örneklem grubu seçiminde seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında öğrencilere ait belirlenen değişkenleri içeren ve araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu”, çocukların okula uyum düzeyinin belirlenmesi için ise Önder ve Gülay (2010) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan “5-6 Yaş Çocukları İçin Okul Uyumunu Öğretmen Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Veri toplama sürecinde öncelikle Sakarya Üniversitesi Etik Kurulu'ndan, ardında Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır.

Okul Uyumunu Öğretmen Değerlendirme Ölçeği, öğretmenler tarafından 2021 – 2022 eğitim öğretim yılı Eylül ve Ekim aylarında gönüllülük esaslı alınarak doldurulmuştur. Kişisel Bilgi Formu yine öğretmen tarafından doldurulurken süreçle ilgili velilere bilgilendirme yapılarak gerekli izinler alınmıştır.

Elde edilen verilerin analizleri için öncelikle normallik testi yapılmıştır. Test sonucunda normallik varsayımına dayanarak araştırmanın içeriğine uygun olarak parametrik testlerden Bağımsız Örneklem t Testi ve ANOVA kullanılmıştır. Bu bağlamda örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin okula uyum durumuna dair aldıkları puanların öğrencilerin cinsiyetine ve okula giden kardeşe sahip olma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlenmesi için Bağımsız Örneklem T Testi kullanılmıştır. Öğrencilerin yaşı, doğum sırası, kardeş sayısı, anne ve baba eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için ise F Testi (ANOVA) yapılmıştır. Sonuçlarda ortaya çıkan farklılığın kaynağını ve hangi grubun lehine olduğunu tespit etmek amacıyla Tukey testi yapılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre 5-6 yaş grubu çocukların okula uyum durumunun cinsiyete ve baba eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Yaş, doğum sırası, kardeş sayısı, anne eğitim durumu ve okula giden kardeş bulunma durumunun ise okul uyumu üzerinde anlamlı farklılık yaratmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, Erken çocukluk eğitimi, Okula uyum

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE SCHOOL ADAPTATION STATUS OF 5 - 6 YEARS OLD CHILDREN IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES

Büşra KIT, Master Thesis

Supervisor: Prof. Dr. Ayşe Güler KÜÇÜKTURAN

Sakarya Universty, 2023.

The main purpose of this research is to examine the school adjustment levels of students aged 5 to 6 who started kindergarten in terms of different variables. The descriptive survey method, one of the quantitative method designs, was used in the research. The universe of the research consists of children aged 5-6 years who started to receive pre-school education for the first time in the official independent kindergarten, official kindergarten and primary school kindergartens affiliated to the Ministry of National Education in the 2021-2022 academic year. The sample of the study consists of 234 preschool children in the 5-6 age group who are educated in 12 different kindergartens in different districts of Sakarya in the 2021-2022 academic year. Purposive sampling method, one of the non-random sampling methods, was used in the selection of the sample group.

Within the scope of the research, the "Personal Information Form", which includes the variables determined by the students and prepared by the researcher, and the "School Adaptation Teacher Evaluation Scale for 5-6 Years-Old Children" adapted into Turkish by Önder and Gülay (2010) was used to determine the school adjustment level of the children. During the data collection process, necessary permissions were obtained from the Sakarya University Ethics Committee, and then from the Sakarya Provincial Directorate of National Education.

The School Adaptation Teacher Evaluation Scale was filled in on a voluntary basis by teachers in September and October of the 2021-2022 academic year. While the Personal Information Form was filled by the teacher, the necessary permissions were obtained by informing the parents about the process.

For the analysis of the obtained data, first of all, normality test was performed. Based on the assumption of normality as a result of the test, the Independent Samples t-Test and ANOVA, which are parametric tests, were used in accordance with the content of the research. In this context, the Independent Sample T Test was used to determine whether the scores of the students in the sample group regarding the school adjustment status differ according to the gender of the students and having a sibling who goes to school. The F Test (ANOVA) was conducted to determine whether the students differed according to their age, birth order, number of siblings, and educational status of their parents. Tukey test was used to determine the source of the difference in the results and which group was in favor.

According to the results of the research, it was concluded that the school adjustment status of children aged 5-6 years differed significantly according to gender and father's education level. It was observed that age, birth order, number of siblings, mother's education level and the presence of siblings who went to school did not make a significant difference on school adjustment.

Keywords: Pre-school education, Early childhood education, Adaptation to school

İÇİNDEKİLER

İTHAF	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
TABLolar LİSTESİ	xi
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu.....	2
1.2.Araştırmanın Amacı	3
1.3.Araştırmanın Önemi	3
1.4.Problem Cümlesi.....	5
1.5.Alt Problemler.....	5
1.6.Varsayımlar	6
1.7.Sınırlılıklar.....	6
1.8.Tanımlar.....	6
BÖLÜM II.....	8
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
2.1. Uyum Kavramı.....	8
2.1.1.Okula Uyum.....	9
2.1.2.Okul Öncesi Dönemde Okula Uyumun Önemi	10
2.2.Uyum ile İlişkili Kuramsal Temel.....	12
2.2.1.Ekolojik Kuram.....	12
2.2.2.Sosyal Öğrenme Kuramı	14

2.2.3.Bağlanma Kuramı	15
2.3.Okula Uyum Etkileyen Etkenler	17
2.3.1.Çocukla İlgili Olan Etkenler	17
2.3.1.1.Çocuğun Sosyo-Duygusal Gelişimsel Özellikleri.....	17
2.3.1.2.Öz Düzenleme Becerileri.....	18
2.3.1.3.Sosyal Beceriler	19
2.3.2.Çevreyle İlgili Olan Etkenler	20
2.3.2.1. Aile ve Ebeveyn Tutumu	20
2.3.2.2. Öğretmen ve Akran İlişkisi	22
2.4. Okula Uyum İle İlgili Araştırmalar	22
2.4.1.Okula Uyum İle İlgili Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar.....	22
2.4.2.Okula Uyum İle İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	33
BÖLÜM III.....	38
YÖNTEM.....	38
3.1.Araştırmanın Modeli	38
3.2.Araştırmanın Evreni	38
3.3.Araştırmanın Örneklemi	38
3.4.Veriler Toplama Araçları	42
3.4.1.Kişisel Bilgi Formu	42
3.4.2. 5-6 Yaş Çocukları İçin Okul Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği (Teacher Rating Scale of School Adjustment)	42
3.5.Verilerin Toplanması	45
3.6.Verilerin Analizi	45
BÖLÜM IV	48
BULGULAR	48

4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum	48
4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum	49
4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum	51
4. 4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	53
4. 5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	55
4.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	57
4.7. Araştırmanın Yedinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum	59
BÖLÜM V	61
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	61
5.1.Sonuç ve Tartışma	61
5.2.Öneriler.....	68
KAYNAKLAR	71
EKLER.....	86

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Çocuk ve Öğretmenlerin Sayısına Dair İstatistikler	39
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Çocuklara Ait Demografik Bilgiler	40
Tablo 3. 5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği'nin Orijinal Ve Türkçe Formlarının Alt Ölçeklerinin İç Tutarlılık Sonuçlarının Karşılaştırılması	43
Tablo 4. 5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği'nin Araştırma Kapsamında Elde Edilen İç Tutarlılık Sonuçları	44
Tablo 5. Verilerin Dağılımına Ait Normallik Sonuçları	46
Tablo 6. Çocukların Okula Uyum Puanlarının Cinsiyete Göre T Testi Sonuçları	48
Tablo 7. Yaş Değişkenine Ait Betimsel İstatistikler	49
Tablo 8. Yaş Değişkenine Göre Okula Uyum Puanlarına Ait ANOVA Sonuçları	50
Tablo 9. Doğum Sırası Değişkenine Ait Betimsel İstatistikler	51
Tablo 10. Doğum Sırası Değişkenine Göre Okula Uyum Puanlarına Ait ANOVA Testi Sonuçları	52
Tablo 11. Çocuk sayısı Değişkenine Ait Betimsel İstatistikler	53
Tablo 12. Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Okula Uyum Puanlarına Ait ANOVA Testi Sonuçları	54
Tablo 13. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Ait Betimsel İstatistikler	55
Tablo 14. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Okula Uyum Puanlarına Ait ANOVA Sonuçları	56
Tablo 15. . Baba Eğitim Durumu Değişkenine Ait Betimsel İstatistikler	57
Tablo 16. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Okula Uyum Puanlarına Ait ANOVA Sonuçları	58
Tablo 17. Çocukların Okula Uyum Puanlarının Okula Giden Kardeşe Sahip Olma Durumuna Göre T Testi Sonuçları	60

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Verilerin normallik dağılımına ilişkin histogram şekli.....46

BÖLÜM I

GİRİŞ

Uyum, bir yaşam alanından diğer bir yaşam alanına geçişte gerekli olan bir olgudur. Bireyin doğduğu andan itibaren başa çıkma mekanizmaları, strateji geliştirme ve sosyal destek aramayı içerir. Uyum, yeni bir kültüre taşınmaktan, yeni bir işe girmekten, bir okula başlamak ve bitirmekten ya da kişilerarası bir ilişkiye girip çıkmaktan birçok ortamda gerçekleşir (Tsay, 2012). Yaşam boyunca var olan bu farklılaşma hayata devam edebilmek için sürekli devam eden bir uyum sürecini zorunlu kılmıştır. Bireyin bazen yeni bir ilişkiye, farklı bir sosyal çevreye, yeni fiziksel duruma, farklı yaşam şartlarına adaptasyonu gerekebilir. Yaşamak bireyin farklılıklara uyum sağlamasıdır (Kaynak, 2021).

Çocukların gelişim yıllarında deneyimledikleri ilk geçiş haklarından biri okula geçiştir. Bu değişim, çocuklar ve aileleri için artan sorumluluk, beklentiler, başarı ve başarısızlık fırsatları getirmektedir. Okula başarılı uyum muhtemelen akademik, sosyal, duygusal, davranışsal ve bilişsel yeterlilikler (Perry ve Weinstein, 1998) ayrıca stres ile başa çıkma mekanizmaları, aile faktörleri gibi bir dizi faktörden etkilenir (Blacher ve Hatton, 2001; Hatton ve Emerson, 2003). Çocukların okula başladıklarında, öğretmen ve sınıf taleplerine uyum sağlamaları, bir akran etkileşimi yağmurunda gezinmeleri ve kendi özerkliklerini, kimliklerini geliştirmeleri beklenir. Çocukların öğretmenlerle olumlu iletişimsel ilişkileri (Pianta, Steinberg ve Rollins, 1995) ve akranlarıyla olan arkadaşlıkları, sosyal statüleri (Guralnick, 1999) çocukların erken okul yıllarında önemli faktörlerdir. Bu yaştaki çocukların yaşadığı gelişim akışıyla birlikte, okula geçişin olabildiğince sorunsuz olması önemlidir (McIntyre, Blacher ve Baker, 2006).

Okula uyum, öğrencilerin yeni bir çevreye uygun davranmayı öğrenme süreci olarak düşünülebilir (Bandura, 1977). Okula uyum sağlıklı bilişsel ve sosyo-davranışsal gelişim üzerine inşa edilir. Bu nedenle gelişim ve eğitim psikologları tarafından her zaman üzerinde durulan bir konu olmuştur (Cicchetti, 1990). Diğer taraftan okul uyumunu incelemenin mantığı, daha sonraki okul başarısını öngörmesidir. İlkokul birinci sınıfta okula daha iyi uyum sağlayan çocukların okul başarısı ve benlik saygısı daha yüksektir, akran ilişkileri daha iyidir ve okulu bırakma olasılıkları daha düşüktür (Reynolds, 1989; Haynes, Ben-Avie ve Ensign, 2003).

Sosyo-davranışsal gelişim ile okula uyum arasındaki bağlantı, çocuklarda bilişsel gelişim ile okula uyum arasındaki bağlantı kadar iyi kurulmamış ve tutarlı olmasa da sosyo-duygusal ve sosyo-davranışsal gelişimin erken okul uyumu ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Akçınar, 2013). Okul yaşamında çocukların dürtüsel davranışlarını kontrol edebilme, akranları ve yetişkinlerle yaşadığı sorunlarla başa çıkabilme, yeni durumlarla baş edebilme ve öz bakım gereksinimlerini karşılayabilme becerilerine sahip olması gerekir. Bunun için kurallara uyacak, sınıfın rutinini anlayacak ve uyum sağlamada başarılı olacaktır (Haynes ve diğerleri, 2003).

Okulda başarılı olmak, çocukların bir dizi sosyal ve akademik yeterliliği gerçekleştirmesini gerektirir. Çocuklar konuya hâkim olmanın, etkili öğrenme stratejileri geliştirmenin ve testlerde iyi performans göstermenin yanı sıra kişiler arası ilişkileri sürdürmek ve kurmak, sosyal kimlikler ve aidiyet duygusu geliştirmek için çaba sarf etmek, başkaları tarafından sergilenen performans standartlarını gözlemlemek ve modellemek, öğretmenler ve akranlar tarafından değer verilen şekillerde davranım için de çalışmalıdır. Spesifik olarak sosyal motivasyon, davranışsal yeterlilik ve olumlu kişilerarası ilişkiler tarafından tanımlanan okula uyum üzerinde odaklanılır (Wentzel, 2003).

Bu nedenle okula geçiş, çocuklar ve aileleri için önemli bir adımdır (Perry ve Weinstein, 1998; Campbell, Shaw ve Gilliom, 2000). Okula geçişi kapsayan bu yaş dönemi, çocukların yeni beceriler edinmeye ve uygulamaya başladıkları, dili sosyal ilişkilere aracılık etmek için kullandıkları bir dönem olduğu için de önemli bir gelişim dönemidir (Bronson, 2000; Ladd ve Burges, 2001). Bu nedenle okula başlamada çocuğun yaşı, gelişimsel özellikleri, doğum sırası kardeş sayısı, anne baba tutumları gibi birçok etkinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu bağlamda okula uyumu sosyo- duygusal gelişimsel özellikler ve çevresel özellikler olacak şekilde iki temelde incelemek mümkündür.

1.1.Problem Durumu

Bireyin eğitim öğretim sistemine ilk adımını atması okul öncesi eğitim ile gerçekleşmektedir. Öğrencileri ilk kez içine girdikleri bu örgün eğitim kurumunda üstesinden gelmesi beklenen bazı görevler bulunmaktadır (Taşkın, 2013; Demirci, 2019). Çocuk temel eğitime başlamasıyla topluma ait kültürel değerleri, sosyal yaşamdaki kuralların gerekliliğini, aile ve yakın çevresi dışında başkalarıyla paylaşımda bulunmayı, basit çözümler üretmeyi

öğrenmektedir. Bu süreci başarıyla geçirebilmesi için eğitimin ilk gününden itibaren okula uyum sağlayabilmesi gerekmektedir (Teymurlu, 2019).

Okul öncesi döneminde çocuğun ebeveynleri, okulda akranları ve öğretmeniyle kurduğu ilişki büyük ölçüde tüm okul yaşantısını etkileme gücüne sahiptir (aktaran Nur, 2020).

Çocuğun tüm yaşamını etkileyen okula uyum süreci okul, aile ve öğretmen olmak üzere üç temel unsurun birbiri ile etkili iletişimi ve aralarında kuracakları dengenin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Ancak çocuğun bireysel özellikleri ve biricikliği, uyum sürecinin aynı şekilde ilerleyemeyeceğini de göstermektedir. Bu durum her çocuğun farklı uyum problemleri gösterebileceğini ve uyum sürecinin de farklı olabileceğinin göstergesidir.

Bu çerçevede okula uyum kavramını ve günümüzde okulöncesi çocuklarının okula uyumunu etkileyen faktörlerin belirlenerek sonraki okul yaşamına olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak için yapılabilecekler ışık tutmak bu araştırmanın temel problemidir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Ülkemizden uygulanan okul öncesi eğitim programında çocukların etkin katılım sağlayarak eğitim almaları ve buna uygun donatılmış çevrenin önemi vurgulanmaktadır (MEB, 2006). Eğitim, birey için oldukça uzun soluklu bir süreçtir. Bu sürecin başlangıç noktasındaki okulöncesi dönemde sağlıklı bir şekilde okula uyumun sağlanabilmesi için etkili faktörlerin belirlenmesi hem aile hem öğretmen hem de okulun gerekli düzenlemeleri yapması açısından oldukça önemlidir. Bu araştırmanın amacı anaokuluna başlayan 5 – 6 yaş grubu çocukların okula uyum düzeylerinin çocuğun cinsiyeti, yaşı, sahip olduğu kardeş sayısı, doğum sırası, anne ile babanın eğitim düzeyi, okula devam eden kardeşe sahip olması değişkenleri açısından incelenmesidir.

1.3.Araştırmanın Önemi

Bireyin yaşantısı içerisinde önemli basamaklardan biri şüphesiz eğitim hayatına giriş yaptığı okul öncesi dönemidir. Okul öncesi eğitim; çocukların gelişim özelliklerinin, yeteneklerinin ve bireysel farklılıklarının dikkate alınarak sağlıklı bir şekilde tüm alanlarda gelişimlerinin desteklendiği, olumlu kişilik temellerinin atıldığı bir eğitim dönemidir (Zembat, 1994). Bu

dönemin başlangıcında çocuğun okula erken uyumu tüm gelecek yaşantısını olumlu yönde etkileyecektir. Araştırmalara bakıldığında akademik başarısı ve okula uyum düzeyleri düşük çocukların genellikle okul öncesi dönemde akranları tarafından reddedilen çocuklar olduğu görülmüştür (Gülay, 2010; Jiang ve Cillessen, 2005). Bu nedenle okula başlamak çocuğun yaşam sürecinde önemli bir dönüm noktasıdır. Çocuk süreç içerisinde ilk kez tanıdığı, alışık olduğu aile ortamından çıkarak tanımadığı insanlardan oluşan yeni bir sosyal çevreye adapte olmak zorundadır (S. Erkan, 2011). Ailesiyle yaşadığı ev düzenine karşı okulda bambaşka bir düzen ve özgürlüğünü kısıtlayıcı birçok kuralla karşı karşıya kalır. Artık istediğinde sınıftan çıkamaz, konuşması ve ihtiyaçlarını karşılaması için uyması gereken kurallar vardır (Oktay ve Unutkan, 2005). Çocuktan beklenen ise bu yeni duruma başarılı bir şekilde uyum sağlamasıdır (Oktay, 2010).

Okula uyum, okul başarısına ek olarak sosyal etki ve davranışları da içeren birçok etmeni içinde barındıran bir kavramdır (Önder ve Gülay, 2010). Bireyin eğitim hayatına başlangıcındaki uyum süreci ne kadar sağlıklı yaşanırsa, ilerleyen yaşantısında akademik, toplumsal ve sosyal – duygusal gelişimi de olarak o kadar iyi durumda olacaktır (Akış, 2018).

Yapılan araştırmalara göre okul öncesi eğitim kurumunda yaşanan uyumsuzluk problemlerinin sonraki yıllarda da okul uyumunu olumsuz etkilediği görülmüştür (Walker, 2009’ dan aktaran Önder ve Gülay, 2010). Anaokuluna başlangıçta uyum sorunu yaşayıp saldırgan davranışlar gösteren çocukların ilköğretim birinci sınıfın sonundaki ölçümlerinde de akranlarına oranla daha az uyumlu oldukları bulunmuştur (Ladd ve Burges, 2001).

Gülay (2011)’ ın yaptığı araştırma sonuçlarına göre okula uyum düzeyi arttıkça çocukların sosyal etkileşim güçlerinin daha iyi olduğu, sosyal becerilerinin sıklıkla kullandıkları ve akran kabullerinin yüksek olduğu belirtilmiştir. Başka bir araştırmada okula girişte uyum sorunu yaşayarak olumsuz akran ilişkisi gösteren, temel sosyal becerilerinde eksiklik olan çocukların ergenlik döneminde de akran reddi yaşadığı, iletişim problemlerinin devam ettiği ve akademik başarısızlık yaşama olasılıklarının daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır (Leve, Fisher ve DeGarmo, 2007).

Literatüre bakıldığında da görüldüğü üzere okula uyumun çocuğun hayatındaki önemi oldukça büyüktür. Ancak değişen koşullarda çocukların değişimden etkilenmeleri çalışmaların güncellenmelerini gerekli kılmaktadır. Günümüzde COVID-19 salgının oluşturduğu yeni yaşam düzeni ile ev içi alışkanlıkların değişmesi, rutin düzenin farklılaşması, bakım verende oluşabilecek değişiklikler, sosyalleşme olanaklarının

kısıtlanması gibi durumların çocukları etkilemesi inkâr edilemez bir gerçekliktir. Bu bağlamda, okul öncesi dönemde yer alan çocukların pandemi sürecinde uzun süre evde kalması, rutin düzenlerinin bozulması, aile yaşamındaki ve ev ortamındaki değişiklikler nedeniyle okula uyum durumlarının araştırılması yeniden önem kazanmıştır. Bu nedenle çalışma okulöncesi dönem çocukların okula uyum düzeylerini etkileyen etmenleri ortaya koyması açısından önemlidir. Öte yandan yapılan çalışmanın okulöncesi dönemdeki çocukların uyumunun incelendiği gelecekteki araştırmalara kaynak olabileceği düşünülmektedir.

1.4.Problem Cümlesi

Bu çalışmanın temel problemi: “Anasınıfına başlayan 5-6 yaş çocukların okula uyumunu etkileyen faktörler nelerdir?” biçimindedir. Temel probleme dayalı olarak oluşturulan alt problemler ise aşağıda verilmiştir.

1.5.Alt Problemler

1. Anasınıfına yeni başlayan 5-6 yaş çocukların okula uyumunda çocuğun cinsiyetinin okula uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?
2. Anasınıfına yeni başlayan 5-6 yaş çocukların okula uyumunda çocuğun yaşının (aylık) okula uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?
3. Anasınıfına yeni başlayan 5-6 yaş çocukların okula uyumunda çocuğun doğum sırasının okula uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?
4. Anasınıfına yeni başlayan 5-6 yaş çocukların okula uyumunda çocuğun kardeş sayısının okula uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?
5. Anasınıfına yeni başlayan 5-6 yaş çocukların okula uyumunda çocuğun annesinin eğitim durumunun okula uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?
6. Anasınıfına yeni başlayan 5-6 yaş çocukların okula uyumunda çocuğun babasının eğitim durumunun okula uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?

7. Anasınıfına yeni başlayan 5-6 yaş çocukların okula uyumunda çocuğun daha önce okula başlamış olan kardeşi olmasının okula uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?

1.6.Varsayımlar

1. Araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin kullanılan veri toplama araçlarını herhangi bir etki ve baskı olmaksızın gönüllü, doğru ve tarafsız şekilde cevapladıkları varsayılmıştır.
2. Araştırmaya katılarak çocukların uyum durumunu gözlemleyen öğretmenlerin bu gözlemleri objektif olarak yaptıkları varsayılmıştır.
3. Çocukların çalışmaya katılmalarına izin vererek “Veli İzin Formu” dolduran ebeveynlerin araştırma kapsamıyla ilgili yeterince bilgilendirildikleri ve gönüllü oldukları varsayılmıştır.

1.7.Sınırlılıklar

1. Çalışma zaman açısından 2021-2022 eğitim öğretim yılında anaokuluna devam eden çocuklar ile sınırlıdır.
2. Çalışma Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı sınıflarında eğitimini sürdüren 5-6 yaş grubu çocuklar ve bu çocukları öğretmenleri ile sınırlıdır
3. Çalışma verileri öğretmenlerin uyum haftası içindeki çocuk gözlemleri ile sınırlıdır.

1.8.Tanımlar

Okul Öncesi Eğitim; Bireyin dünyaya geldiği andan ilkokul eğitimine başladığı zamana dek fiziksel, psikomotor, sosyo-duygusal, bilişsel, dil ve kişilik gelişimlerinin büyük oranda tamamlandığı, ilgi ve yeteneklerin keşfedilerek desteklendiği, çocukların daha sonraki yaşamlarına temel olma özelliği bulunan, ailelerde başlayıp kurumlarda devamlılığı sağlanan eğitim sürecidir (Aral, Kandır ve Can Yaşar, 2002).

Uyum; Kişinin bireysel özellikleri ve ihtiyaçlarının çevresel koşullarla arasındaki dengenin, bireyin yüksek yararına uygun şekilde düzenlenmesidir (Kılıççı, 1988).

Okula Uyum: Çocuğun sahip olduğu özellikleri ile okul ortamı ve kültürü gibi çok boyutlu değişkenlerin dengeli ve düzenli biçimde eğitimin kalitesinin en üst seviyede olması için dengeli şekilde birleşmesidir (Spencer, 1999).

Okula Hazırbulunuşluk: Çocuğun gelişim özelliklerine paralel olarak kendisinden beklenen bilgi, beceri ve tutumlara aile ve çevre desteğiyle ulaşmasıdır (Biber, 2017).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Uyum Kavramı

Bireyin varoluş süreci temelde döllenme ile gerçekleşmektedir. Anne rahmine yerleşen bebek için hayata tutunma rahme uyum sağlamasıyla başlar. Başlangıçta hayatta kalmak için elzem olan uyum, bireyin yaşantısı boyunca da önemini sürdürmeye devam etmektedir. Kişi önce anne rahmine, sonra doğumla birlikte dünyaya, ardından ailesine ve yakın çevresine uyum sağlayarak gelişimini sürdürür (Şepitçi Sarıbaş ve Gültekin Akduman, 2020). Aslında birey farkında olmasa da uyum sağlamak her yaşta, ortamda, durumda ve her boyutta yaşam için oldukça önemli bir etkidir.

Uyum kavramı öneminin fark edilmesiyle birlikte tarih boyunca birçok araştırmanın konusu olmuş ve çeşitli şekillerde tanımlanmaya çalışılmıştır. Uyum, başlangıçta biyolojik olarak bir türün ortamdaki farklılıklara adaptasyon sağlayarak varlığını devam ettirmesi olarak tanımlanmış olsa da ilerleyen süreçte psikoloji bilimine dâhil edilmiş ve farklı çalışmalara konu olmuştur (Kaynak, 2021). Charles Darwin'den (1809-1882)' den itibaren her iki bilim dalında da sıklıkla kullanılmasına rağmen uyum kavramının tanımlanması oldukça güç ve karmaşık bir hal almış, kavramın birçok özelliğini içine aldığı üzerinde durulmuştur (Clinci ve Cazan, 2014; Kaynak, 2021).

Deney yaparak uyumu inceleyen ilk psikolog Jenness (1932) olmuştur. Jenness tarafından yapılan deney sürecinde öncelikle bir grup katılımcı bireysel olarak görüşmeye alınmıştır. Jenness elinde içerisinde bir miktar fasulye bulunan şeffaf bir pet şişe ile katılımcılarla görüşme yapmıştır. Katılımcılardan istediği şey şişenin içerisindeki fasulye sayısı hakkında mümkün olduğunca gerçeğe yakın tahminlerde bulunmalarıdır. Bireysel tahminlerin alınmasının ardından tüm katılımcılar bir araya getirilmiştir. Bu defa katılımcıların hep birlikte istişare yaparak şişedeki fasulye sayısını hakkında tahminde bulunmaları istenmiş ve gerekli süre verilmiştir. Grup tahmini alındıktan sonra tekrar bireysel görüşmeler yapılmış ve katılımcılara ilk tahminlerinde kararlı olup olmadıkları, isterlerse grup tahmininin geçerli olabileceği söylenmiştir. Araştırmanın sonunda katılımcıların neredeyse tümü ilk tahminlerini değiştirerek grup tahminlerinde kalmak istediklerini söylemişlerdir. Böylelikle

çevreyle uyum sağlamasında bireylerin birbirlerine olan davranışlarının etkisi gözler önüne serilmiştir.

Lazarus'a (1993) göre uyum; kişinin kendi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak ortamda belli değişiklikler yaptığı ve bu yeni ortama adaptasyon sağladığı süreçtir. Yapılan bir başka tanıma göre ise uyum kişinin bireysel ihtiyaçları ile çevrenin beklentileri arasında kurulan dengedir (Kılıççı, 1988). Ancak uyum kavramını sadece çevrenin beklentilerine yönelik bireyin ortaya koyduğu davranış biçimleri olarak tanımlamak yanlıştır. Çünkü bireyin yaşantısı birbirine etki eden çok katmanlı ilişkilerden oluşmaktadır (Avcı, 2006).

Başaran'a göre iyi bir uyum, ancak üç temel ögenin birbiriyle uygun şekilde bağdaşmasıyla mümkün olabilir. Burada bahsedilen ilk öge gerçekliktir. Bireyden beklenen yaşamsal hedeflerini belirlerken ve sorunlarının çözümüne ulaşırken gerçekçi olmasıdır. İkinci öge ise kabullenmedir. Birey karşısına çıkması muhtemel sıkıntılı durumlarla savaşılabilmeyi kabullenmelidir. Üçüncü ve son öge kendini kabuldür. Kendini kabul içerisine kendine saygı, güven ve kendini anlama gibi kavramları almaktadır. Bu üç temel unsuru hayatına uyum içerisinde entegre edebilen birey yaşamda çeşitli sorunlarla karşılaşsa da uyumsuzluk yaşamayacaktır (Başaran, 1994; Avcı, 2006).

Birey, hayatını devam ettirdiği sürece çeşitli şekillerde uyum sağlamasını gerektirecek durumlarla karşılaşmaya devam edecektir. Bu döngü sonsuz bir şekilde tekrar eder ve kişi farklı şekillerde adaptasyon sağlar. Ancak yaşamın farklı dönemlerinde yaşanan değişikliklere uyum sağlamak daha güç olabilmekte (Rutter, 1987) ve zorluklarla karşı karşıya kalındığında uyum, yaşamın temel görevi haline gelerek kişinin odak noktası olmaktadır (Ceyhan, 2000). Çocuk için okula başlamak da uyum gerektiren bu değişikliklerin başında gelmektedir.

2.1.1.Okula Uyum

Okullar artık bireyin yaşantısı içerisinde ailesinden sonra en çok vakit geçirdiği ortam haline gelmiştir. Çocukların küçük yaştan itibaren içerisine girdiği bu eğitim kurumu gerek akran ilişkilerinin temelini oluşturmakta, gerek toplumsal düzen ve akademik başarılarını desteklemekte oldukça önemli bir unsurdur. Yaşamın gidişatında bu kadar önem atfedilen okula ilk adım ise uyum sağlamakla gerçekleştirilmektedir.

Gennadevna okula uyumu; yeni sosyal rollerin kabullenilmesi ile çocuğun karşı karşıya kaldığı bu yeni sosyal ortama uyum sağlamaya çalıştığı ve çeşitli sosyal ilişkiler geliştirdiği sürecin bütünü olarak ele almıştır (Şepitçi Sarıbaş ve Gültekin Akduman, 2020).

Benzer şekilde okula uyumu bir süreç olarak ele alan farklı araştırmalar ve tanımlar bulunmaktadır. McIntyre ve diğerleri (2006) yaptıkları çalışmalar sonucunda okula uyumu yeni değişen ve farklılaşan sosyal çevre koşullarına etkin olarak uyum sağlamak olarak tanımlamıştır. Okula uyum genellikle çocukların sınıf içinde ve dışında ortaya koydukları iletişim becerileri, paylaşma, yardımlaşma, kurallara uyma gibi olumlu davranışların yanında akran zorbalığı, kötü alışkanlıklar kazanma, sınıftaki pozitif iklimi bozma gibi toplumsal olarak kabul görmeyen davranışların yokluğu ile tanımlara girmektedir (Yalçın, 2022).

Ladd ve Burges ise (2001) okula uyumu yalnızca okuldaki akademik başarı olarak değil, çocukların okuldaki saldırganlık ve akran reddi, yaşadıkları korku ve kaygı, öğretmen ile olan ilişkileri ve okul ortamında ortaya koydukları sosyal- duygusal tüm ilişki biçimlerini içine alan bir kavram olarak tanımlamışlardır. Görüldüğü üzere okula uyum, okul başarısına ek olarak sosyal etki ve sosyal davranışlar gibi birçok etkeni içinde bulunduran ana kavramdır (Önder ve Gülay, 2010).

Bununla birlikte okula yeni başlayan çocuklarda okula uyum konusunda sorun yaşanabilmektedir. Literatüre bakıldığında uyum sürecinde okul başladıktan sonraki iki hafta içinde uyum problemlerinin yaşanmasının doğal olduğu, ancak bu sürenin iki haftayı geçerek uzaması halinde aile, çocuk veya kurumdan kaynaklanabilecek bir sorunun göstergesi olabileceği kabul edilmektedir (Balkaya, 1998).

2.1.2.Okul Öncesi Dönemde Okula Uyumun Önemi

Eğitim, bireyin doğumu ile başlayan ve yaşam boyu devam eden dinamik bir süreçtir. Bu süreç içerisinde bazı dönemler vardır ki kişi için daha fazla öneme sahiptir. Gelişimin her alanında bulunan ve olgunlaşmayla paralel olarak ortaya çıkan bu kritik dönemlerden biri 0-6 yaşı da kapsayan ve okul öncesi dönem olarak da adlandırılan dönemdir (Aslanargun ve Tapan, 2011).

Çocuğun erken yaşta gerekli desteği görmesi onu ileride kendine güvenen, iletişim becerisi kuvvetli, akademik olarak başarılı, olumlu kişilik özellikleri taşıyan bir birey haline

gelmesine büyük oranda katkı sağlayacaktır. Uygun ve kaliteli olarak verilen okul öncesi eğitiminin kişilik gelişimi, dil gelişimi, zihinsel gelişim, fiziksel gelişim ve sosyo-duygusal gelişime olan etkisinin uzun vadede sonuçlarına bakıldığında hem bireyin hem toplumun gelişmesine ve geleceğine dair katkısı yadsınamaz bir gerçektir (Kandır, 2001).

Hem gelişimin kritik dönemi olması hem eğitim öğretim hayatına ilk adımın atılması hem de çocuğun ilk kez aile ortamından çıkarak farklı bir dünyayla tanışması göz önüne alındığında bireyin okul öncesi eğitime başlaması ve kuruma uyum sağlaması sonraki yaşantısı için temel niteliğindedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında okul öncesi eğitim kurumuna sağlıklı şekilde uyum sağlayan bireylerin ilerleyen yaş ve kademelerde hem sosyal hem duygusal açıdan yeni durumlara daha kolay adapte olup, akademik olarak da daha iyi durumda oldukları görülmüştür (Önder ve Gülay, 2010).

Okula başlangıç döneminde çocukların uyum süreci okuldan kaçınma, okulu sevmeme, okuldan ayrılma ve akademik başarı gibi belli başlı tutumların sergilenmesine sahne olacaktır (Yalçın, 2022; Goldberg, 2006).

Bu dönemdeki tutum ve davranışları etkileyen çocuktan veya çevreden kaynaklı birçok etmen bulunmaktadır. Alanyazına bakıldığında yapılan araştırmaların demografik özellikler (Makas, 2020; Kalkan, 2020; Arabacıoğlu, 2019; Yalçın, 2016), aile özellikleri (Kaya, 2014; Topcu, 2012; Yurttutan, 2019; Demirtaş Zorbaz, 2016) öğretmen ve akran ilişkisi (Ateş, 2016; Kurtuluş Çalışkan, 2021; Demirci, 2019) üzerine yoğunlaştığı söylenebilir. Birçok etmeni içinde barındırması sebebiyle uyum süreci her bireyde standart şekilde ilerlememektedir. Bazı çocuklar yeni düzene ayak uydururken özel ilgi ve alakaya ihtiyaç duyarak farklı davranışlarda bulunabilirler. Bazı çocukların ise standart yaşam düzenine olağan şekilde devam ettiği görülebilir (Yavuzer, 2007; Yalçın, 2022). Schwartz, McFadyen-Ketchum, Dodge, Pettit ve Bates (1999) birlikte ortaya koydukları araştırma sonucuna göre okul öncesi dönemde uyum konusunda sıkıntı yaşayan çocukların sosyal ilişki ve iletişim kurma konusunda da sorun yaşayabileceği ve dolayısıyla yaşanan bu uyum döneminin sosyal davranışları direkt olarak etkilediği için bireyin sonraki yaşantısında da önemli bir etken olduğunu belirtmişlerdir.

Birey, okul öncesi eğitime başlangıcıyla birlikte okul ile ilgili birçok fikir, inanç ve tutum geliştirmeye başlayacaktır. Yapılan araştırmalara bakıldığında bireyin okul ile ilgili ilk ortaya koyduğu fikir, inanç ve tutumlar yaşamı boyunca da devam etmektedir (aktaran Nur, 2020). Bireyi değişikliklere hazırlamak, karşı karşıya geldiği yeni durumlarda ve içinde bulunduğu

çevreye dengeli biçimde uyum sağlamasını gerçekleştirmek eğitim sürecinin en önemli amaçlarından biridir (Kangas, 2010). Eğitim öğretimin sağlıklı ilerleyebilmesi için ise ilk şart okul öncesi dönemde bireyin okula uyum sağlamasıdır.

2.2.Uyum ile İlişkili Kuramsal Temel

Bir süreç olarak karşımıza çıkan bireyin toplumsallaşmasına etki eden önemli etkenlerden biri de okula uyumdur. Özellikle okul ile birlikte alışkın olmadıkları yeni bir sosyal çevre ile karşı karşıya kalan 5-6 yaş grubu çocuklar için daha da önemlidir. Çünkü okul, küçük yaştaki çocuğun kendi evi dışında yeni dünya ile ilk teması (Sekar ve Lawrence, 2016) ve sosyal çevre ile uyum sağlamak adına sergileyebileceği ilk deneyimlerin merkezidir (Aydoğdu, 2022). Bu nedenle çocukların okula uyum süreci birçok bilim insanının inceleme alanına girmiş ve okula uyumun kuramsal temelini oluşturmuştur.

2.2.1.Ekolojik Kuram

Urie Bronfenbrenner (1979) tarafından geliştirilen *Ekolojik Sistemler Kuramı* çocuğun özellikle sosyo-duygusal gelişimini, çevre etkileşimi ile açıklamaktadır. Ona göre çocuğun gelişimi, yakın çevresindeki kişiler, nesneler ve semboller ile aktif olarak aşamalı ve karmaşık etkileşime girmesiyle gerçekleşir. Çevrenin etkili olabilmesi, etkileşimin uzun süreler boyunca oldukça düzenli olarak gerçekleşmesine bağlıdır (Küçükturan ve Keleş, 2020). Çocuk geliştikçe içinde bulunduğu ortamlardaki etkileşim daha karmaşık hale gelir. Bu karmaşıklık, çocuk büyüdükçe fiziksel ve bilişsel yapılarının olgunlaşmasıyla ortaya çıkar. Çevrenin niteliği, çocuğun gelişimini olumlu ya da olumsuz olarak etkiler (Bronfenbrenner ve Ceci, 1994).

Bronfenbrenner'e göre çevre, çocuğun gelişimi üzerinde doğrudan ya da dolaylı etkiye sahip, mikro, mezo, ekzo ve makro olmak üzere dört sistemden oluşur. Bu dört sistemin üzerinde, çocuğun çevresi ile zaman boyutunu birleştiren beşinci bir sistem olan zaman (chrono) mevcuttur (Parrila, Ma, Fleming ve Rinaldi, 2002). Çocuğun gelişimi, yalnızca onun yakın çevresi ile değil aynı zamanda daha büyük çevrenin etkileşimi ile de gerçekleşir. Başka bir deyişle, gelişim sadece ev ortamına değil, aynı zamanda okul, mahalle ve topluluklara da

bağlıdır. Sosyal çevrede ilişkiler hem canlı hem cansız çevredeki doğrudan ya da dolaylı etkileşimlerden oluşur (Gottlieb ve Gottlieb, 2007).

Mikrosistem, çocuğun yakın çevresinde doğrudan temas ettiği aile, okul, mahalle ya da bakım ortamlarıdır. Bu düzeyde, ilişkilerin etkisi iki yönlü olup çocuk ve anne babalar birbirlerinin değer ve inançlarını etkiler.

Mezosistem, bireyin mikro sisteminin farklı alanları arasındaki etkileşimlerden oluşur. Bu bağlamda mezosistem, çocuğun bireysel mikro sistemlerinin bağımsız olarak çalışmadığını, ancak birbirine bağlı olduklarını ve birbirleri üzerinde etki yarattığını gösteren sistemdir. Bu etkileşimler, çocuk üzerinde dolaylı bir etki yaratır.

Ekzosistem, çocuğun doğrudan içinde olmadığı daha büyük sosyal sistemidir. Bu sistem içindeki yapılar çocuğun gelişimini mikro sistemindeki bazı yapılarla etkileşerek etkiler.

Makrosistem, çocuğun ortamında bulunmayan en dış katmandır. Belirli bir çerçeve olmayan bu sistemi kültürel değerler, gelenekler ve yasalar oluşturur. Bu nedenle makro sisteme ait ilkeler diğer sistemlerle etkileşim halindedir (Küçükturan ve Keleş, 2020).

Kronosistem, çocuğun ortamlarıyla ilişkili olan zaman boyutunu kapsar. Bu sistemde zamana ait öğeler çocuğun gelişimine bağlı olarak, çevresel değişikliklere farklı tepkiler vermesi; içsel olabileceği gibi aile bireylerinden birinin kaybının ne zaman olacağının belli olmaması şeklinde dışsal da olabilir (Berk, 2000).

Çocuğun okula uyumu bu kuram çerçevesinde aşağıda verilen örnek ile somutlaştırmak mümkündür.

Babası askeri pilot, annesi ev hanımı olan 5 yaşındaki Tolga, mikro sistemi içinde aile, okul, akraba ve komşuları arasında gelişimini sürdürmektedir. Tolga'nın mezosistemi, ailesi, öğretmeni ve okul arasındaki ilişkidir. Anne-babasının veli toplantılarına, okulda düzenlenen etkinliklere katılması, okulla ilgili işlerde gönüllü olarak etkin rol alması, Tolga'nın mikro sisteminin farklı unsurlarının birbiri ile uyumlu olduğunu gösterir. Bu durum Tolga'nın gelişimine olumlu etki ederken bu unsurların birbiri ile uyumsuz olması, olumsuz etkiler. Tolga'nın ekzosistemi, babasının görevinin Tolga'ya yansıma biçimidir: Tolga'nın babası askeri pilot olduğu için sıklıkla evden ayrılmak durumundadır ve bu nedenle Tolga bazen babasını günlerce göremez. Bu durum Tolga'da endişeye yol açabilir. Tolga'nın makro sistemi ise, onun bir asker çocuğu olması ile ilişkilidir. Bu nedenle Tolga 5 yaşına kadar iki kez taşınmış ve farklı şehirlerde yaşamıştır. Bu şekilde Tolga,

ailesinin ait olduğu askeri topluluğun değerlerinden de etkilenir (Küçükturan ve Keleş, 2020, s. 285).

2.2.2.Sosyal Öğrenme Kuramı

Bandura (1978; 1989), *Sosyal Öğrenme Kuramını*, öğrenmenin sosyal kaynaklar ve gözlemler aracılığıyla gerçekleştiğini varsayarak geliştirmiştir. İnsanlar izleyerek öğrenir ve ardından gözlemlenen eylemi yapmayı, değiştirmeyi ya da göz ardı etmeyi seçer. Çevresel faktörler, davranış ve kişisel özellikler (bilişsel, duygusal ve biyolojik vb.) arasındaki üçlü ilişki algıları ve eylemleri etkilediğinden, öğrenme için dolaylı olarak geçerlidir. Bir gözlem, davranışı öğrenmek ve modellemek için kritik öneme sahiptir.

Etkinliği artırmak ve modellenen davranışın daha iyi anlaşılmasını sağlamak için dört aşamadan geçilmesi gerekir. İlk unsur olan dikkat, öğrencinin duyusal kapasitelerini, motivasyon ve uyarılma düzeylerini, algılarını pekiştirme yeteneklerini etkilemek için gözlemin ana bölümlerini oluşturur. Ardından, öğrenci zihinsel, sözel ve fiziksel yollarla gözlemi akılda tutacaktır. Ayrıca öğrenci, davranış oluşturmak üzere gözleme fiziksel olarak katılmak için eylemler yoluyla gözlemlediğini yeniden üretir. Son öge, öğrencinin gözlemlenen davranışı gerçekleştirmek veya taklit etmek için uyguladığı motivasyon seviyesini araştırır. Bu nedenle, eğer bir öğrenci otantik olarak gerçekleştirilen bir davranışa dikkat ediyorsa, meraklılığı öğrencinin davranışın en önemli yönlerini hatırlamasına izin verecektir.

Diğer taraftan sosyal öğrenme kuramı, çevresel unsurların kişinin davranışlarını etkilediğini, fakat kişinin kendisinin de yaşamına etki eden faktörleri kontrol edebildiğini ve değişimi gerçekleştirebildiğini vurgulamaktadır (Bandura, 1989). Farklı şekilde ifade etmek gerekirse; dış faktörler kişinin psikolojik süreçlerini ve algılarını etkileyerek davranışlara yön vermekte ve böylelikle davranışta değişim sağlanmaktadır. Davranışları şekillendiren temel kaynak, bireyin yapabilme gücüne olan inancı, yani yeterlik algısıdır (Z.Erkan, 2011).

Sosyal bilişsel kuramda öz yeterlilik kavramı; bir bütün olarak kavramsal yapı, oluşumuna etki eden kaynaklar ve etkileşimde bulunulan diğer alt süreçlerle ele alınmaktadır. Öz yeterlilik kavramı kişinin kendi yetenek ve becerilerini değerlendirerek bunları davranışa dönüştürebileceğine olan inancına vurgu yapmaktadır (Bandura, 1977). Bandura ve Adams'a (1977) göre; algılanan öz-yeterlik bireyin sergileyeceği davranışın hangisi olduğu,

seçtiği davranışın ne şekilde ortaya konacağı ve bu davranışı sergilerken sarf edilen çabanın ne kadar olacağı, engellemelere karşı ne şekilde mücadele edeceği ya da mücadele etmeden pes edeceği ile ilgilidir.

Bireyin davranışlarında öz-yeterlik inancının kontrol mekanizmasında önemli bir etkisi bulunmaktadır. Ayrıca bireyin motivasyonel ve zihinsel süreçlerinin, fiziksel ve duygusal durumunun öz-düzenleyicisi olarak da işlevde bulunabileceğini ve belirli süreçlere ilişkin alt becerilerin birbirleri ile uyum içerisinde hareket edebileceğini belirtmektedir (Bandura, 1997). Fakat konusu geçen süreçlere dair alt becerilere sahip olmak ile becerilerin davranışa dönüşebilmesi veya olağandan fazla gayret gösterilmesi gereken durumlarda uygulamaya konulabilmesi arasında farklılıklar bulunmaktadır.

Okula başlama, çocuğun yeni yaşam biçimine uyum sağlamasında, bu yaşamın gerektirdiği kuralları ve bu kuralların işleyişini, yeni çevrenin insan ilişkilerini öğrenmede, duygusal ve fiziksel durumunun öz-düzenleyicisi olarak öz yeterlik inancının yüksek olmasını gerektirmektedir.

2.2.3.Bağlanma Kuramı

John Bowlby, bağımlılık ve bağımsızlık davranışlarına farklı açıdan bakar. Bowlby'nin Bağlanma Kuramı sosyal öğrenme kuramından farklıdır. Çünkü Bowlby, bebeklerin kendilerini ilgilendiren insanlarla ilişki kurma yatkınlığı ile doğduğuna inanır. Ona göre, bağlanmanın gerçekleşmesi için bebeğin ihtiyaçlarının yeterince karşılanmasına gerek yoktur; her koşulda bağları gelişecek ve bağlanma şekillenecektir (Mangelsdorf ve Wong, 2009). Bağlanma, bebeklerle ebeveynleri yahut bakım figürleri arasında duygusal olarak kurulan, pozitif ve bireyi destekleyici bir ilişkidir olarak tanımlanabilir (Öztürk, 2001).

Anne ya da bakım veren ile küçük çocuk arasındaki olumlu duygularla birlikte - özellikle korku ve gerginlik anlarında- birbirlerine sağladıkları rahatlık ve destek bağlanmayı oluşturur. Bağlanma, anne ve bebek arasında iki taraflı bir ilişkidir. Yeni doğan bir bebek temel yaşamsal gereksinimleri için kendisine bakım verene muhtaçtır. Ancak bebeğin bakımından sorumlu olan kişi için bu sadece bir görev olmayıp kendisine mutluluk ve tatmin de sağlar. Bebekle yaşanan bu etkileşim sonucunda, aralarında oluşan bağ giderek güçlenir. Bowlby, annelerin duyarlı ve hassas bakım verme biçimlerindeki farklılıkların, bebeklerin bağlanmalarında bireysel farklılıklara yol açtığını kabul eder (Mangelsdorf ve Wong, 2009).

Bebeğin annesine bağlanmasının gelişiminde iki annelik davranışı bulunur. Eğer anne bebekten gelen işaretleri alır, anlar, fiziksel ve duygusal gereksinimlerini karşılar ve onu düzenli olarak gerçek sosyal etkileşime sokarsa üst düzeyde bağlanma gerçekleşir. Ancak fiziksel gereksinimleri hızlı bir şekilde karşılandığı halde sosyal etkileşime sokulmazsa bağlanmada sorunlarla karşılaşılır (Caye Cook, McMahon ve Karen, 1997).

Bağlanma kuramına göre gereksinimleri hassas ve duyarlı olarak karşılanan bebekler güvenli olurken, ihmal edilen bebekler düşmanca davranışlar sergiler. Tutarsız bakım sağlanan bebekler kararsız davranışlar içinde olurlar. Diğer bir deyiş le bebekler kendilerine bakım veren kişilerle olan ilişkilerinde zihinsel modeller ve semboller oluştururlar, bu da onların diğerleri hakkındaki görüşlerini şekillendirir (Mangelsdorf ve Wong, 2009).

Böylece anneleri sevgi dolu olan çocuklar kendilerinin de sevgiyi hak ettiğini düşünürler, dolayısıyla diğerlerini de güvenilir olarak kabul ederler. Bağlanma sürecinde sorun yaşayan çocuklar ise karamsar ve düşmanca davranışlar sergileyebilirler. Diğer taraftan bu çocuklar başkalarının kendilerini sevemeyeceğini ve bu konuda yetersiz olduklarını düşünürler. Güven duygusunda eksiklik yaşayan çocuklar ise endişeli, yalnız ve ilişkilerinde başkalarına bağımlı olma eğilimindedirler (Skolnick, 1986).

Bağlanma kuramcılarının Mahler'e göre, kişilik gelişiminin oluşabilmesi için yenidoğan ile anne arasında kurulan bu bağın kopması gerekmektedir. Mahler burada ayrılma-birleşme gibi çok önemli bir çatışmaya vurgu yapar. Bağımsız bir benlik geliştirme ile anne tarafından korunma arzusu sürekli çatışmaktadır. Aslında ayrılma ve bireyleşme süreci, bebek ile bakım sağlayan arasındaki ilişki, birbiriyle iç içe geçmiş fakat farklı ilerleyebilen iki gelişim çizgisidir. Bebeğin ortak yaşamsal dönemde bakım verenden giderek uzaklaşması ayrılma iken, bebeğin kendi öz benliğine dair farkındalığının artması ve ayırt edici özelliklerinin bilincine varması bireyselleşmedir (Mahler ve diğerleri, 2015). Annenin çocuğunu bağımsız hale getirme ve koruma davranışlarının ölçüsü, çocuğun kendisi ile ilgili yorumda bulunmasına ve bunları içselleştirmesine yol açacaktır. Bebeğin anneyle ya da bakım sağlayan kişiyle oluşturduğu bağımlılık ve bundan doğan ilişki, bebeğin duygu ve zihin gelişimi için kritiktir. Bundandır ki bakım verenin ortak yaşamsal evrede bebeğin sonraki gelişim sürecindeki etkisi göz ardı edilemez (Aslan ve diğerleri, 2021). Dolayısıyla, anne ile çocuk arasında kurulan bu bağlanma ilişkisi çocuğun okula uyumunda son derece etkilidir. Bağlandıkları kişiden ayrıldıklarında kendilerine ya da bağlandıkları kişilere kötü bir şey olacağına yönelik kaygı yaşarlar. Anne babalarına kavuşamayacaklarından korkarlar. Okula yeni başlayan çocuklarda okula uyum güçlüğü farklı düzeylerde görülebilmektedir. Altı –

sekiz yaş arası tek çocuk olanlar ve ebeveynlerine aşırı bağımlılık geliştirenler bu belirtileri oldukça sık göstermektedir (Tüzün ve Sayar, 2006).

2.3.Okula Uyum Etkileyen Etkenler

Okula uyum, gelişim ve eğitim psikologları için bireyin sosyal, bilişsel gelişimine olan etkisinin yanında sonraki okul hayatına ve deneyimlerine de etki etmesi sebebiyle önemli bir araştırma konusu olmuştur. Sağlıklı uyum; öz saygısı ve okuldaki akademik başarısı yüksek, akran ilişkilerinde başarılı bireyler demektir (Akçınar, 2013). Her bireyin yaşayacağı okula uyum kavramına başta çocuktan ve çevreden olmak üzere etki eden birçok etken bulunmaktadır.

2.3.1.Çocukla İlgili Olan Etkenler

Her dünyaya geldiği andan itibaren çocuk biricik ve özeldir. Okula uyum, çevresel etkenlerin baskın olduğu bir kavram gibi görünse de çocukla ilgili bazı temel etkenleri de içerisine almaktadır. Bunlar çocuğun; sosyo-duygusal özellikleri, öz düzenleme becerisi ve sosyal becerileri şeklinde sınıflandırılabilir.

2.3.1.1.Çocuğun Sosyo-Duygusal Gelişimsel Özellikleri

Okula uyuma etki eden en temel faktör çocuğun gelişimsel özellikleridir. Ülkemizde anaokuluna başlama yaşı mevzuatta belirlenmiş olmasına rağmen aynı yaştaki her çocuktan aynı özellikleri göstermesi beklenemez. Ancak genel olarak bakıldığında temel özellikleri benzerlik göstermesine karşılık sosyo-duygusal gelişim, dil ve bilişsel gelişimleri aynı düzeyde ilerlememektedir. Çocuğun akranlarıyla ve öğretmeniyle iletişim kurabilecek düzeyine gelişim düzeyi gelmiş olması beklenmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında okula geçişin gelişimsel bağlamı, ortaya çıkan öz-düzenleyici davranışları ve sosyal becerileri içerir; bunların her ikisi de neden bazı çocukların okula diğerlerinden daha uyumlu geçişler yaşadıklarını açıklayabilir. Bu nedenle, çocuklar ve aileleri için bu kritik geçiş dönemiyle ilgili olduklarından, çocuğun gelişimsel işleyişi, öz düzenlemesi ve sosyal becerileri arasındaki ilişkileri anlamak önemlidir.

2.3.1.2.Öz Düzenleme Becerileri

Öz düzenleme, uyumsuz davranışın ortaya çıkmasıyla ilgili bir değişken olarak, gelişimsel faktörlerden biri olarak tartışılmaktadır. Genellikle bireyin isteklerini ve eğilimlerini erteleyebilme ya da bastırabilme, sosyal kurallara uyabilme, duygularını kontrol edebilme ve düzenleyebilme, hedefe yönelik duruma odaklanabilme ve dikkatini devam ettirebilme kapasitesidir (Bauer ve Baumeister, 2011; Koole, Van Dillen ve Sheppes, 2011; Cole, Michel ve Teti, 1994; Eisenberg ve diğerleri, 2001; Bronson, 2000). Öz düzenleme ile ilgili tek bir tanımlamanın olmaması öz düzenlemenin hem davranışsal hem de duygusal yönlerinin olmasındandır.

Okula uyumun öz düzenleme becerileri ile ilişkilendirilmesi, yeni bir ortam olan okula uyum sağlamak için çocuğun hem davranışlarını hem de duygularını kontrol etmesini gerekli kılmasındandır. Dolayısıyla gelişimsel süreçte öz düzenleme becerilerinin gelişmiş olması çocukların okula uyum süreçlerini kolaylaştıracaktır. Çünkü bu yeni ortam özellikle yetişkin direktiflerine uyma, yönetim stratejileri gibi davranışsal düzenleme ile hem iç hem de dış duygusal tepkilerin ve uyarılmanın kontrolünü gerekli kılmaktadır. Çoğu gelişim aşamalarında olduğu gibi öz düzenleme becerilerinin ifade edilme biçimi de değişiklik göstermektedir.

Uyumsal öz düzenleme, yeni bir okula başlamanın yarattığı kaygıyı bireyin duygu ve davranışlarını kontrol ederek bu yeni duruma uyarlamasını gerekli kılar. Bu açıdan bakıldığında öz düzenleme, ortak dikkat, prososyal davranış, davranış kontrolü ve problem çözme gibi okul ortamında gerekli olan tüm beceriler de dâhil olmak üzere bir dizi uyumlu davranışın geliştirilmesine gerektirir. Öz-düzenleme becerileri, okula uyumda başarılı olma ile ilişkili birçok davranış ve özelliğin temelini oluşturur (Gülay Ogelman, Seçer, Gündoğan ve Bademci, 2015; Şepitçi Sarıbaş ve Gültekin Akduman, 2020). Çok küçük çocuklar davranışlarını içsel dürtülerini ve duygusal girdiyi ayarlamaya dayalı olarak düzenlemeyi öğrendiklerine dair kanıtlar olmasına rağmen, gerçek anlamda gönüllü kontrol çocuklar yürümeye başlayana kadar başlamaz. Okul öncesi yıllarda kritik hale gelir ve gelişir (Kopp, 1992). Öz düzenleme becerileri muhtemelen sorunlu davranışların sergilenmesine etki eder (Eisenberg & Fabes 1992; Walker, Colvin & Ramsey, 1995). Bu bağlamda uyumsal öz düzenleme, en geniş anlamıyla kişinin kendini kontrol etmesi olup okulun işlevini yerine getirebilmesinde önkoşul olarak okula uyumu sağlamaktadır.

Okul öncesi dönem çocukların hem okula uyumlarında hem de akranları ile geliştirdikleri ilişkilerde öz-düzenleme becerilerinin büyük önemi bulunmaktadır (Aydoğdu, 2022). Okul öncesi eğitim kurumuna başlaması ile birlikte çocuk içinde bulunduğu ve alışık olduğu çevresinden ayrılıp farklı bir ortama girerek okul, öğretmen, arkadaş, kural, sınırlılık gibi kavramlarla tanışmaktadır. Öğretmenin yanı sıra akranlarıyla yeni bir sosyal çevre oluşturmak, okulun gerekliliklerini yerine getirmek, yeni kurallarla tanışmak durumundadır. Çocuğun okula başlayana kadar yaşantısı içerisinde bulunmayan bu kavramlarla tanışması onun bu yeni duruma uyum sağlamasını ve öz düzenleme becerilerini kullanmasını gerekli kılmaktadır. Öz-düzenlemede becerili olan çocuklar akademik başarı, sosyal yeterlik, okula devam, okulda hazırbulunuşluk, akranları tarafından sosyal olarak kabul görme ve olumsuz davranışlardan kaçınabilme açısından daha yetkindirler (Bayındır ve Biber, 2017; Coelho, Cadima, Pinto ve Guimarães, 2019; Robson, Allen ve Howards, 2020).

2.3.1.3.Sosyal Beceriler

Olumsuz birtakım duyguları dış çevreye sergileme biçimini düzenlemeyi öğrenmek, erken çocukluğun önemli bir görevi olduğu gibi sosyal yeterliliğin de önemli bir göstergesidir (Kopp, 1989). Sosyal yetkinlik, kişinin belirli durum veya görevlerdeki performansının genel niteliğine ilişkin sosyal yargı bildiren ve performansının uygunluğunu gösteren genel bir değerlendirmedir.

Anaokuluna devam eden çocuğun, akranlarının karşılaştığı problemleri çözmelerine yardımcı olmaya istekli olması nedeniyle akranları tarafından oyun arkadaşı olarak tercih edilmesidir (Küçükturan ve Keleş, 2020). Bu yetkinlik çocuğun sosyal becerilerinin de gelişmiş olduğunu göstermektedir.

Sosyal beceriler, kişinin sosyal görevleri yetkin bir şekilde yerine getirmek için kullandığı belirli davranışlardır (McFall, 1982). Sosyal beceri, bireyin herhangi bir sorumluluğu yerine getirirken diğer insanlarla olumlu ilişki kurabilmesi ve devam ettirebilmesini için gerekli olan karar verebilme, kendi kendini yönetebilme, çeşitli problemlere çözüm getirebilme ve akranlarıyla etkileşimde bulunabilme becerisi olarak tanımlanmaktadır (Küçükturan ve Keleş, 2020). Bireyin kendisi ve çevresiyle uyum halinde olması hem yaşamını kolaylaştıracak hem de kendini gerçekleştirmesini sağlayacaktır (Aydoğdu, 2022).

Sosyal yeterlilikten yoksun çocukların duygusal veya davranışsal problemler açısından risk altında oldukları ve bir takım olumsuz sosyo-davranışsal sonuçlar geliştirebildikleri ifade edilmektedir (Gresham, 1998; Kupersmidt ve DeRosier, 2004). Duygusal ya da davranışsal problemleri olan okul çağındaki çocukların, öğretmen ve akran beklentilerine karşılık veremedikleri (Hersh ve Walker, 1982; Walker ve diğerleri, 1995) istediklerini elde etmek için saldırganlığı kullandıkları (Walker ve diğerleri, 1995) bu nedenle prososyal davranış geliştirme fırsatları olmadığı ve uyum zorlukları yaşamakta olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla öz-düzenleme ve prososyal davranış olumlu okul uyumu için önemli bir olgudur.

2.3.2.Çevreyle İlgili Olan Etkenler

Çevresel faktörlerin çocukların okula uyumunu önemli ölçüde etkilediği, çevresel olanaklar açısından daha gelişmiş ortamlarda ve imkânlarla yaşamını sürdüren çocukların okula uyumlarının daha iyi durumda olduğu ifade edilmektedir (Yılmaz, 2003).

2.3.2.1. Aile ve Ebeveyn Tutumu

Eğitimin temelde çocuğun doğumu ile birlikte evde ailesi veya bakım vereni tarafından başladığı bilinmektedir. Yaşamın ilk yıllarında birey üzerindeki en büyük etki aileye aittir (Bağçeli Kahraman, 2020).

Çevresel uyaranların çocuk üzerindeki etkisi yadsınamaz bir gerçeklik taşımaktadır. Yeterli uyaran alamayan çocukların akademik başarısı, benlik anlayışları, sosyal ve duygusal gelişimleri, bilişsel, psikomotor gibi her alanda okula uyumları olumsuz etkilenmektedir (Yalçın, 2016).

Ailenin tutumu çocuğun uyum durumunu belirlemektedir (Yalçın, 2022). Miller (2015) tarafından yapılan bir araştırmada çocuğunu ilk defa anaokuluna gönderen ebeveynlerde durumun bilinmezliği ve tecrübesizlikleri sebebiyle yaşadıkları kaygıyı çocuklarına yansıttıkları ve bu çocukların okula uyumunda çeşitli sorunlar yaşadıkları ortaya konulmuştur. Çocuğa evde ebeveyn tarafından verilen sorumluluklar, aile bireylerinin birbirine karşı iletişim ve davranış şekilleriyle (sevgi, saygı, hoşgörü, paylaşım) örnek olması, günlük rutinler, evde çocukla oynanan oyunlar, keşif için sağlanan olanaklar, çocukla

geçirilen kaliteli zaman vb. çocuğun okula uyumunu kolaylaştırmaktadır (aktaran Bağçeli Kahraman, 2020)

Anne baba arasındaki sorunlar, boşanma, anne babadan birinin çoğunlukla evden uzakta olması, hasta olması, ya da ölümü, kardeş doğumu veya annenin yeni bir bebek beklemesi, bağımlılık geliştirdiği nesneleri olan çocuğun bunlardan ayrılırken kaygı yaşaması çocuğun okula uyum sağlamakta zorlanmasına sebep olmaktadır (Balkaya ve Tuğrul, 1998). Anne babaların çocuğa karşı tutumu çocuğun okula uyumunu etkilemektedir. Örneğin çocuklara karşı ilgisiz ya da aşırı denetleyici veya koruyucu tutum sergileyen ailelerde, ailenin çocuğa ya da çocuğun aileye bağımlı olması gibi durumlarda çocuk, okula uyum sağlamada zorluk çekmektedir (Balkaya ve Tuğrul, 1998).

Ayrıca ebeveynin kendi geçmiş yaşantısı ile ilgili okula yönelik tutumu da çocuğun okula uyumunda etkili olmaktadır. Diğer taraftan yapılan araştırmalar çocuğun kardeş sayısı, doğum sırası, ebeveyn eğitim durumu gibi faktörlerin önemini de ortaya koymuştur. Deniz'in (2016) yaptığı araştırma sonuçlarına göre kardeş sayısının fazla olması çocuğun sorumluluk alma ve sosyalleşmesine büyük oranda katkı sağlamaktadır. Yine Öztapak (2019) tarafından yapılan bir başka araştırmada ilk çocuğun okula başlama sürecinde evde ebeveyni ile kalan ikinci çocuğu kıskanma durumundan dolayı uyum sorunu yaşayabileceği, tek çocuklu ailelerde ise paylaşma sorunu yaşanabileceği tespit edilmiştir.

Çocuğun aile içindeki doğum sırasının, yaşantılarını farklılaştırdığı ve buna bağlı olarak sosyo-duygusal ve kişilik gelişimlerinin farklı şekillerde etkilendiği kabul edilir. Adler'in doğum sırasının önemine vurgu yaptığı yıllarda (1959) doğum sırası ve kardeş yapılarının, kardeşlerin entelektüel ve kişilik özellikleri üzerindeki etkilerini ortaya koyan geniş çaplı deneysel çalışmalar gerçekleştirilmiştir (Cicirelli, 1995). Adler'den doğum sırası araştırmalarının babalarından biri olarak bahsedilmesine rağmen, varsayımlarının çoğu çürütülmüştür. Örneğin, Adler, ikinci doğan çocukların, diğer doğum sırası konumuna sahip kardeşlerine göre nispeten daha yüksek başarı elde ettiklerini iddia eder. Ancak, doğum sırası ile ilgili sayısız araştırmadan sonra, ilk doğanların tipik olarak en iyi sonucu alabildikleri ve genellikle diğer kardeşlerden daha zeki oldukları olarak kabul edilir. Farklı doğum sırası konumuna sahip kardeşler, farklı olanaklara sahip olabilirler. Bu farklılığı yaratan olanaklar; aile kaynaklarının zenginliği, anne-baba ile geçirilen ortak zaman, anne-babanın enerjisi ve dikkati, anne-babalarla olan ilişkinin kalitesi gibi durumlar olabilmektedir (Wallden, 1990). Bu durumlar da kaçınılmaz olarak çocuğun okula uyumunu etkileyecektir.

2.3.2.2. Öğretmen ve Akran İlişkisi

Okula uyuma etki eden bir diğer faktör ise; öğretmen ve okuldaki akranlardır. Ebeveyninden yeni ayrılan çocuk için örnek teşkil edecek yetişkin artık öğretmendir. Bu nedenle öğretmenin süreç içindeki davranışları büyük önem taşımaktadır. Önder ve Gülay (2010)' ın yaptığı çalışmaya göre ebeveyn okula uyumu dolaylı olarak etkilerken, öğretmen ve akran ilişkisi okula uyumu doğrudan etkileyen faktörlerdir.

Sevgi temeli üzerine kurulan öğretmen – öğrenci ilişkilerinde çocuğun kendini daha rahat hissettiği ve uyumunun daha kolay olduğu görülmüştür (Yavuzer, 2015). Burada öğretmenin okulun ilk gününden itibaren ortaya koyduğu sınıf yönetim biçimi, sorunlarla baş edebilme becerisi, okul – aile iş birliğini sağlayabiliyor olması, çocuklar arasındaki iletişimi destekleyici bir tavır takınması ve elindeki olanakları en uygun şekilde çocukların mutlak yararına kullanabiliyor olması önemlidir (Akış, 2018).

2.4. Okula Uyum İle İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde okula uyum kavramı ile ilgili olarak alanyazın incelenmiş ve hem yurtiçi hem yurtdışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.4.1.Okula Uyum İle İlgili Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Alanyazında okula uyum sürecinin incelendiği çalışmalara bakıldığında, okula uyumu etkileyen faktörlerin genel olarak çocuktan, aileden ve okuldan kaynaklı olduğu tespit edilmiştir. Dılcioğlu'nun (2016) araştırmasında 60-72 aylık çocukların okula hazırbulunuşluk düzeylerinin çocuğun yaşı, cinsiyeti, okul öncesi eğitime devam süresi, kardeş sayısı, ebeveyn yaşı, ebeveyn eğitim düzeyi ve aile gelir düzeyi faktörlerine göre anlamlı şekilde farklılaşma durumu incelenmiştir. Araştırmanın evreni İzmir ilinin Bornova ilçesinde bulunan ve MEB' e bağlı olan okul öncesi kurumlarında eğitim gören 60 – 72 aylık toplam 391 öğrenciden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği Gelişim Formu” , “ Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği Uygulama Formu ” ve araştırmacı tarafından oluşturulan “Bilgi Formu ” kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre çocuğun yaşı, okulöncesi eğitim alma süresi, ebeveyn yaşı, ebeveynlerin eğitim

düzeyleri, aile gelir düzeyine göre okula hazırbulunuşluk anlamlı derecede farklılık gösterirken, cinsiyet ve kardeş sayısını değişkenlerinin herhangi bir şekilde farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır.

Türker (2020) tarafından ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum ve sosyal yeterlik düzeylerinin incelenmesine yönelik araştırma yapılmıştır. Çalışmanın örneklem grubu 2019 – 2020 yılları arasında Kilis ilinde eğitim gören 179 öğrenciden oluşmaktadır. Verilerin toplanması araştırmacının hazırladığı “Kişisel Bilgi Formu” ile “Sosyal Yeterlik ve Okula Uyum Ölçeği” kullanılarak yapılmıştır. Yapılan araştırmada yordayıcı değişkenler olarak cinsiyet, okul öncesi eğitim alma durumu, aile – öğretmen işbirliği ve travma deneyimi olup olmama durumu incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında aile- öğretmen işbirliği ve cinsiyetin anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir.

Topcu’nun 2012 yılında ortaya koyduğu araştırma kapsamında okulöncesi eğitimin, birinci sınıf çocuklarının okula uyum durumu ile anadil becerileri üzerindeki etkisi irdelenmiştir. Bu amaçla oluşturulan örneklem grubu Diyarbakır ili Kocaköy ilçesinde ilköğretim birinci sınıfta eğitimini sürdüren 205 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veriler “Okul Uyumu Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği” ile “Okuma Yazma Becerileri Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Verilerin sonuçlarına göre ilköğretim birinci sınıf çocuklarının okul öncesi eğitim alma durumu anlamlı bir fark oluştururken çocukların cinsiyeti, anne-baba eğitim durumu, sahip olunan kardeş sayısı değişkenlerinde bir fark bulunamamıştır.

Tangüner (2017) tarafından yapılan araştırmada okul öncesi eğitim almış ve almamış ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum durumları ve anksiyete düzeyleri incelenmiştir. Araştırmanın örneklem grubu İzmir ili Balçova ilçesinden bulunan iki ilkokulun birinci sınıf öğrencileri, aileleri ve öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmaya toplam 291 öğrenci katılım sağlamıştır. Araştırmada veriler; “Kişisel Bilgi Formu”, “Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği” ve “Çocuklar İçin Sosyal Anksiyete Ölçeği” yenilenmiş biçimi kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara bakıldığında okul öncesi eğitim almış öğrencilerin okula uyum puanlarının daha yüksek ve anksiyete puanlarının okul öncesi eğitim almamış öğrencilerinkine göre daha düşük olduğu görülmüştür. Çalışmanın okul öncesi eğitim alıp almama durumuna bakılmaksızın uyum puanlarına göre kız öğrencilerin okula uyum puanı erkek öğrencilerden daha yüksektir. Okul öncesi eğitim almış öğrencilerin uyum puanlarında ise okul öncesi eğitime başlama yaşı dikkat çekmektedir. Araştırmada öğrencilerin okul öncesi eğitime başlama yaşı arttıkça uyum puanlarında düşüş yaşanmıştır. Ek olarak çocukların okul öncesi eğitim alıp almaması

ise anne-baba eğitim durumu, ebeveynin çalışıp çalışmaması gibi faktörlerden etkilenmektedir.

Kurtuluş Çalışkan'ın (2021) ilkokul birinci sınıfa başlayan çocukların okula hazırbulunuşluk ve okula uyum düzeylerine bazı değişkenlerin etkisini ortaya koymak amacıyla yaptığı çalışmada okula uyum ile okula hazırbulunuşluk arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Çalışma grubu uygun durum örneklemesine uygun şekilde seçilerek 2019-2020 yılları arasında İzmir ili Bornova ilçesinde MEB'e bağlı 10 farklı okulda öğrenim gören 60-72 aylık 362 adet birinci sınıf öğrencisi ve 38 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmada "İlkokula Hazır Bulunuşluk Ölçeği" "Okula Uyum Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılarak veri toplanmıştır. Elde edilen verilerin sonuçlarına bakıldığında ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula hazırbulunuşluk ve okula uyum düzeylerini anlamlı şekilde yordayan değişkenlerin okul öncesi eğitim alma durumu ve yaş olduğu, cinsiyete göre ise anlamlı bir fark bulunamadığı ortaya konulmuştur.

Kaya (2014) tarafından yapılan araştırmada okulöncesi dönem çocukların okula uyum durumları farklı etmenler açısından değerlendirilmiştir. Araştırmanın örneklem grubu uygun örnekleme yöntemiyle seçilmiş, 2013-2014 yılları arasında Ankara ili Çankaya ilçesinde anaokulu eğitimini sürdüren 4-6 yaş grubu 200 çocuktan oluşmaktadır. Verilerin analizinden elde edilen bulgulara göre okula uyum ölçeğinin alt boyutlarından ikisinde ve testin genel uyum puanlarında cinsiyet değişkeninde anlamlı şekilde farklılık bulunmuş, kız öğrencilerin uyum puanları daha yüksek çıkmıştır. Bir başka değişken olan yaş grubunda ise ölçeğin bir alt boyutunda ve genel uyum puanında büyük yaş grubunun lehine olacak şekilde anlamlı fark tespit edilmiştir. Okula uyum ölçeğinde kardeş olup olmama durumu herhangi bir alt boyutla veya genel uyum durumuyla anlamlı fark ifade etmemektedir.

Balkaya (1998) yaptığı araştırmada anaokuluna başlayan çocukların okula uyumunu etkileyen etmenleri incelemiştir. Araştırmanın örneklemi 3-6 yaş grubunda 200 çocuktan oluşmaktadır. Araştırmada çocukların kaygı durumunu belirlemek amacıyla "Ayrılık Kaygısı Ölçeği", ailenin kaygı durumunda etkili olduğu düşünülen anne-baba tutumları için "Aile Yaşamı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği", demografik bilgilerin etkisini belirlemek amacıyla ise "Aile Bilgi Formu" kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre yaş, cinsiyet ve kardeş durumu değişkenlerinin çocukların okula uyum sürecinde yaşadığı kaygı durumları üzerinde anlamlı fark yarattığı ortaya konulmuştur. 3-4 yaş grubu çocuklar 5-6 yaş grubuna göre, kız çocuklarının erkek çocuklarına oranda ve kardeşi olmayan çocukların kardeşi olanlara göre daha yüksek kaygı yaşadıkları bulunmuştur.

Erten (2012) yaptığı araştırmada kapsamında, okul öncesi eğitimini sürdüren 5-6 yaş grubu çocukların okula uyum düzeyinde etkili olabileceği düşünülen sosyal beceri ve akranlarla olan ilişkilerin anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığı ve bu değişkenlerin eğitim öğrenim yılı süresince değişiklik gösterip göstermediğinin incelemiştir. Araştırmanın örneklem grubu basit rastgele örneklem yöntemiyle oluşturulmuştur. Örneklem grubunda 2010-2011 yılları arasında Denizli ilinin Serinhisar ilçesinde ve Tavas ilçesinde okul öncesi eğitimlerini sürdüren 5 -6 yaş grubu 175 çocuk ve 12 anaokulu öğretmeni bulunmaktadır. Araştırma sürecinde yıl içinde dört kez ölçüm yapılmıştır. Bulgulara bakıldığında aynı yıl içinde çocukların sosyal beceri düzeylerinde düşüş yaşanırken akran ilişkileri ve okula uyum düzeylerinde artış meydana gelmiştir.

Güler (2016)' in yaptığı araştırmanın konusu ilkokul birinci sınıfta eğitim gören öğrencilerin okula başlangıç yaşına (aylık) göre okula uyum durumu ve okuma-yazma yatkınlıklarının incelenmesidir. Araştırma sürecinde 2013-2014 yılları arasında Ordu' da eğitimini sürdürmekte olan 337 adet birinci sınıf öğrencisinden veri elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında okula uyum düzeyini anlamlı şekilde yordayan değişkenlerin okula başlangıç yaşı, öğrencinin cinsiyeti, okul öncesi eğitim alıp almama durumu, ebeveyn eğitim düzeyi olduğunu tespit edilmiştir. Ayrıca okula uyum puanı yüksek olan öğrencilerin okuma yazma becerilerinin de daha iyi olduğu bulunmuştur.

Demirci (2019) yaptığı araştırmada ilkokul birinci sınıfta eğitim gören öğrencilerin okula uyum durumları ve sosyal beceri düzeylerinin kaygı durumu ve demografik değişkenler açısından incelemiştir. Araştırmanın örneklem grubu Van ilinde MEB'e bağlı ilkokulların birinci sınıfta eğitimlerini sürdüren 344 adet birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken tesadüfi örneklem yöntemi seçilmiştir. Veri toplama araçları "Kişisel Bilgi Formu", "Walker- McConnell Sosyal Yeterlik ve Okul Uyum Ölçeği", "Okul Kaygısı Ölçeği-Öğretmen Formu" kullanılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda elde edilen veriler analiz edildiğinde okula uyum ve sosyal yeterlik durumlarını anlamlı şekilde yordayan değişkenlerin okul kaygısı, yaş, okul öncesi eğitim alıp almama durumu, ebeveynlerin öğrenim durumu olduğu fakat cinsiyet ve doğum sırası değişkenlerinde anlamlı farklılaşma elde edilemediği tespit edilmiştir.

Arabacıoğlu (2019)'nun ortaya koyduğu araştırmada 60-72 aylık grupta eğitim gören çocukların okula uyum düzeyleri ile çocuğun mizacı ve anne- baba tutumları arasındaki bağlantı araştırılmıştır. Veri toplama için "Ebeveyn Tutumları Ölçeği", "Çocuklar için Kısa Mizaç Ölçeği", "Beş Yaş Çocukları İçin Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği" ve

“Demografik Bilgi Formu” uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemi 2017-2018 yılları arasında Bursa’ da MEB’e bağlı okullarda eğitim gören 60-72 aylık 248 çocuk ve ebeveynleri ile öğretmenlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında okula uyumun cinsiyet, anne tutumu ve daha önce okul öncesi eğitim alma durumu değişkenlerinde anlamlı şekilde fark bulunmuşken çocukların mizaç özellikleri ve ebeveyn eğitim durumu ile okul uyumu arasında anlamlı fark bulunamamıştır.

Uyanık, Bayındır ve Değirmenci (2021) ortaya koydukları çalışmada anasınıfına devam eden çocukların okula hazırbulunuşluğu ile öz düzenleme beceri arasındaki ilişkiyi bulmak amacıyla yürütmüşlerdir. Araştırmanın çalışma grubu kolay ulaşılabilmesi adına İstanbul ilinin Kadıköy, Zeytinburnu, Kartal ve Ümraniye ilçelerinde yaşayan 2018-2019 yılları arasında anasınıfında eğitimini sürdüren 129 çocuk ve öğretmenlerinden meydana getirilmiştir. Verilerin toplanması amacıyla “Demografik Bilgi Formu”, “Boehm Temel Kavramlar Testi”, “60-72 Aylık Çocuklar için Sosyal Duygusal Okul Olgunluğu Ölçeği”, “Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre okula hazırbulunuşluk ile öz düzenleme becerileri arasında anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır.

Esaspehlivan (2006) yaptığı çalışmada okul öncesi eğitim almış ve almamış, ardından 68 ve/veya 78 aylık olarak ilköğretim birinci sınıfa başlamış çocukların okula hazırbulunuşluklarını karşılaştırmıştır. Araştırmanın çalışma grubu İstanbul ili Ümraniye, Kadıköy, Maltepe, Beşiktaş, Bakırköy ve Gaziosmanpaşa ilçelerinde bulunan özel ve resmi 17 ilköğretim okulunun birinci sınıflarından 68 ve 78 aylık, okul öncesi eğitimi almış ve almamış 300 çocuktan oluşturulmuştur. Veri toplama sürecinde “Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği”, bu çalışma için hazırlanmış “Uygulama Formu” ndan yararlanılmıştır. Çalışmanın sonucunda bulunan verilere göre okula hazırbulunuşlukta 78 aylık çocukların ve okulöncesi eğitim almış çocukların puanlarının anlamlılık gösterecek şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Güzel ve Özyurt (2018) yaptıkları çalışmada okulöncesi eğitimi almış olan çocukların okul olgunluğu düzeylerini çeşitli değişkenler açısından irdelemiştir. Karma araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada ayrıca okul olgunluğuna ilişkin öğretmen görüşleri de alınmıştır. Araştırmanın örneklemi 2016-2017 yılları arasında Gaziantep ili, Şahinbey ve Şehitkamil ilçelerinde MEB’e bağlı okullarda eğitim gören 221 çocuk ve 10 öğretmenden oluşturulmuştur. Veriler “Metropolitan Okul Olgunluğu Testi” , “Görüşme Formu” kullanılarak toplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, okul olgunluğu durumunu anlamlı

yordayan değişkenlerin okul öncesi okulöncesi eğitim alma süresi, çocuğun yaşı ve ilkokula bağlı okullarda anasınıfı eğitimi alma olduğu tespit edilmiştir.

Yoleri (2013) araştırmasında okula uyum durumunu etkileyen değişkenlerden davranış sorunu düzeyinin uyum üzerindeki yordayıcı etkisini incelemiştir. Çalışmanın örneklem grubu Çorum’da MEB’e bağlı il merkezindeki anaokullarında eğitimini sürdüren 60-72 aylık 136 çocuktan oluşmaktadır. Araştırman kapsamında veri toplama amacıyla “Okul Uyumlu Öğretmen Değerlendirme Ölçeği”, “Okul Öncesi Davranış Anketi” kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre okula uyum ile arasında davranış sorunlarının düzeyi alt boyutu (düşmanca-saldırgan davranış, endişeli-ağlama ve hiperaktivite-dikkat dağınlıklığı) negatif ilişki bulunurken genel anlamla okula uyumda davranış sorunlarının anlamlı etkisi bulunmuştur.

Okula uyumda önemli faktörlerden biri olan aile ve ebeveyn tutumları da çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Alakoç Pirpir (2011) tarafından yapılan çalışmada 5–6 yaş grubu çocukların temel eğitime hazır bulunuşluklarına yönelik hazırlanan anne eğitim programı, Konya ili Selçuklu ilçesinde ikamet eden, okul öncesi eğitimden yararlanamayan 55 çocuk ve annelerine uygulanmıştır. Annelere verilen temel eğitime hazırlık programı sonrasında çocukların bilişsel, dil ve sosyal- duygusal becerilerine ilişkin öntest - sontest puanlarında anlamlı düzeyde artış görölmüş ve böylelikle okula uyumda ebeveynin önemi kanıtlanmıştır.

Yılmaz (2019)’ın okula uyum haftası ve okula uyumu etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla 2015-2016 yılları arasında Sinop il merkezine bağlı okullarda görevli 9 öğretmen ile görüşme yaparak elde ettiği bulgulara göre çocukların okula uyumunu en fazla etkileyen değişken anne -baba- çocuk ilişkisi olarak tespit edilmiştir.

Yalçın (2016) araştırmasında okulöncesi dönem çocukların, okula uyum sürecinde ebeveyn tutumlarının etkisini incelemiştir. Araştırmanın evrenini Eskişehir’de MEB’e bağlı okullarda eğitimini sürdüren 380 çocuk ile 9 aile, 9 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucunda demokratik ve aşırı koruyucu tutum sergileyen ailelerin çocuklarının okula uyum puanı yüksek bulunurken otoriter ve izin verici ebeveyn tutumu sergileyen ailelerin uyum puanı düşük bulunmuştur. Ayrıca anne babaları ile yaşıyan çocukların dağılmış ailelerde yaşıyan çocuklara oranla uyum puanı ortalamaları daha yüksektir. Araştırma verileri gösteriyor ki okula uyumda ebeveyn tutumu yani aile faktörü büyük önem taşımaktadır.

Topcu (2017) yaptığı araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının velilerine yapılan oryantasyon programının çocukların uyumu üzerindeki etkisini incelemek adına 12 kontrol 12 deney olmak üzere 24 veli ile örneklem grubun oluşturmuştur. Veri toplamak amacıyla “5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği” , “Veli Oryantasyon Programı Değerlendirme Formu” ndan yararlanılmıştır. Deney grubuna araştırmacı tarafından oluşturulan sekiz oturumluk “Veli Oryantasyon Programı ” uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde “Veli Oryantasyon Programı” nın çocukların okuldan kaçınma durumlarını azaltmakta herhangi bir etkisi bulunmadığı, buna rağmen okula uyum ve işbirlikli katılım, kendi kendini yönetme, okulu sevme düzeylerinde anlamlı artış sağladığı sonucuna varılmıştır.

Unutkan Polat (2007) yaptığı araştırmasında 5, 5.5 ve 6 yaş grubu çocukların ilköğretime hazırbulunuşluklarında yaşadıkları evin özelliklerinin anlamlı derecede fark oluşturup oluşturmadığı üzerine odaklanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubu İstanbul ilinde MEB’ e bağlı bağımlı ve bağımsız okullarda eğitimini sürdüren 5, 5.5 ve 6 yaşlarında 300 çocuktan ve velilerinden oluşmaktadır. Araştırma sonuçları incelendiğinde çalışma grubundaki çocuklarının evin yapısıyla ilgili birçok değişkenin (evin tipi, salonu, bireye ait odasının bulunması vs.) çocukların ilköğretime hazır bulunuşluğunda anlamlı fark olduğu görülmüştür.

Özen Altınkaynak ve Akman (2019) birlikte yürüttükleri çalışmada, okulöncesi dönem çocuklarının kuruma uyumunda anne baba tutumlarının etkisi ortaya koyulmuştur. Yürütülen çalışmada örneklem grubu Kars’ta eğitimini sürdüren MEB’e bağlı okullardaki 60-72 aylık 150 çocuk ve onların ebeveynlerinden oluşmaktadır. Verilerin toplanması amacıyla “Ebeveyn Tutum Ölçeği”, “Okula Uyum Algısı Belirleme Anketi”nden faydalanılmıştır. Araştırmanın verileri analiz edilerek ulaşılan sonuçlara göre ebeveyni koruyucu olan ve baskıcı-otoriter çocukların okula uyum puanları düşük, izin verici ve demokratik tutumu benimseyen ebeveyne sahip çocukların okula uyum puanı ise yüksek bulunmuştur.

Temelde yapılan araştırmaların tümünün amacı sonuçları doğrultusunda gerekli adımları atarak çocuklara daha iyi bir gelecek fırsatı sunmaktır. Çocukların eğitimlerinin temel yapı taşlarından olan okul ve öğretmen dikkat çekilmesi gereken unsurlardır. Yapılan bazı araştırmalar da okula uyum konusunda öğretmen görüşlerine başvurmuştur. Ateş (2016) araştırmasında ilkokul birinci sınıfa giden çocukların okula uyumunu değerlendirmek amacıyla öğretmen görüşlerinden yararlanmıştır. Araştırma kapsamın 2014-2015 yılları

arasında Ankara'nın Çubuk ilçesinde görevini sürdüren 100 sınıf öğretmeninden görüşleri alınarak araştırmacı tarafından anket oluşturulmuştur. Gerekli analizlerden ve incelemelerden geçtikten sonra oluşturulan anket 105 öğretmene uygulanmıştır. Araştırma sonucu göstermektedir ki öğretmenlere göre öğrencinin okula uyumunu etkileyen en önemli faktör öğretmen-öğrenci iletişimi olurken okul uyumunu en az etkileyen faktörün de öğrencinin cinsiyeti olduğu tespit edilmiştir.

Bağçeli Kahraman (2018) araştırmasında okulöncesi dönemdeki çocukların okula uyumları ile ilgili öğretmen ve ebeveyn görüşlerini ele almıştır. Örneklem grubu Bursa ilinde eğitim gören 142 okul öncesi çocuğun anneleri ve bu okullarda görev yapmakta olan 39 öğretmendir. Yapılan öğretmen görüşmeleri sonucunda okula uyumda yaş, sosyoekonomik düzey ve doğum sırasının anlamlı şekilde fark oluşturduğu ve öğretmenlerin okula uyum döneminde en sık kullandıkları etkinliğin oyun olduğu sonucuna varılmıştır. Ailelerin ise okula uyum haftasında çocuklarının adaptasyonu için anne-baba beraber okula bıraktıkları ve birlikte beklediklerini ifade etmişlerdir.

Kıldan (2012) araştırmasında okul öncesi dönem çocukların okul korkularına ilişkin öğretmen ve ebeveyn görüşlerini incelemiştir. Araştırma sürecinde “Kişisel Bilgi formu” , “Görüşme Formu ”kullanılarak veri toplanmıştır. Yürütülen çalışmanın örneklem grubu 2009-2010 yılları arasında eğitimini sürdüren, Kastamonu’da MEB’e bağlı okullarda eğitim gören 50 okulöncesi çocuğu ve bu çocukların 120 ebeveyninden oluşmaktadır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre okulöncesi dönemde yaşanan okul korkusunun ana sebebi çocuğun annesinden ayrılırken yaşadığı kaygı olarak bulunurken öğretmenlerin okul korkusunu yenmek için eğlenceli etkinliklerle planlama, sevecen davranma ve çocukla iletişim kurma gibi yollara başvurduğu bulunmuştur.

Teymurlu (2019) araştırmasında okula uyumun önemine dikkat çekmiş ve ilkokula yeni başlayan öğrencilerin okula uyum problemlerinin veli ve öğretmenler açısından nedenlerini irdelemiştir. Araştırmada çalışma grubu İstanbul ili Beylikdüzü ilçesinde eğitim veren özel bir okuldaki 9 öğretmen ve bu öğretmenlerin 10 velisinden oluşmaktadır. Çalışmada veli ve öğretmenlere uyum sorunu başlatmayı amaçlayan sorulardan oluşan mülakatlar yapılmıştır. Ulaşılan sonuçlara göre okula uyumun, ailenin çocuğuna bakış açısı, çocuğuyla geçirilen zaman ve çocuğun sorunlarıyla ilgilenmesi ile doğru orantılıdır. Bunlara ek olarak ailenin maddi olanakları, ebeveynlerin eğitim mezuniyet durumu, anne ile babanın birlikte olup olmama durumu değişkenlerinin de okula uyum durumunda etkileri olabileceği görülmüştür.

Sonuçlardan da yola çıkıldığında görüldüğü üzere aslında öğretmen ve ailenin çocuğun sorunlarıyla yakından ilgilenmesi bireyin uyum problemlerini azaltabilmektedir.

Gündüz (2015) tarafından yapılan araştırmada okulöncesi eğitimini sürdüren 4-5 yaş grubu çocuğun okula uyum ve akademik benlik saygılarının öğretmen-çocuk ilişkileri açısından etkisi değerlendirilmiştir. Yapılan araştırmada 2014-2015 yılları arasında eğitimini sürdüren, Ağrı ilinin Doğubayazıt ilçesindeki 4 – 5 yaş grubu toplam 272 çocuk ile çalışılmıştır. Araştırmadaki bulgulara göre bireyin sosyal uyumu ile öğretmen-çocuk ilişkisi birbiri ile bağlantılı bulunmuştur. Araştırmanın bir diğer alt probleminin sonucuna göre ise akademik benlik saygısı ile bireyin sosyal uyumu arasında pozitif yönlü ilişki bulunurken, olumsuz davranışların ise sosyal uyum ile arasında negatif yönlü ilişki olduğu saptanmıştır.

Temel (2017) araştırmasında “Gerçek Yaşam Temelli Değerler Eğitimi” programının ilkokula yeni başlayan çocukların okula uyum ve sosyal yeterlik becerisi üzerindeki etkisini incelemiştir. “Gerçek Yaşam Temelli Değerler Eğitimi” programı araştırmacı tarafından okula uyum ve sosyal yeterlikleri ortaya koyacak şekilde tasarlanarak geliştirilmiş ve deneysel olarak uygulanmıştır. Program 12 haftalık süreçte 24 oturumdan oluşmaktadır. Araştırma kapsamında Sivas ili Hafik ilçesinde bulunan bir ilkokulun birinci sınıflarında eğitimini sürdüren 16 deney ve 16 kontrol olacak şekilde toplam 32 öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırmada uygulanan programın çocukların uyum ve sosyal yeterlik becerileri üzerinde etkili olduğu ve kalıcılık sağladığı sonucuna varılmıştır.

Uyum sorunlarının mümkün olduğunca en az düzeyi indirilebilmesi ve çocukların okula uyumlarına kolaylık sağlaması amacıyla Şentürk Berber (2015) tarafından geliştirilen “Okul Öncesi 5 Yaş Çocukları İçin Eğitici Drama Temelli Okula Uyum Programı” geliştirilerek araştırma yapılmıştır. Araştırmanın örneklem grubu İstanbul ili Ataşehir ilçesinde MEB’e bağlı bir okuldaki 30 deney 30 kontrol olmak üzere 60 adet anasınıfına devam eden çocuktan oluşmaktadır. Araştırmanın verileri “Kişisel Bilgi Formu”, “Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği” ile toplanmıştır. Program araştırmacı tarafından deney grubuna 3 hafta sürecek şekilde 15 oturumdan oluşacak şekilde uygulanmış, kontrol grubu ise bazı oyun ve drama etkinlikleri ile uyum sürecine devam etmiştir. Araştırma sonunda yapılan öntest ve sontest sonuçlarında “Okul Öncesi 5 Yaş Çocukları İçin Eğitici Drama Temelli Okula Uyum Programı” uygulanan deney grubunun okula uyum puanları daha yüksek bulunmuştur.

Mercan Uzun (2015) araştırmasında okulöncesi eğitimini sürdüren 59-60 aylık çocukların okula hazırbulunuşluk ve uyum düzeylerinin arttırılması amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan “Okula Hazırız” programını uygulamış ve buna ek olarak hazırbulunuşluk ve uyum düzeylerine etki eden faktörleri incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 2013-2014 yılları arasında Samsun ili Canik ilçesinde MEB’e bağlı okullarda eğitimini sürdüren ve 2014-2015 yıllarında birinci sınıfa başlayacak 87 çocuktan oluşmaktadır. Araştırmacı tarafından hazırlanan “Okula Hazırız” programı deney grubuna 6 hafta süresince toplamda 24 etkinlik olacak şekilde uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara bakıldığında çocukların okula hazırbulunuşluk düzeyleri anne eğitim düzeyi, çocuğun yaşı, ailenin geliri değişkenlerinde anlamlı şekilde farklılaşırken okula uyum düzeyleri ise çocuğun yaşı, devam etmekte olduğu okulun türü, annelerinin okul mezuniyet durumu değişkenlerinde anlamlı şekilde farklılaşmıştır. Yapılan öntest- sontest sonuçlarına göre uygulanan “Okula Hazırız ” programında deney grubunun puanlarının araştırmacının irdelediği tüm değişkenler açısından sontest puanlarından anlamlı olacak şekilde artış gösterdiği görülmüştür.

Okula uyum yalnızca tipik gelişim gösteren çocuklarla yapılan araştırmalara değil, özel gereksinimi olan çocuklara yönelik yapılan araştırmalara da konu olmuştur. Tiryaki (2022) yaptığı araştırmada kaynaştırma uygulamalarına dikkat çekmiş, okul öncesi eğitimi alan özel gereksinimli çocukların okula uyum durumları ile pragmatik dil becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubu MEB’e bağlı kurumlarda eğitimini sürdüren 60-72 ay grubunda 52 tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi ve yine aynı öğrencilerle birlikte eğitimine devam eden 52 tipik aynı yaş grubu öğrenci, öğretmenlerinden oluşmaktadır. Veri toplama amacıyla “Demografik Bilgi Formu”, “Okula Uyum Öğretmen Derecelendirme Ölçeği-Kısa Formu (OUÖDÖ-KF)”, “Pragmatik Dil Becerileri Envanteri (PDBE)” kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına bakıldığında özel gereksinimli öğrencilerin okula uyum ve pragmatik dil becerileri akranlarına oranla daha düşüktür. Okula uyum genel puanlarında ise cinsiyette anlamlı fark bulunmuş, kız çocukların okula uyum puanları daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca okula uyum becerilerinde sosyo-ekonomik duruma yönelik bir fark tespit edilememiştir. Araştırmanın genel sonucuna bakıldığında ise 5-6 yaş grubu kaynaştırma ve tipik gelişim gösteren çocukların birlikte bulunduğu çalışmada okula uyum ile pragmatik dil becerileri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiye ulaşılmıştır.

İbileme (2019) özel gereksinimli çocuklar ile tipik gelişim gösteren çocukların okula uyum sürecinde ebeveyn ve öğretmenlerin görüşlerinin önemine dair araştırma yapmıştır.

Çalışmada verilerin elde edildiği grup 2018-2019 yılları arasında Eskişehir’de MEB’e bağlı ilköğretim birinci sınıfta eğitim gören özel gereksinimli çocuklara eğitim veren 10 sınıf öğretmeni ve 10 öğrencinin aileleri ile oluşturulmuştur. Sonuçlara göre özel gereksinimli öğrencilerin akranları tarafından kabulünde öğretmen-öğrenci ilişkisi, destek oda eğitimi ve gölge öğretmenin pozitif etkisi ortaya konulmuştur. Öğrencilerin okula uyumunu zorlaştıran faktörlerin ise okulun fiziki şartları, öğretmenin yetersizlik hissi ve okulda geçirilen uzun süre olduğu bulunmuştur.

Bakkaloğlu ve Sucuoğlu (2018) yaptıkları çalışmada okul öncesi çocukların okula uyumunu anlamlı şekilde yordayan değişkenlerin çocukların cinsiyeti ve özel gereksinimli olma durumunun olup olmadığını belirlemek amacıyla yürütmüşlerdir. Çalışmanın örneklemini Ankara’da bulunan, MEB’ bağlı bağımsız anaokullarında çalışan 22 okulöncesi öğretmeni, 235’i tipik gelişim gösteren ve 22’si özel gereksinimli toplam 257 çocuktan oluşmaktadır. Verilerin toplanması için “Bilgi Formu” , “Okula Uyum Öğretmen Derecelendirme Ölçeği-Kısa Formu (OUÖDÖ-KF)” ndan yararlanılmıştır. Araştırma verilerine bakıldığında okula uyum ölçeğinden kız çocuklarının aldıkları puanlar erkeklerden ve özel gereksinimi olmayan çocukların aldıkları puanlar özel gereksinimi olan çocuklardan anlamlı derecede farklı bulunmuştur. Sonuç olarak okula uyum üzerinde anlamlı fark bulunan değişkenlerin cinsiyet ve özel gereksinim durumu olduğu söylenebilir.

Bakkaloğlu, Sucuoğlu ve Özbek (2019) yaptıkları araştırma kapsamında okulöncesi eğitimini sürdüren tipik ve özel gereksinimli çocukların sosyal kabul düzeyleri, sosyal beceri, öğretmen- öğrenci ilişkisi ve okula uyum düzeylerini incelemişlerdir. Araştırmada çalışılan grup okulöncesi eğitimini sürdüren 60-72 aylık 47 tipik ve 47 özel gereksinimli çocuk olmak üzere toplam 94 çocuktan oluşmaktadır. Çalışmanın sonuçlarına göre özel gereksinime ihtiyaç duyan çocukların, tipik gelişen çocuklara oranla öğrenci-öğretmen ilişkisi, okula uyum, sosyal beceri ve sosyal kabul puanlarının düşük olduğu görülmüştür.

Yurttutan (2019)’ un göçmen çocukların sosyal beceri ve uyumlarına yönelik yaptığı araştırma Ankara’nın Mamak ilçesinde bulunan ve MEB’e bağlı ortaokullarda yürütülmüştür. Araştırmada çalışılan grup 5,6,7 ve 8. sınıfta eğitimlerini sürdüren 142’si kız ve 115’i erkek olmak üzere toplam 257 göçmen ortaokul öğrencilerinde oluşmaktadır. Yapılan araştırma sonuçlarına gösteriyor ki cinsiyet, yaş ortalaması, anne baba eğitim düzeyi, ülkemizde yaşanan süre değişkenlerine göre sosyal beceri ve okula uyum puanlarında artış olduğu görülmüştür.

Okul öncesi dönemle ilgili yapılan araştırmaların birçoğunda dikkat çeken etmenlerden biri de akran kabulü ve akran ilişkileridir. Yaşamın kritik yıllarında oluşan akran ilişkileri çocuğun gelişiminde birçok alana uzun ve kısa vadeli olarak etki etmektedir. Özellikle bu dönemdeki kaliteli ilişkiler sosyal ve duygusal açıdan oldukça önemliyle kalitesiz ve zayıf akran ilişkileri de psikolojik uyumsuzluğun habercisi niteliğindedir (Gülay,2009). Gülay (2009) çalışmasında okul öncesi dönemde akran ilişkilerini irdelemiş, araştırmaların ve ölçeklerin yetersiz olduğu sonucuna varmıştır.

Gülay (2011) okulöncesi dönemdeki bireylerin okula uyum düzeyleriyle akran ilişkilerinin birbirine göre durumunu incelemiştir. Araştırmanın örneklemini basit rastgele örnekleme yöntemiyle Denizli’ de MEB’e bağlı okullarda eğitimini sürdüren 60-72 aylık 76 çocuktan oluşturulmuştur. Çalışmadan elde edilen bulgulara bakıldığında çocukların okula uyum düzeyinin artmasıyla olumlu sosyal davranış düzeyi de artmakta, buna ek olarak saldırganlık, kaygılı durumu, dışlanma, fazla hareketlilik, akran şiddetine uğrama düzeyleri ise azalmaktadır.

2.4.2.Okula Uyum İle İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Berndt, Hawkins ve Jiao (1999) yapılan çalışmanın amacı çocuk ve ergenlerin okul uyumunda akran etkisini incelemiştir. Araştırma kapsamında 101 öğrenci ile arkadaşlık ilişkileri hakkında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Uyuma dair veri toplamak için kişisel raporlar, akran adaylıkları, öğretmen derecelendirmeleri ve okul kayıtlarından incelenmiştir. Kaliteli öğrencilik ilişkileri olan çocukların okul kademeleri geçişlerinde sosyallik ve liderlik davranışının yüksek olduğu bulunmuş, davranış sorunları olan arkadaşlık içere ilişkilerde ise bireyde de davranış sorunlarının arttığı görülmüştür.

Ladd (1990) yaptığı araştırmada çocukların okula uyumunda akran ilişkisini farklı alt boyutlar (sevilme, arkadaş edinme, arkadaşlığı devam ettirme) üzerinden incelemiştir. 125 çocuğun sınıftaki akran ilişkileri eğitim öğretim yılı başlangıcı, başlangıçtan 2 ay sonra ve eğitim öğretim yılının sonunda olmak üzere 3 kez ölçülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre eğitim öğretim yılının başlangıcında daha fazla arkadaşı olan çocukların ikinci ölçümde okula dair algılarının daha olumlu olduğu, arkadaşlıklarını yıl boyu sürdürebilen çocukların da okulu daha çok sevdiği bulunmuştur. Akran reddi yaşayan çocuklarda ise olumsuz okul algısı, okuldan kaçınma ve düşük performans sonuçlarına ulaşılmıştır.

Pianta, Smith ve Reeve (1991) okula başlangıç sürecinde bir problem çözme durumunda anne ve çocuk davranışı gözlemleri ile okula uyum ilişkisini araştırmıştır. Araştırmanın örneklem grubu 4,6,7 ve 9 yaşlarında toplam 342 çocuk ve annelerinden oluşmaktadır. Verilerin toplanması için “Stanford-Binet Zeka Ölçeği”, “McCarthy Çocuk Yetenekleri Ölçeği” ve “Öğretmen-Çocuk Derecelendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Okuldaki yeterlik ve davranış sorunlarını yordayan değişkenlerin çocuk sevgisi, görev yönelimi, benlik saygısı, ebeveyn desteği ve öğretim olduğu tespit edilmiştir.

Ladd, Kochenderfer, ve Coleman (1996) birlikte yaptıkları araştırmanın amacı çocukların ilkokula uyumları ile sınıf arkadaşlığı algıları arasındaki ilişki durumunu belirlemektir. Araştırmanın örneklem grubunu sınıfta iyi bir arkadaşı olan 5-6 yaş grubu 84 çocuktan oluşmaktadır. Veri toplama araçları “Küçük Çocuklar için Arkadaşlık Özellikleri Görüşmesi”, “Okulu Sevme ve Kaçınma Ölçeği”, “Yalnızlık ve Sosyal Doyumsuzluk Anketi”, “Akran Sosyal Destek Algısı Ölçeği”, “Metropolitan Okula Hazırlık Testi”, “Sınıfa Katılım/Bağımsızlık Ölçeği” kullanılmıştır. Arkadaşlık ilişkilerinde çatışma yaşayan erkeler daha yüksek, okul yalnızlığı, okuldan kaçınma puanına sahip olurken okul sevgisi ve okul bağlılığında düşük puanlar tespit edilmiştir, daha uyumsuz oldukları saptanmıştır. Arkadaşlık ilişkilerinde özelleşme ise düşük akademik başarıyla ilişkilendirilmiştir.

Pianta, Nimetz ve Bennett (1997) tarafından yapılan çalışmada okula uyum sürecine anne-çocuk ve öğretmen-çocuk ilişkilerinin etkisinin ne düzeyde olduğu araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre çocuk-anne etkileşiminin genel kalitesi, anaokulunda öğretmen tarafından bildirilen sosyal uyumu anlamlı şekilde yordadığı tespit edilmiştir. Ayrıca okul öncesi dönemde kavram gelişim performansında anne- çocuk ilişkisi ile öğretmen-çocuk ilişkisinin kalitesi etkili olmuştur. Okula uyuma etkileri karşılaştırıldığında ise anne-çocuk iletişimin gücünün öğretmen-çocuk iletişiminden daha fazla olduğu bulunmuştur.

Birch ve Ladd (1997) yürüttükleri çalışmada öğretmen ile çocuk arasındaki ilişkinin okul uyumundaki etkisini araştırmıştır. Çalışmanın örneklem grubu okulöncesi eğitimini sürdüren 206 çocuk ve öğretmenlerinden oluşmaktadır. Bağımlılık esaslı kurulan öğretmen- çocuk ilişkisinde düşük akademik performans, okula karşı olumsuz tutum ve okuldaki sosyal ortama katılımda azalma olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenleri ile yakınlık ilişkisi kuran çocukların ölçülen her alanda performansları yüksek çıkarken, öğretmenleri ile ilişkilerinde çatışma yaşayan çocuklarının ise okul uyumu alt boyutlarının bazılarında düşük puanlar aldıkları görülmüştür.

Hamre ve Pianta (2001) yaptıkları çalışmada anaokulu öğretmenlerinin öğretmen- çocuk ilişkisinin kalitesine yönelik algılarının ve okul öncesi dönem çocuk davranışlarının, sekizinci sınıftaki okul başarısı ve davranışsal sonuçlarını ne ölçüde yordadığına dair boylamsal olarak inceleme yapmıştır. Araştırma kapsamında 179 çocuk, anaokulundan sekizinci sınıfa kadar incelenmiştir. Verilerin toplanmasında “Öğretmen-Çocuk Derecelendirme Ölçeği (TCRS)”, “Öğrenci-Öğretmen İlişkileri Ölçeği” ve “Stanford-Binet Zeka Ölçeği-Revize Edilmiş” kelime alt testi kullanılmıştır. Sonuçlara göre okul öncesi dönemde davranışsal sorunlar gösteren ve okula uyumda sorun yaşayan çocuklar ve genel olarak erkekler, sekizinci sınıfa kadar yine akademik ve davranışsal sorunlar yaşamaya devam etmiştir. Okul öncesi öğretmenlerin kız çocuklarla daha az davranışsal ve uyum problemi yaşadığı, ilişkilerinin daha iyi düzeyde olduğu bulunmuştur.

Pianta ve Stuhlman (2004) tarafından yapılan çalışma, 490 çocuktan oluşan bir örnekleme, öğretmen-çocuk ilişkilerindeki yakınlık ve çatışma ile çocukların birinci sınıftaki sosyal ve akademik becerileri arasındaki ilişkileri incelemektedir. Karma desenle tasarlanan araştırmada 490 çocuk, anneleri ve öğretmenleri ile çalışılmıştır. Öğretmen-çocuk ilişkisine ilişkin değerlendirmeler okul öncesi, anaokulu ve birinci sınıfta elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak “Çocuk Davranışı Kontrol Listesi” ya da “Öğretmen Rapor Formu”, “Kaliforniya Okul Öncesi Sosyal Yeterlilik Ölçeği”, “Öğrenci-Öğretmen İlişkileri Ölçeği”, “Woodcock Johnson Psiko-Eğitimsel Batarya - Gözden Geçirilmiş Bilişsel Yetenek ve Başarı Testi ” nin resimli kelime alt testi, “NICHD Erken Çocuk Bakım Çalışması”, “Okul Öncesi Ortamının Gözlemsel Kaydı” kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları birinci sınıf çocuklarının okul uyumu ve becerilerini öğretmen-çocuk ilişkisinin niteliği yordamıştır. Sonuçlar genel olarak, öğretmen-çocuk ilişkilerinin, çocukların okulda başarılı olmak için gerekli becerileri edinme konusunda etkili olduğunu göstermiştir.

Chen ve Li (2000) yürüttükleri çalışmada Çinli çocukların okula uyum düzeyi ve sosyal davranışlarda akran ilişkisi ve anne-baba ilişkisinin etkisi 2 yıl boylamsal olarak incelenmiştir. Veriler, akran değerlendirmeleri, öğretmen derecelendirmeleri, okul kayıtları ve anne raporları ile toplanmıştır. Sonuçlar akran grubunda işbirlikçi iletişimin çocukların okula uyumu ve sosyal davranışlarına olumlu etkisi olduğunu, akranlar arasında yıkıcı iletişimin çocukların okula uyum, sosyal ve akademik başarısını olumsuz etkilediği göstermiştir.

Harrison, Clarke ve Ungerer (2007) yürüttükleri araştırmada çocuk çizimleri ile öğretmen-çocuk ilişkisinin kalitesi ve çocukların okula uyum durumu incelenmiştir. Araştırmanın

örneklem grubunun seçiminde gelişimlerini doğumdan okul çağına kadar takip eden 145 bebeğin uzunlamasına bir çalışması olan Sidney Aile Gelişim Projesi'nden (SFDP) alım yapılmıştır. Gerekli izinler ve gönüllülük esasına göre örneklem grubu 5 yaş grubunda 125 çocuk, 120 öğretmen ve çocukların ailelerinden oluşmaktadır. Verilerin toplanması amacıyla “Okulu Sevme ve Kaçınma Ölçeği (SLAQ)”, “Öğretmen Kabul Formu”, “Çocuk-Öğretmen Çizimi”, “Peabody Resim Kelime Testi”, “Öğrenci-Öğretmen İlişkileri Ölçeği (STRS)”, “Öğretmen-Çocuk Derecelendirme Ölçeği (TCRS)” ve “Anne Eğitim Anketi” kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre çocukların öğretmenleriyle ilişkilerinde yaşadıkları zorluklar ile okula erken uyum sağlamalarındaki zorluklar arasında bağlantı bulunmuştur. Öğretmen öğrenci ilişkine dair görüş ise; çocukların ebeveynleri ve/veya ebeveyn olmayan bakıcılarla olan ilişki geçmişi, okul öncesi dönemde öğretmenlerle kurdukları ilişkinin kalitesine bağlı olduğudur.

Murray, Murray ve Waas (2008) tarafından yapılan çalışma tüm gün anaokulunda eğitim alan çocuk ve öğretmenlerin okula uyum ve öğretmen-çocuk ilişkilerine yönelik algıları incelemek adına yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Amerika Birleşik Devletleri'nin orta batısındaki büyük bir metropol bölgesindeki beş devlet okulundan ve 12 sınıftan seçilmiş toplam 157 anaokulu çocuğu ve öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmada “Ailem ve Arkadaşlarım Ölçeği (My Family and Friends Scale / MFF)” kullanılmış, öğretmenler ise aynı ölçeğin çocuk öğretmen ilişki kalitesi ve çocuklara sundukları sosyal desteği değerlendirdikleri “Ailem ve Arkadaşlarım Ölçeği – Öğretmen (My Family and Friends Scale – Teacher / MFF-T)” öğretmen versiyonunu doldurmuştur. Çocukların okula uyumunu öğretmenlerin değerlendirmesi için “Okul Uyumunun Öğretmen Derecelendirme Ölçeği” iki alt boyutu olan okulu sevme ve okuldan kaçınma alt boyutları alınarak kullanılmıştır. Çocukların okula uyumunu kendilerinin değerlendirmesi adına da “Okul Beğenme ve Kaçınma Anketi” uygulanmıştır. Araştırma verilerine göre çocukların ve öğretmenlerin herhangi bir testlerinde cinsiyet ve ırk açısından önemli bir fark bulunulamamıştır. Bunun üzerine araştırmacı ırklara yönelik ikili grup oluşturarak araştırmayı yeniden ele almış ve öğrencilerinin ırkıyla eşleşen öğretmenlerin genel olarak daha iyi ilişkiler kurarak okula uyumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Daniels (2014), kısa süreli boylamsal çalışmasında, okula uyuma etki eden değişkenleri belirlemek adına öğrenci, öğretmen ve veliler ile görüşmeler yapmıştır. Araştırmaya 3 farklı okuldan 35 öğrenci dâhil olmuştur. Anaokuluna başlamadan 5-6 ay önce çocuklardan okula ilişkin algılarını ve beklentilerini belirlemek adına ortalama 30 dakika süren görüşmeler

yapılmıştır. Öğretmenlerden ve ebeveynlerden okula uyuma dair değişkenleri içeren anketleri doldurmaları istenmiştir. Tüm bu uygulamalar çocuklar okula başladıktan 1 -2 ay sonra tekrarlanmıştır. Sonuçlar, okulu sevme konusunda istekli olan çocukların az hevesli olan çocuklara göre daha olumlu yaklaşımda bulundukları ve okul adaptasyon sürelerinin kısa olduğu göstermiştir.

Wu, Wu, Chen, Han, Han, Wang ve Gao, (2015) birlikte yürüttükleri çalışmada okula uyum ve utangaçlık düzeyleri ile çocukların cinsiyet ve öğrenci-öğretmen ilişkisi Çin'in Shandong eyaletinin 3 farklı şehrinde eğitim gören 524 okul öncesi çocuk ve öğretmenlerinden elde edilen verilerle incelenmiştir. Sonuç olarak, utangaç çocukların öğretmen-çocuk yakınlığı, okul beğenisi düşük bulunarak okuldan kaçında ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde yürütülen çalışmaya dair yöntem, evren ve örneklem grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analiz edilmesine dair gerekli bilgilere yer verilmiştir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Araştırma 5 - 6 yaş grubu çocukların okul uyum durumuna etki eden faktörleri incelemek amacıyla Sakarya ilinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nicel yöntem desenlerinden betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Betimsel tarama modelinde araştırmacı, araştırmada bulunan değişkenlere müdahale etmeksizin, duruma etki etmeden var olduğu biçimde tanımlar (Fraenkel ve Wallen, 2006).

3.2.Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evreni, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi bağımsız anaokulu, resmi anasınıfı ile ilköğretim okullarının anasınıflarında ilk kez okul öncesi eğitimi almaya başlamış 5-6 yaş çocuklardan oluşmaktadır.

3.3.Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklem grubunu, 2021 – 2022 eğitim öğretim yılında Sakarya'nın çeşitli ilçelerinde bulunan 12 farklı anaokulunda öğretim gören 5-6 yaş grubu 234 okul öncesi çocuğu oluşturmaktadır. Örneklem grubu seçiminde seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde örneklem grubuna dâhil edilecek birimler, araştırmacının önceki bilgi, deneyim ve gözlemlerine dayanarak amaca uygun şekilde kendi yargısıyla belirlenmektedir (Ural ve Kılıç, 2011).

Çalışmaya katılan 12 okulun 9'u Hendek ilçesinde bulunmaktadır. Bu okulların 7'si ilköğretim okuluna bağlı okul iken 2'si ise bağımsız anaokuludur. Araştırmada bulunan 3 anaokulu ise Adapazarı ilçesinde bulunmaktadır. Bir okul ilköğretim okuluna bağlı okul iken 2 okul bağımsız anaokuludur. Çalışmada yer alan okullara, öğretmen ve çocuk sayılarına dair bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Çocuk ve Öğretmenlerin Sayısına Dair İstatistikler

Okul Adı	Öğretmen Sayısı	Çocuk Sayısı
Uzuncaorman Murat Nişancı	2	27
Akova İlkokulu	1	17
Atatürk İlkokulu	1	11
Fatih İlkokulu	1	19
Yenimahalle Anaokulu	2	29
Çevre Dostu Anaokulu	1	10
Yeniyüzyıl İlkokulu	2	33
Nilüfer Hatun Anaokulu	2	31
Cumhuriyet İlkokulu	1	12
Kazimiye İlkokulu	1	10
Atike Hanım İlkokulu	1	8
Mimar Sinan Anaokulu	2	27
TOPLAM	17	234

Tabloda araştırmaya toplamda 12 okul, 17 öğretmen ve 234 çocuğum dâhil olduğu görülmektedir.

Araştırmada okula uyum cinsiyet, yaş, doğum sırası, çocuk sayısı, anne, baba eğitim durumu ve okula giden kardeş olup olmaması değişkenleri bağlamında incelenmiştir. Örneklem grubuna ait demografik özellikler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Araştırmaya Katılan Çocuklara Ait Demografik Bilgiler

Değişkenler	Kategori	<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kadın	107	46
	Erkek	127	54
Yaş	59 – 62 Aylık	56	24
	63 – 65 Aylık	65	28
	66 – 69 Aylık	82	35
	70 – 72 Aylık	31	13
Doğum Sırası	İlk Çocuk	117	50
	Ortanca veya Ortancalardan Biri	43	18
	Son Çocuk	74	32
Çocuk Sayısı	Tek Çocuk	54	23
	2 çocuk	113	48
	3 çocuk	49	21
	4 çocuk	12	5
	4 + çocuk	6	3
Anne Eğitim Durumu	Okuryazar Değil	-	-
	İlkokul Mezunu	52	22
	Ortaokul Mezunu	60	26
	Lise Mezunu	76	33
	Üniversite Mezunu	46	19

	Okuryazar Değil	-	-
	İlkokul Mezunu	35	15
Baba Eğitim Durumu	Ortaokul Mezunu	43	18
	Lise Mezunu	97	41
	Üniversite Mezunu	59	26
Okula Giden Kardeşe Sahip Olma Durumu	Evet	112	48
	Hayır	122	52
Toplam		234	100

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan çocuklar cinsiyet açısından incelendiğinde katılımcıların % 46 'sının (n=107) kadın, % 54 'ünün (n=127) erkek olduğu tespit edilmiştir.

Çocukların yaş değişkenine göre dağılımı incelendiğinde verilerin % 24 'ünün (n=56) 56 – 62 aylık, % 28' inin (n=65) 63 – 65 aylık , % 35' inin (n=82) 66 – 69 aylık, %13'ünün ise (n=31) 70 – 72 aylık şeklinde dağılım gösterdiği tespit edilmiştir.

Çocuklar doğum sırası bakımından incelendiğinde %50 'sinin (n=117) ilk çocuk, %18 'inin (n=43) ortanca veya ortancalardan biri, %32'sinin (n=74) son çocuk olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan çocuklar evdeki çocuk sayısına göre incelendiğinde %23 'ünün (n=54) tek çocuk, %48'inin (n=113) iki kardeş, %21'inin (n=49) üç kardeş, % 5'nin (n=12) dört kardeş ve %3'ünün (n=6) dört kardeşten fazla olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan çocukların bilgileri anne eğitim durumu bakımından incelendiğinde annesi okuryazar olmayan çocuğun olmadığı, % 22'sinin (n=52) annesinin ilkokul mezunu olduğu, % 26'sının (n=60) annesinin ortaokul mezunu olduğu, %33'ünün (n=76) annesinin lise mezunu olduğu ve % 19'unun (n=46) annesinin üniversite mezunu olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan çocukların bilgileri baba eğitim durumu bakımından incelendiğinde babası okuryazar olmayan çocuğun bulunmadığı, % 15'inin (n=35) babasının ilkokul mezunu olduğu, % 18 'inin (n=43) babasının ortaokul mezunu olduğu, %41'inin (n=97)

babasının lise mezunu olduğu ve % 26'sının (n= 59) babasının üniversite mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan çocukların, okula giden kardeşin olma durumuna göre incelendiğinde % 48' inin (n=112) okula giden bir abisi veya ablası var iken % 52'sinin (n= 122) okula giden kardeşin olmadığı tespit edilmiştir

3.4. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak, “Kişisel Bilgi Formu” ve 5 – 6 yaş grubu okul öncesi öğrencilerinin okula uyum durumunun belirlemesi amacıyla Önder ve Gülay (2010)'ın Türkçe'ye uyarladığı “Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği ” kullanılmıştır.

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırma kapsamında geliştirilen formda çocuğun cinsiyeti, doğum tarihi, doğum sırası, kardeş sayısı, anne ve baba eğitim durumu, okula giden kardeş bulunma durumu ile ilgili çeşitli bilgiler yer almaktadır. Formun doldurulması öğretmenler tarafından öğrenci bilgi dosyalarından faydalanılarak yapılmıştır. Kişisel bilgi formu örneği Ek 1'de verilmiştir.

3.4.2. 5-6 Yaş Çocukları İçin Okul Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği (Teacher Rating Scale of School Adjustment)

Ölçeğin orijinal hali G. W. Ladd, B. Kochenfender ve C. Coleman tarafından 1996 yılında geliştirilmiştir. Geliştirilen bu ölçek, 27 maddeden ve 4 boyuttan oluşmaktadır. “Okulu sevmeye boyutu” öğretmene göre çocuğun okulu ne kadar sevdiği hakkındaki görüşünü ölçmektedir ve toplam 5 maddedir. “İşbirlikli katılım boyutu” çocuğun öğretmenin otoritesine karşı durumunu, sınıf kurallarına uyumunu ve okuldaki sorumluluklarını kabul derecesini ölçmektedir ve toplam 8 maddedir. “Okuldan kaçınma boyutu” çocuğun okul ortamından kaçınma yönelimiyle ilgili öğretmen algısını belirlemektedir ve yine 5 maddedir.

“Kendi kendini yönetme boyutu” çocuğun sınıf içindeki bağımsızlık ve benmerkezci davranışlarını ölçmektedir ve toplamda 9 maddedir (Önder ve Gülay, 2010).

Ölçek, Gülay ve Önder (2010) tarafından Türkçe’ ye uyarlanmıştır. Uyarlanan ölçek toplamda 25 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. “Okulu sevmeye boyutu” 5 maddeden, “İşbirlikli katılım boyutu” 8 maddeden, “Okuldan kaçınma boyutu” 5 maddeden ve “Kendi kendini yönetme boyutu ” 7 maddeden oluşmaktadır.

Ölçekte yapısal geçerlilik belirlenmek için madde analizi yapılmıştır. Ölçeğe yapısal olarak uygun bulunmayan 2 madde ölçekten çıkartılmış ve ölçeğe son hali verilmiştir. Yapısal geçerliliğin kanıtı olarak alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayılarının yüksek oluşu (.67- .84) yani alt ölçeklerin kendi içinde tutarlı oldukları kabul edilmiştir.

Kriter geçerliliği araştırmada kullanılan ölçeğin ölçtüğü boyutları içeren başka bir Türkçe ölçek bulunmaması sebebiyle bakılamamıştır.

Ölçeğin güvenirlik değerleri için tabloda alt boyutların iç tutarlılık katsayıları karşılaştırılarak Tablo 3’ de, araştırma kapsamında elde edilen iç tutarlılık sonuçları ise Tablo 4’ de verilmiştir.

Tablo 3

5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği ’nin Orijinal ve Türkçe Formlarının Alt Ölçeklerinin İç Tutarlılık Sonuçlarının Karşılaştırılması

5 – 6 Yaş Çocukları İçin Okul Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği’ nin Orijinal Formu		5 – 6 Yaş Çocukları İçin Okul Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği’ nin Türkçe Formu	
Alt Ölçekler	Cronbach Alpha	Alt Ölçekler	Cronbach Alpha
Okulu sevmeye	.89	Okulu sevmeye	.81
İşbirlikli katılım	.92	İşbirlikli katılım	.84
Okuldan kaçınma	.74	Okuldan kaçınma	.73
Kendi kendini yönetme	.91	Kendi kendini yönetme	.67

Alt boyutların iç tutarlılık katsayısına bakıldığında okulu sevme alt boyutunun iç tutarlılık katsayısı (,81) iş birlikli katılım alt boyutunun iç tutarlılık katsayısı (,84) okuldan kaçınma alt boyutunun iç tutarlılık katsayısı (0,73) kendi kendini yönetme alt boyutunun iç tutarlılık katsayısı (0,67) bulunmuştur. Tabloda görüldüğü üzere ölçeğin uyarlanmış halinin boyutlarının Cronbach Alpha sonuçları yeterli düzeydedir. Ölçeğin tüm maddelerinin Cronbach Alpha değeri ise: (,70) bulunmuştur. Bu sonuca göre ölçeğin Türkçe formunun iç güvenilirliğe (tutarlığa) sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 4

5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği'nin Araştırma Kapsamında Elde Edilen İç Tutarlılık Sonuçları

Alt Ölçekler	Cronbach Alpha
Okulu sevme	.82
İşbirlikli katılım	.91
Okuldan kaçınma	.85
Kendi kendini yönetme	.64

Alt boyutların iç tutarlılık katsayısına bakıldığında okulu sevme alt boyutunun iç tutarlılık katsayısı (,82) iş birlikli katılım alt boyutunun iç tutarlılık katsayısı (,91) okuldan kaçınma alt boyutunun iç tutarlılık katsayısı (0,85) kendi kendini yönetme alt boyutunun iç tutarlılık katsayısı (0,64) bulunmuştur. Tabloda görüldüğü üzere araştırmada alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayısı yüksek düzeyde kabul edilebilir. Ölçeğin tüm maddelerinin Cronbach Alpha değeri ise: (,68) bulunmuştur. Bu sonuca göre araştırma verilerinin iç güvenilirliğe (tutarlığa) sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği' nin zamana karşı değişmezlik durumunun analizi için ise test- tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Yapılan uygulamalar arasındaki ilişkinin pozitif yönde, anlamlı ve yüksek olduğu görülmektedir ($r = .97$ $p < .01$). Bu sonuç ölçeğin zaman açısından yüksek oranda değişmez olduğunu gösterebilir.

Ölçekte bulunan her madde için “Uygun Değil”, “Uygun” ve “Tamamen Uygun” ifadeleri karşılık gelecek şekilde üçlü likert tipi yanıtlar oluşmakta ve öğretmen tarafından değerlendirilmektedir (Birch, ve Ladd, 1997).

Ölçeğin puanlanmasında toplam puan yöntemi esas alınmıştır. Ölçekteki belirtilen bazı maddeler ters çevrilerek toplam puana ulaşılmıştır. Elde edilen toplam puan çocukların uyum durumunu göstermektedir. Çocuğun puanı arttıkça okula uyum düzeyi de artmaktadır. (Önder ve Gülay, 2010). Ölçek ile ilgili izin yazısı Ek’te verilmiştir.

3.5.Verilerin Toplanması

Verilerin toplanma sürecinde öncelikle Sakarya Üniversitesi Etik Kurulu’ndan, ardında Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden gerekli izinler alınmıştır. “Okul Uyumu Öğretmen Değerlendirme Ölçeği” öğretmenler tarafından 2021 – 2022 eğitim öğretim yılı Eylül ve Ekim aylarında gönüllülük esasına göre doldurulmuştur. Kişisel bilgi Formu da öğretmen tarafından öğrenci bilgi dosyalarından edinilen bilgilerle doldurulmuştur. Velilere süreç ile ilgili bilgilendirme yapılmış, “Veli Onam Formu” doldurularak velilerden gerekli izinler alınmıştır.

3.6.Verilerin Analizi

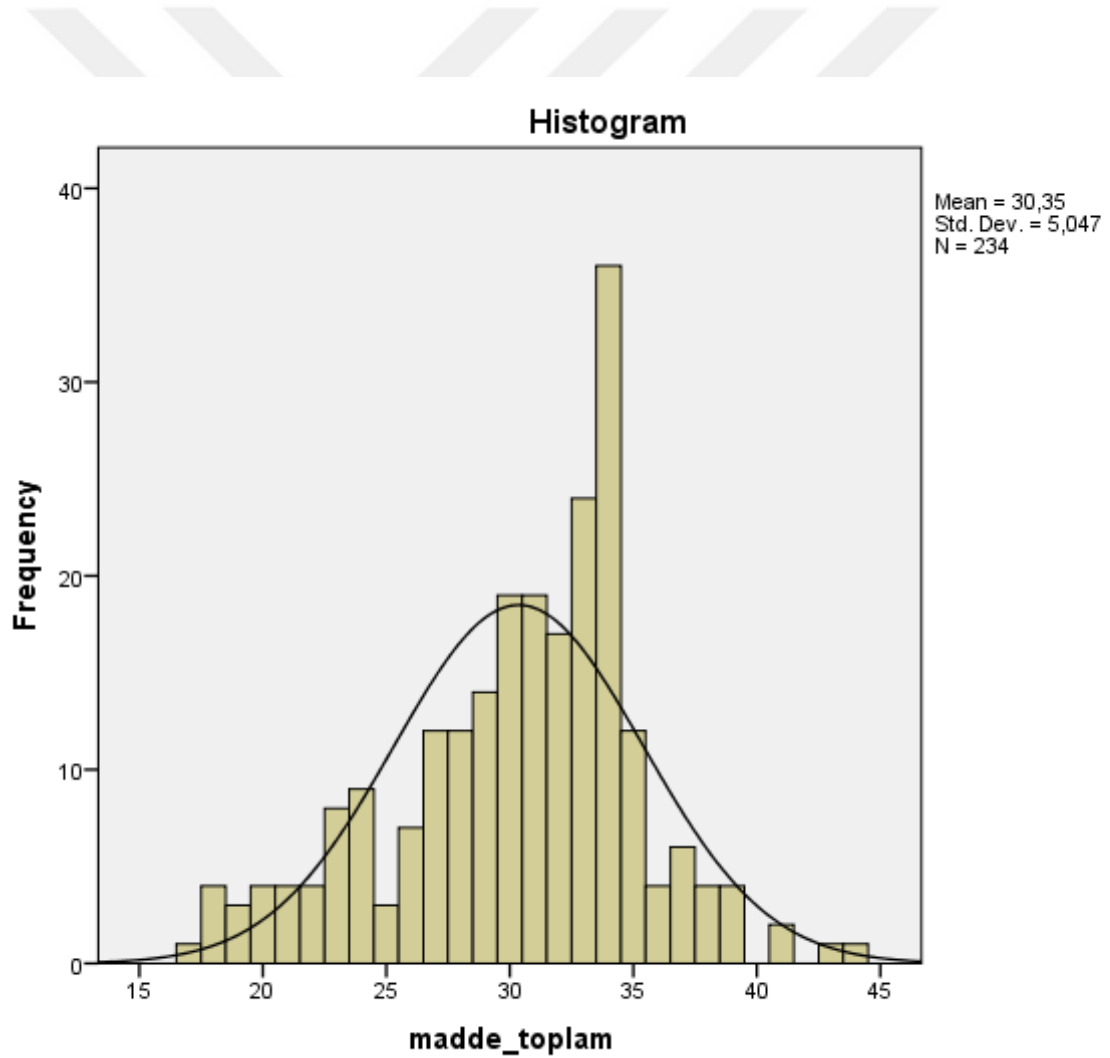
Çalışmanın analizine başlanmadan önce kayıp veriler (missing data) kontrolü yapılmış ve eksik bilgilerin bulunduğu 16 çocuğa ait veri değerlendirmeye uygun olmadığı için çıkartılmıştır. Analize 234 veri kullanılarak başlanmıştır. Araştırmanın istatistiksel analizinde SPSS 22.0 Paket programı kullanılmış ve bir uzmandan süpervizörlük alınmıştır. Araştırmada betimsel istatistiklerin sunulması amacıyla bazı verilerin yer aldığı tablolar da sunulmuştur.

Araştırmanın analizlerine geçilmeden önce verilen normallik varsayımını sağlayıp sağlamadığı incelenmiştir. Normallik varsayımı için çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerleri -1.5 ile +1.5 olduğu takdirde verilerin normal dağıldığı kabul edilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Verilen dağılımına ait istatistikler Tablo 5 ’de, histogram grafiği ise Şekil 1 ’de verilmiştir.

Tablo 5

Verilerin Dağılımına Ait Normallik Sonuçları

İstatistikler	Uyum Puanı
N	237
Ortalama	30,38
Ortanca	31,00
Std. Sapma	5,060
Çarpıklık	-,479
Basıklık	,130

Şekil 1. Verilerin normallik dağılımına ilişkin histogram şekli

Şekil 1 ve Tablo 5 'de yer alan değerler incelendiğinde araştırma kapsamında değişkenlerin normal dağıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Normallik varsayımına dayanarak araştırma kapsamında parametrik testlerden Bağımsız Örneklem t Testi ve ANOVA yapılması uygun görülmüştür. Bu durumda çalışma grubunun okula uyum durumuna dair aldıkları puanların çocukların cinsiyetine ve okula giden kardeşe sahip olma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlenmesi için Bağımsız Örneklem T Testi kullanılırken çocukların yaşı, doğum sırası, çocuk sayısı, anne ve baba eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için ise F Testi (ANOVA) yapılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmada elde edilen veriler bu bölümde analiz edilmiş ve araştırma kapsamındaki denenceler istatistiksel olarak test edilerek bulgular yorumlanmıştır. Elde edilen bulgulara ait tablolar verilmiş ve gerekli açıklamalar yapılmıştır.

4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

5 – 6 yaş grubu okul öncesi çocuklarının okula uyum durumunun cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılık gösterip göstermediğine dair analiz bağımsız örneklem t testi ile yapılmış ve sonuçlar tablo halinde verilmiştir.

Tablo 6

Çocukların Okula Uyum Puanlarının Cinsiyete Göre Durumuna İlişkin T Testi Sonuçları

Ölçek Boyutu	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	df.	t	p
Okulu sevme boyutu	Kadın	107	5,94	,930	231	1,66	0,095
	Erkek	126	5,73	1,01			
İşbirlikli katılım boyutu	Kadın	107	16,63	4,42	231	1,03	0,308
	Erkek	126	16,06	4,02			
Okuldan kaçınma boyutu	Kadın	107	1,76	2,52	231	,68	0,499
	Erkek	126	1,54	2,33			
Kendi kendini yönetme boyutu	Kadın	107	7,00	1,75	231	3,11	0,002*
	Erkek	126	6,23	1,97			
TOPLAM PUAN	Kadın	107	31,33	4,897	231	2,70	0,007*

Erkek	126	29,56	5,061
-------	-----	-------	-------

Tablo 6’da çalışmaya katılım gösteren çocukların okula uyum ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşma gösterip göstermediğine dair yapılan t testi sonuçları verilmiştir. Çalışmaya katılan çocukların okula uyum puanlarında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark ($t_{231} = 2,70$ $p < 0,05$) bulunmuştur. Analizlere göre kız çocukların uyum puanı ortalamalarının ($\bar{X} = 31,33$) erkek çocukların uyum puanı ortalamalarından ($\bar{X} = 29,56$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca alt boyutlar göz önüne alındığında kendi kendini yönetme alt boyutunda farkın anlamlı olduğu görülmektedir. Buna göre kız çocukların okula, erkek çocuklardan daha kolay uyum sağladıkları ifade edilebilir.

4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

5 – 6 yaş grubu okul öncesi çocuklarının okula uyum durumunun yaş (aylık) değişkeni açısından anlamlı şekilde farklılık gösterip göstermediğinin analizi ANOVA ile yapılmış ve sonuçlar tabloda betimsel istatistikleri ile birlikte verilmiştir.

Tablo 7

Yaş Değişkenine Ait Betimsel İstatistikler

Yaş (Aylık)	N	$\bar{X}$	SS.
(1) 59 – 62 Aylık	56	30,02	4,982
(2) 63 – 65 Aylık	65	30,88	5,058
(3) 66 – 69 Aylık	82	30,32	5,101
(4) 70 – 72 Aylık	31	29,97	5,154
Toplam	234	30,35	5,047

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan çocukların okula uyum puan ortalamalarına bakıldığında 59 – 62 aylık grubun 30,02 ortalama değerine sahip olduğu, 63 – 66 aylık grubun ortalamasının 30,88 olduğu, 66 – 69 aylık grubun ortalaması 30,32 iken son olarak 70 – 72 aylık grubun uyum puanı ortalamasının 29,97 olduğu sonucuna varılmıştır. Ortalamalara bakıldığında en düşük ortalamanın 70 – 72 aylık gruba, en yüksek uyum puanı ortalamasının ise 63 – 65 aylık gruba ait olduğu görülmektedir.

Tablo 8

Yaş Değişkenine Göre Okula Uyum Puanlarına Ait ANOVA Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okulu sevme	Gruplar arası	2,944	3	,981	1,022	,384
	Gruplar içi	220,872	230	,960		
	Toplam	223,816	233			
İşbirlikli katılım	Gruplar arası	17,348	3	5,783	,324	,808
	Gruplar içi	4099,250	230	17,823		
	Toplam	4116,598	233			
Okuldan kaçınma	Gruplar arası	2,933	3	,987	,165	,920
	Gruplar içi	1361,460	230	3,668		
	Toplam	1364,393	233			
Kendi kendini yönetme	Gruplar arası	7,337	3	2,446	,667	,573
	Gruplar içi	843,620	230	3,668		
	Toplam	850,957	233			
TOPLAM PUAN	Gruplar arası	28,838	3	9,613	,374	,772
	Gruplar içi	5906,721	231	25,681		
	TOPLAM	5935,560	233			

Tablo 8’ de çalışmaya katılım gösteren çocukların okula uyum ölçeğinden aldıkları puanların yaş değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşma gösterip göstermediğine dair yapılan ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 8 incelediğinde öğrencilerin okula uyum puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığı ($F_{3-230} = 0,374$ $p > 0.05$) görülmüştür.

4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

5 – 6 yaş grubu okul öncesi çocuklarının okula uyum durumunun doğum sırası bakımından anlamlı şekilde farklılık gösterip göstermediğinin analizi ANOVA ile yapılmış ve sonuçlar betimsel istatistikleri ile birlikte tabloda verilmiştir.

Tablo 9

Doğum Sırası Değişkenine Ait Betimsel İstatistikler

Doğum Sırası	N	$\bar{X}$	SS.
(1) İlk Çocuk	117	30,25	4,810
(2) Ortanca veya Ortancalardan Biri	43	31,51	5,599
(3) Son Çocuk	74	29,85	5,044
TOPLAM	234	30,35	5,047

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan çocukların okula uyum puanları ortalamalarına bakıldığında en yüksek ortalamanın 31,51 ile ortanca veya ortancalardan birine ait olduğu, en düşük uyum puanı ortalamasının ise 29,85 ile son çocuklarda olduğu tespit edilmiştir. İlk çocukların uyum puanı ortalamaları ise 30,25’tir.

Tablo 10

Doğum Sırası Değişkenine Göre Okula Uyum Puanlarına Ait ANOVA Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okulu sevme	Gruplar arası	10,060	2	5,030	5,436	,005
	Gruplar içi	213,756	231	,925		
	Toplam	223,816	233			
İşbirlikli katılım	Gruplar arası	40,244	2	20,122	1,140	,322
	Gruplar içi	4076,354	231	17,647		
	Toplam	4116,598	233			
Okuldan kaçınma	Gruplar arası	14,649	2	7,324	1,254	,287
	Gruplar içi	1349,744	231	5,843		
	Toplam	1364,393	233			
Kendi kendini yönetme	Gruplar arası	5,849	2	2,924	,799	,451
	Gruplar içi	845,108	231	5,843		
	Toplam	850,957	233			
TOPLAM PUAN	Gruplar arası	77,639	2	38,819	1,531	,219
	Gruplar içi	5857,921	231	25,359		
	TOPLAM	5935,560	233			

Tablo 10’ da çalışmaya katılım gösteren öğrencilerin okula uyum ölçeğinden aldıkları puanların yaş değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşma gösterip göstermediğine dair yapılan ANOVA sonuçları verilmiştir. Buna göre, öğrencilerin okula uyum puanlarının doğum sırası değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığı ($F_{2-231} = 1,531$ $p > 0.05$) görülmüştür.

4. 4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

5 – 6 yaş grubu okul öncesi çocuklarının okula uyum durumunun kardeş sayısına göre anlamlı şekilde farklılık gösterip göstermediğinin analizi ANOVA ile yapılmış ve sonuçlar betimsel istatistikleri ile birlikte tabloda verilmiştir.

Tablo 11

Çocuk Sayısı Değişkenine Ait Betimsel İstatistikler

Kardeş Sayısı	N	$\bar{X}$	SS.
(1) Tek Çocuk	54	30,20	4,444
(2) 2 Çocuk	113	30,60	4,797
(3) 3 Çocuk	49	30,53	6,004
(4) 4 Çocuk	12	29,58	4,231
(5) 4 Çocuk +	6	27,17	7,834
Toplam	234	30,35	5,047

Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya dâhil edilen çocukların okula uyum puan ortalamaları incelendiğinde tek çocukların ortalaması 30,20 bulunurken 2 kardeş olanların ortalaması 30,60 bulunmuştur. 3 kardeş olan çocukların okula uyum puanı ortalamaları 30,53 ve 4 kardeş olanların uyum puanı ortalaması 29,58'dir. En düşük uyum puanı ortalaması 27,17 ile 4 kardeşten fazla olan çocuklara aittir. En yüksek ortalama uyum puanı ise 30,60 ile 2 kardeş olan çocuklara aittir.

Tablo 12

Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Okula Uyum Puanlarına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okulu sevmeye	Gruplar arası	7,986	4	1,997	,760	,552
	Gruplar içi	215,830	229	,942		
	Toplam	223,816	233			
İşbirlikli katılım	Gruplar arası	69,906	4	17,476	,989	,414
	Gruplar içi	4046,692	229	17,671		
	Toplam	4116,598	233			
Okuldan kaçınma	Gruplar arası	12,561	4	3,140	,532	,712
	Gruplar içi	1351,832	229	5,903		
	Toplam	1364,393	233			
Kendi kendini yönetme	Gruplar arası	1,244	4	,311	,084	,987
	Gruplar içi	849,713	229	3,711		
	Toplam	850,957	233			
TOPLAM PUAN	Gruplar arası	77,767	4	19,442	,760	,552
	Gruplar içi	5857,793	229	25,580		
	TOPLAM	5935,560	233			

Tablo 12’ de çalışmaya katılım gösteren çocukların okula uyum ölçeğinden aldıkları puanların çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşma gösterip göstermediğine dair yapılan ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 12 incelediğinde çocukların okula uyum puanlarının çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığı ($F_{4-229} = ,760$ $p > 0.05$) görülmüştür.

4. 5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

5 – 6 yaş grubu okul öncesi çocuklarının okula uyum durumunun anne eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılık gösterip göstermediğinin analizi ANOVA ile yapılmış ve sonuçlar betimsel istatistikleri ile birlikte tabloda verilmiştir.

Tablo 13

Anne Eğitim Durumu Değişkenine Ait Betimsel İstatistikler

Anne Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	SS.
(1) Okuryazar Değil	-	-	-
(2) İlkokul Mezunu	52	28,88	5,480
(3) Ortaokul Mezunu	60	31,05	5,616
(4) Lise Mezunu	76	30,53	4,745
(5) Üniversite Mezunu	46	30,83	3,946
Toplam	234	30,35	5,047

Tablo 13 incelendiğinde annesi okuryazar olmayan çocuk olmadığı, annesi ilkokul mezunu olan çocukların okula uyum puanı ortalamalarının ise 28,88 olduğu tespit edilmiştir. Anne eğitim durumu ortaokul mezunu olan çocukların okula uyum puanı 31,05 iken anne eğitim durumu lise mezunu olan çocukların okula uyum puanı ortalamaları 30,53'tür. Son olarak anne eğitim durumu üniversite mezunu olan çocukların okula uyum puanı ortalamaları 30,83'tür. Tabloda okula uyum puan ortalamasının en yüksek olduğu grubun 30,83 ile annesi üniversite mezunu olan çocuklar, en düşük ortalamasının ise 28,88 ile annesi ilkokul mezunu olan çocuklar olduğu görülmektedir.

Tablo 14

Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Okula Uyum Puanlarına Ait ANOVA Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Okulu sevme	Gruplar arası	,688	3	,229			
	Gruplar içi	223,128	230	,970	,236	,871	
	Toplam	223,816	233				
İşbirlikli katılım	Gruplar arası	88,022	3	29,341			
	Gruplar içi	4028,576	230	17,516	1,675	,173	
	Toplam	4116,598	233				
Okuldan kaçınma	Gruplar arası	20,505	3	6,835			
	Gruplar içi	1343,888	230	5,843	1,170	,322	
	Toplam	1364,393	233				
Kendi kendini yönetme	Gruplar arası	31,272	3	10,424			2-3
	Gruplar içi	849,713	229	3,711	2,925	,035*	2-4
	Toplam	850,957	233				2-5
TOPLAM PUAN	Gruplar arası	153,846	3	51,282			
	Gruplar içi	5781,714	230	25,138	2,010	,109	
	TOPLAM	5935,560	233				

Tablo 14’ de çalışmaya katılım gösteren çocukların okula uyum ölçeğinden aldıkları puanların anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşma gösterip göstermediğine dair yapılan ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 14 incelediğinde çocukların okula uyum puanlarının annen eğitim durumunun okula uyum üzerinde anlamlı fark oluşturmadığı ($F_{3-230} = 2,010$ $p > 0.05$) görülmüştür. Buna karşın ölçeğin alt boyutlarından kendi kendini yönetme boyutunda anlamlı farklılık elde

edilmiş ve farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak için LSD testi yapılmıştır. Test sonucuna göre çocuğun anne eğitim durumunun ilkokul mezunu olması ile ortaokul, lise ve üniversite mezunu olması durumu okula uyum düzeyinde anlamlı farklılık ifade etmektedir.

4.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

5 – 6 yaş grubu okul öncesi çocuklarının okula uyum durumunun baba eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılık gösterip göstermediğinin analizi F testi (ANOVA) ile yapılmış ve sonuçlar betimsel istatistikleri ile birlikte tabloda verilmiştir.

Tablo 15

Baba Eğitim Durumu Değişkenine Ait Betimsel İstatistikler

Baba Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	SS.
(1) Okuryazar değil	-	-	-
(2) İlkokul mezunu	35	28,31	5,195
(3) Ortaokul Mezunu	43	31,40	5,417
(4) Lise Mezunu	97	30,11	5,146
(5) Üniversite Mezunu	59	31,20	3,946
Toplam	234	30,35	5,047

Tablo 15 incelendiğinde araştırmaya katılanlar arasında baba eğitim durumu okuryazar olmayan çocuk bulunmamaktadır. Babası ilkokul mezunu olan çocukların okula uyum puanı ortalamaları 28,31'dir. Baba eğitim durumu ortaokul mezunu olan çocukların okula uyum puanı 31,40 iken baba eğitim durumu lise mezunu olan çocukların okula uyum puanı ortalamaları 30,11'dir. Son olarak baba eğitim durumu üniversite mezunu olan çocukların okula uyum puanı ortalamaları 31,20'dir. Tabloya bakıldığında en yüksek uyum puanı

ortalamasının 31,40 ile babası ortaokul mezunu olan çocuklarda, en düşük ortalamanın ise 28,31 ile babası ilkokul mezunu olan çocuklarda olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 16

Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Okula Uyum Puanlarına Ait ANOVA Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Okulu sevme	Gruplar arası	6,943	3	2,314			
	Gruplar içi	216,873	230	,943	2,454	,064	
	Toplam	223,816	233				
İşbirlikli katılım	Gruplar arası	106,233	3	35,411			
	Gruplar içi	4028,576	230	17,516	2,031	,110	
	Toplam	4116,598	233				
Okuldan kaçınma	Gruplar arası	42,858	3	14,286			
	Gruplar içi	1321,535	230	5,746	2,486	,061	
	Toplam	1364,393	233				
Kendi kendini yönetme	Gruplar arası	56,705	3	18,902			2-3
	Gruplar içi	794,252	230	3,453	5,474	,001	2-4
	Toplam	850,957	233				2-5
TOPLAM PUAN	Gruplar arası	240,426	3	80,142			2-3
	Gruplar içi	5695,134	230	24,761	3,237	,023	2-5
	TOPLAM	5935,560	233				

Tablo 16’ da çalışmaya katılım gösteren çocukların okula uyum ölçeğinden aldıkları puanların baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşma gösterip göstermediğine dair yapılan ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 16 incelediğinde çocukların okula uyum puanlarının babanın eğitim durumu değişkenine göre hem genel uyum puanında hem de kendi kendin yönetme alt ölçeğinde anlamlı bir şekilde farklılaştığı ($F_{3-230} = 3,237$ $p < 0.05$) görülmüştür. Okula uyum puan ortalamasının çocuğun babasının eğitim düzeyine göre farklılaşmasının hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için Tukey testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre çocuğun babasının ilkokul mezunu olması ile ortaokul mezunu olması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve ortaokul mezunu babaların çocuklarının okula uyum puanlarının (31,40) ilkokul mezunu olan babaların çocuklarının okula uyum puanlarından (28,31) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çocuğun babasının ilkokul mezunu olması ile üniversite mezunu olması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve üniversite mezunu babaların çocuklarının okula uyum puanlarının (31,20) ilkokul mezunu olan babaların çocuklarının okula uyum puanlarından (28,31) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Alt boyut sonuçlara göre de çocuğun babasının ilkokul mezunu olması ile ortaokul, lise ve üniversite mezunu olması arasında anlamlı farklılıklar elde edilmiştir.

4.7. Araştırmanın Yedinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

5 – 6 yaş grubu okul öncesi çocuklarının okula uyum düzeyi okula giden kardeşe sahip olma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin analiz bağımsız örneklem t testi ile yapılmış ve sonuç tabloda verilmiştir.

Tablo 17

Çocukların Okula Uyum Puanlarının Okula Giden Kardeşe Sahip Olma Durumuna Göre T Testi Sonuçları

Ölçek Boyutu	Okula Giden Kardeşe Sahip Olma Durumu	N	$\bar{X}$	SS	df.	t	p
Okulu sevme boyutu	Evet	112	5,81	1,119	232	-,181	,856
	Hayır	122	5,84	,837			
İşbirlikli katılım boyutu	Evet	112	16,20	4,452	232	-,417	0,677
	Hayır	122	16,43	3,977			
Okuldan kaçınma boyutu	Evet	112	1,79	2,508	232	,982	0,327
	Hayır	122	1,48	2,336			
Kendi kendini yönetme boyutu	Evet	112	6,71	1,930	232	,342	,250
	Hayır	122	6,47	1,895			
TOPLAM	Evet	112	30,51	5,389	232	,447	,655
	Hayır	122	30,21	4,729			

Tablo 17’de çalışmaya katılım gösteren çocukların okula uyum ölçeğinden aldıkları puanların okula giden kardeşe sahip olma değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına dair yapılan t testi sonuçları verilmiştir. Okula giden kardeşi bulunma durumuna göre çocukların uyum puanları ortalamaları birbirine oldukça yakın bulunmuştur. Tablo incelendiğinde okula giden kardeşi bulunan çocukların okula uyum puanı ortalamaları 30,51 iken okula giden kardeşi bulunmayan çocukların okula uyum puanı ortalamaları 30,21 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 17’ye göre çocukların okula uyum puanlarında okula giden kardeşe sahip olma değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($F_{233} = ,447$ $p > 0.05$)

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, alt problemlere ilişkin ulaşılan sonuçlar incelenmiş, konu ile ilgili daha önce yapılmış araştırma sonuçları ile karşılaştırılmış ve araştırmacının bireysel düşüncelerine yer verilmiştir.

5.1.Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma, “ 5 – 6 Yaş Çocukların Okula Uyum Durumunun Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi ” amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak nicel yöntem desenlerinden betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu, 2021 – 2022 eğitim öğretim yılında Sakarya ilinin çeşitli ilçelerinde bulunan 12 farklı anaokulunda öğretim gören 5-6 yaş grubu 234 okul öncesi eğitim alan çocuk oluşturmaktadır.

Araştırmada Ladd, Kochenderfer ve Coleman’ ın 1996 tarihinde geliştirdiği ve 2010 yılında Türkçe’ye Önder ve Gülay’ın uyarlamış olduğu “Okul Uyumlu Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği” ve araştırmacının oluşturduğu “Kişisel Bilgi Formu” veri toplamak amacıyla kullanılmıştır.

Araştırmanın analizlerine geçilmeden önce verilerin normallik varsayımını sağlayıp sağlamadığı incelenmiştir. Normallik varsayımının sağlandığı tespit edildikten sonra bağımsız örneklem için t testi ve ANOVA analizleri yapılarak bulgulara ulaşılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre araştırmanın hipotezlerinden “Anasınıfına yeni başlayan 5-6 yaş grubu çocukların cinsiyetinin okula uyum üzerinde anlamlı bir etkisi vardır” ve “Anasınıfına yeni başlayan 5-6 yaş grubu çocukların babalarının eğitim durumunun okula uyum üzerinde anlamlı bir etkisi vardır” hipotezleri doğrulanmıştır. Ancak, “Anasınıfına yeni başlayan 5-6 yaş grubu çocukların yaşlarının (aylık) okula uyum üzerinde anlamlı bir etkisi vardır”, “Anasınıfına yeni başlayan 5-6 yaş grubu çocukların doğum sıralarının okula uyum üzerinde anlamlı bir etkisi vardır”, “ Anasınıfına yeni başlayan 5-6 yaş grubu çocukların evdeki çocuk sayılarının okula uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi vardır”,

“Anasınıfına yeni başlayan 5-6 yaş grubu çocukların annelerinin eğitim durumunun okula uyum üzerinde anlamlı bir etkisi vardır”, “Anasınıfına yeni başlayan 5-6 yaş grubu çocukların daha önce okula başlamış olan kardeşe sahip olmasının okula uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi vardır” hipotezleri doğrulanamamıştır.

Beş – 6 yaş grubu okul öncesi çocuklarının okula uyum durumunun cinsiyet açısından anlamlı şekilde farklılık gösterip göstermediğinin analizi bağımsız örneklem t testi ile yapılmış. Elde edilen sonuçlara bakıldığında çalışmaya katılan çocukların okula uyum puanlarında cinsiyet değişkenine göre farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu sonuca göre kız çocukların uyum puanı ortalamalarının erkek çocukların uyum puanı ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna göre kız çocuklarının erkek çocuklarına oranla okula başlangıç sürecinde daha uyumlu davranışlar sergilediği söylenebilir.

Alanyazın incelendiğinde konu ile ilgili benzer sonuçlara varan araştırmalar görülürken farklı sonuçlara ulaşan çalışmalara da rastlanmıştır. Tangüner (2017) yaptığı araştırma sonucunda daha önce okulöncesi eğitim almış kız ve erkek öğrencileri karşılaştırdığında kız öğrencilerin okula uyum durumunun erkeklere oranda daha iyi olduğu sonucunu bulmuştur. Yurttutan (2012) yaptığı çalışmada hem sosyal beceri hem de okula uyum puanında kızların puanının erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Arabacıoğlu (2019) okulöncesi çocukların okula uyum durumları ile çocuğun mizacı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi irdelediği çalışmada kız çocukların uyum puanlarının erkek çocuklardan daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Yine Kaya (2014) yaptığı çalışmada okula uyum ölçeğinin iki farklı alt boyutunda ve toplam uyum puanlarında kız çocuklarının lehine fark bulmuştur. Türker (2020) çalışmasında cinsiyet değişkeninin okula uyum için yordayıcı bir değişken olduğu sonucuna ulaşmıştır. Lanzi, Phillips ve Ramey (1998) okulöncesi dönem çocuklarını konu alarak yaptıkları araştırmada kızların hem akademik başarılarının hem de uyum düzeylerinin erkelerden yüksek olduğunu bulmuşlardır. Güler (2016) çocukların cinsiyetinin okula uyumları üzerindeki etkisini araştırdığı çalışmanın sonucunda okula uyum ölçeğinin üç farklı alt boyutunda kız çocukların puanlarını erkek çocuklardan yüksek bulmuştur.

Buna karşın literatürde bazı çalışmalarda okula uyumu anlamlı şekilde yordayan değişkenler arasında cinsiyet bulunamamıştır. Topcu (2012) çalışmasında “Okul Uyumu Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği” ni kullanmış ve hiçbir alt boyutta cinsiyete dair anlamlı bir farka ulaşamamıştır. Yalçın (2016) okulöncesi dönem çocuklarının okula uyum sürecini ve

Dilcioğlu (2016)'nın 5-6 yaş grubu çocukların okula hazırbulunuşluk düzeylerini demografik değişkenler açısından incelediği çalışmada okula uyumda cinsiyete dair anlamlı fark bulunamamıştır.

Bu çalışmada da kız çocuklarının okula uyum puanlarının erkek çocuklara oranla daha yüksek olduğu sonucu cinsiyetin okula uyumun yordayıcısı olduğu çalışmalarla desteklenmektedir. Özellikle öz düzenleme alt boyutuna ait puan ortalamalarının da kız çocuklar lehine anlamlı fark yaratması okula uyumda kız çocuklarının iletişim becerilerinin daha kuvvetli olmasından kaynaklanabilir. Bu görüş, Çimen'in (2000) çalışmasında kız öğrencilerin psikososyal gelişim açısından bağımsız faaliyet gösterebilme ve sorumluluk puan ortalamalarının erkek öğrencilerden fazla olduğu sonucuyla, Bahalı, Tahiroğlu ve Avcı'nın (2009) da yaptığı çalışmada okul olgunluğunun kız çocuklar lehine çıktığı sonucuyla desteklenmektedir. Diğer taraftan kız çocuklarının gelişimsel olarak genelde erkeklerden daha önce konuşmaya başlamaları ve bu sebeple dil gelişimlerinin daha iyi durumda olmasından dolayı kendilerini daha kolay ifade edebilmeleri ve arkadaşlık ilişkilerinde daha istekli olmaları okula, erkeklerden daha kolay uyum sağladıklarının nedeni olabilir. Leaper'in (1994) cinsiyet değişkeni ile dil gelişimi arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmasında kızların sosyal etkileşimleri erkeklere göre daha konuşma odaklı olduğu yönündeki bulgusu bu görüşü desteklemektedir. Ayrıca kız bebeklerin sözel uyaranlara, erkek bebeklerin ise görsel uyaranlara daha fazla tepki verdiği vurgulanmıştır. Öte yandan anneler kızlarıyla daha çok konuşarak, oğulları ile daha çok dokunarak iletişim kurdukları için kızların dil gelişiminin daha hızlı olduğu belirtilmiştir (Koçak, 2000; Gövsa, 1998). Fenson ve diğerleri (1994), 8-30 aylık İngilizce konuşan 2.500 çocukla yaptığı bir çalışmada, ebeveynlerin kızlarla erkeklere göre daha iletişimsel ve sembolik jestler kullandıklarını, bu nedenle kızların daha fazla iletişim kurduğunu; bir diğer çalışmada Leaper, Anderson ve Sanders (1998), annelerin kızlarıyla daha fazla konuşma eğiliminde olduklarını bildirmiştir. Beş – 6 yaş grubu okul öncesi çocuklarının okula uyum durumunun yaş (aylık) değişkeni açısından anlamlı şekilde farklılık gösterip göstermediğinin analizi ANOVA ile yapılmış ve elde edilen sonuçlara göre çocukların okula uyum puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür.

Yapılan farklı araştırma sonuçları ortaya çıkan sonucu destekler niteliktedir. Demirci (2019) ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum durumları ve sosyal beceri düzeylerinin incelediği araştırma sonuçlarına göre ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin yaşları açısından anlamlı bir farklılaşma saptanamamıştır. Kaya (2014) tarafından yapılan ve okulöncesi

dönem çocuklarının okula uyum düzeylerini incelendiği araştırmada okulöncesi dönemdeki çocukların okula uyum düzeylerinde yaşlarına göre anlamlı bir fark olmadığını tespit etmiştir. Bu araştırmalara karşın Dilcioğlu (2016) 5-6 yaş grubu çocukların ilkokula hazırbulunuşluk durumlarını incelediği araştırmasında ve Kurtuluş Çalışkan (2021)' in ilkokul birinci sınıfa başlayan çocukların okula hazırbulunuşluk ve okula uyum düzeylerine bazı değişkenlerin etkisini ortaya koymak amacıyla yaptığı çalışmada okul uyum üzerinde yaş değişkeninin anlamlı fark gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın sonucunda yaş değişkeninin okula uyum durumu üzerinde anlamlı bir fark oluşturmamasının sebebinin örneklem grubunu oluşturan çocukların yaş dağılımlarının birbirine göre durumu olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan çocukların 60-72 aylık olacak şekilde planlanmış ve bu 12 aylık sürenin 4 farklı gruba bölünmüş olması gruplardaki çocukların birbirlerine çok yakın gelişimsel özellikler göstermesine neden olmuş ve anlamlı farklılık bu sebeple bulunamamış olabilir.

5 – 6 yaş grubu okul öncesi çocuklarının okula uyum durumunun doğum sırası bakımından anlamlı şekilde farklılık gösterip göstermediğinin analizi ANOVA ile yapılmış ve elde edilen sonuçlara göre, çocukların okula uyum puanlarının doğum sırası değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür. En yüksek uyum puanı ortalamasının ortanca veya ortancalardan birine ait olduğu, en düşük uyum puanı ortalamasının ise son çocuklarda olduğu tespit edilmiştir.

Literatür incelendiğinde doğum sırasının okula uyum durumunda değişken olarak alındığı çok fazla çalışmaya ulaşılamamıştır. Buna rağmen araştırma sonucunu destekler nitelikte Demirci (2019) ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum durumları ve sosyal beceri düzeylerini demografik değişkenler açısından incelediği araştırmasında okula uyum ölçek puanları açısından en yüksek ortalamanın ilk çocuklarda, en düşük ortalamanın ise ortanca çocuklarda olduğu bulunmuştur.

Araştırmanın sonucunda doğum sırası değişkeninin okula uyum durumu üzerinde anlamlı bir fark oluşturmaması Alfred Adler'in doğum sırası teorisiyle çatışmaktadır. Günümüzde ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri ve kardeşler arasındaki ağabey - abla ilişkisi geçmişe oranla daha ılımlı bir hale gelmiştir. Bu durumun sebebi gelişen ve değişen dünya ile birlikte anne - baba eğitiminin niteliklerinin artması ve buna ek olarak aile yaşantısının değişmesi elde edilen veri sonuçlarının nedenlerinden düşünülebilir.

5 – 6 yaş grubu okul öncesi çocuklarının okula uyum durumunun kardeş sayısı durumunun anlamlı şekilde farklılık gösterip göstermediğinin analizi ANOVA ile yapılmış ve elde edilen sonuçlara göre çocukların okula uyum puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür. En düşük uyum puanı ortalaması 4 kardeşten fazla olan çocuklara aittir. En yüksek uyum puanı ortalaması 3 kardeş olan çocuklara aittir.

İlgili çalışmalara yönelik yapılan araştırmalar çıkan sonucu destekler nitelikte bulunmuştur. Bomb (2005)' un okulöncesi dönem çocuklarının sosyal becerileri üzerine yaptığı araştırmada verilerin toplanması amacıyla ebeveyn ve öğretmenlerden çocukların kardeşleri ve akranları ile ilgili bilgiler toplanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre kardeşi olan ve olmayan gruplar arasında herhangi bir sosyal davranış alt boyutunda farklılık bulunamamıştır.

Balkaya ve Tuğrul (1998) okulöncesi eğitime başlangıç yapan çocukların okula uyum süreçlerine etki eden değişkenleri incelemiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında çocukların okula uyum sürecinde sahip oldukları kardeş sayısının herhangi bir anlamlılık oluşturmadığı görülmüştür. Yine Yılmaz (2003) okul olgunluğuna dair test geliştirmiş ve 5.5 - 6 yaş grubu 59 öğrenciye uygulamıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında okula hazırbulunuşluk düzeyi ile kardeş sayısının artması arasında negatif yönlü korelasyon bulunmuştur. Son olarak Topcu (2012) okulöncesi eğitimin, birinci sınıf çocuklarının okula uyum ve anadil becerileri üzerindeki tesirine dair çalışma yürütmüştür. Verilerin sonuçlarına göre ilköğretim birinci sınıf çocuklarının okul öncesi eğitim alma durumu anlamlı bir fark oluştururken çocukların cinsiyeti, anne-baba eğitim durumu, sahip olunan kardeş sayısı değişkenlerinde bir fark bulunamamıştır.

Araştırmanın sonucunda kardeş sayısı değişkeninin okula uyum durumu üzerinde anlamlı bir fark oluşturmamasında çocukların sosyal gelişimlerinde kardeş sayısından ziyade asıl etkili olan faktörün kardeşler arasındaki kaliteli iletişim olduğu düşünülebilir. Ayrıca en düşük uyum puanının 4 kardeş ve fazla çocuğu olan grupta bulunmasında aile içindeki ilgi, iletişim ve maddi kazancın yeterli şekilde paylaşılamadığı ve bu durumun çocuğun uyum durumuna olumsuz etki etkilediği varsayılabilir.

5 – 6 yaş grubu okul öncesi çocuklarının okula uyum durumunun anne eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılık gösterip göstermediğinin analizi ANOVA ile yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre çocukların okula uyum puanlarının annenin eğitim durumuna göre anlamlı fark yaratmadığı görülmüştür.

Elde edilen bulgular Topcu (2012) ve Arabacıoğlu (2019)' nun araştırma sonuçlarıyla paralellik gösterirken Günaydın Balta (2015) ve Mercan Uzun (2015)' un çalışmalarıyla çatışmaktadır.

Topcu (2012) Okul Uyumunu Öğretmen Değerlendirme Ölçeği' ni kullanarak okulöncesi eğitimin birinci sınıf çocuklarının okula uyum ve anadil becerileri üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında ölçeğin üç farklı alt boyutunda da okula uyum düzeyleri ile anne öğrenim durumu arasında anlamlı farkı bulunamamıştır. Benzer şekilde Arabacıoğlu (2019) araştırmasında okulöncesi çocuklarının okula uyum durumları ile çocuğun mizacı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiş ve çocukların akranlarıyla olan iletişim, sosyal ortama olumlu yaklaşma ve okula uyum puanlarında anne eğitim düzeyinin etkisinin bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Günaydın Balta (2015) öğrencilerin okula uyumunda okul yönetimi ve öğretmen etkinliklerini incelediği çalışmasının sonuçlarına göre annenin eğitim seviyesi yükseldikçe çocuğun okul uyumundaki farkındalığı artmaktadır. Annesi hiç eğitim almamış çocuklar, öğretmenlerin uyum konusunda sorun yaşayan akranlarına sıkı kurallar koyduğunu belirtirken annesi üniversite mezunu olan çocuklar ise sürece daha ılımlı ve işbirliğine dayalı yaklaşmıştır. Mercan Uzun (2015) okulöncesi eğitimini sürdüren 59-60 aylık çocukların okula uyum durumları ve okula hazırbulunuşluk düzeylerinin artırılması amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan “Okula Hazırız” programının uygulanması ve okula uyum düzeyini yordayan faktörleri incelediği çalışmasında elde ettiği sonuçlara göre anne eğitim düzeyi okula uyum üzerinde anlamlı fark oluşturmaktadır.

Yapılan bu araştırmanın sonuçlarında anne eğitim düzeyinin çocukların okula uyumu üzerinde anlamlı bir fark oluşturmamasında temel nedenin anne ile çocuk arasındaki bağın niteliğinden kaynaklı olduğu düşünülebilir. Eğitim seviyesi; okuryazar olmama veya yükseköğrenim mezunu olma gibi uç farklılıklar gösterse de, annenin çocuğuna gösterdiği özveri ve bağlılık bu farklılığı anlamsız kılmaya yetmektedir. Annenin eğitim durumu, çocuğu ile arasındaki özel bağı etkileyebilecek bir faktör olarak düşünülmemektedir. Bu sebeple anlamlı fark bulunamamış olabilir.

5 – 6 yaş grubu okulöncesi çocuklarının okula uyum durumunun baba eğitim düzeyine göre anlamlı şekilde farklılık gösterip göstermediğinin analizi ANOVA ile yapılmış ve elde edilen sonuçlara göre çocukların okula uyum puanlarının babanın eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu

bulmak için Tukey testi yapılmıştır. Yapılan analizlere göre çocuğun babasının ilkokul mezunu olması ile ortaokul mezunu olması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu, ortaokul mezunu babaların çocuklarının okula uyum puanlarının ilkokul mezunu olan babaların çocuklarının okula uyum puanlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çocuğun babasının ilkokul mezunu olması ile üniversite mezunu olması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve üniversite mezunu babaların çocuklarının okula uyum puanlarının ilkokul mezunu olan babaların çocuklarının okula uyum puanlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Literatüre bakıldığında araştırma sonucunu destekleyen ve desteklemeyen bazı çalışmalar bulunmuştur. Elde edilen araştırma sonucuyla paralellik gösteren çalışmalar Güler (2016), Mercan Uzun (2015), Günaydın Balta (2015) ve Dilcioğlu (2016)'na aittir.

Günaydın Balta (2015) öğrencilerin okula uyumunda okul yönetimi ve öğretmen etkinliklerini incelediği çalışmasının sonuçlarına göre babanın eğitilmiş durumu, çocukların okul uyumundaki farkındalığını yüksek oranda etkilediği sonucuna varılmıştır.

Dilcioğlu (2016) tarafından yapılan 5 – 6 yaş çocuklarının okula hazırbulunuşluk düzeylerinin demografik değişkenler açısından incelendiği çalışmada çocukların okula hazırbulunuşluk düzeylerinin babalarının eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Okul uyum durumuna baba eğitim düzeyinin etkisinin incelendiği bir başka çalışma Güler tarafından yapılmıştır. Güler (2016)'ın yaptığı çalışmada ilkokul birinci sınıf öğrencilerin okullara başlangıç yaşıyla okula uyumlarını ve okuma-yazma becerilerini incelemiş, okula uyum puanına yönelik yaptığı analizlerde babaları üniversite mezunu olan öğrencilerin okula uyum düzeyleri diğer çocuklara oranla daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca Özkardeş (1999) okul uyumu ve okul başarısının desteklenmesi adına yaptığı çeşitli araştırmalarda babaların bireyin bağımsızlığının desteklenmesinde annelere göre daha istikrarlı oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Ortaya konulan diğer araştırmaların aksine Erkan (2011), Topcu (2012) ve Gündüz (2015) tarafından yapılan çalışmalarda çocukların okula uyum ve hazırbulunuşluklarında baba eğitim durumu ile ilgili anlamlı bir farkı bulunamamıştır.

Araştırmanın sonucunda baba eğitim düzeyi değişkeninin okula uyum durumu üzerinde anlamlı bir fark oluşturmasıyla ilgili olarak bazı fikirler yürütülebilir. Babaların eğitim düzeyi yükseldikçe çocukla ilgili tüm sorumlulukları anne ile birlikte paylaşabilmektedir. Eski baba figürüne oranla yeni dönemde oluşan baba figürü genel anlamda çocuğu ile daha

farklı bir ilişki ağı kurabilir. Dolayısıyla çocuk üzerinde en az anne kadar babanın da etkisi bulunabilir. Yüksek öğretim mezunu babaların çocukları ile iletişimlerinde nitelikli vakit geçirdikleri, çocuğun gelişimi hakkında daha fazla bilgi sahibi oldukları, herhangi bir uyum problemi yaşandığında daha çabuk fark edip çözüm yolları üretebildikleri ve okul-aile iş birliğine daha çok önem verdikleri söylenebilir. Bu sebeple baba eğitim durumu çocuğun okula uyumunu etkileyen önemli faktörler arasında olduğu düşünülebilir.

5 – 6 yaş grubu okul öncesi çocuklarının okula uyum durumu okula giden kardeşe sahip olması açısından anlamlı şekilde farklılık gösterip göstermediğinin analizi bağımsız örneklem t testi ile yapılmış ve elde edilen sonuçlara göre çocukların okula uyum puanlarında okula giden kardeşe sahip olma değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Literatür incelendiğinde çalışmanın bu değişkeni ile ilgili çok fazla araştırmaya ulaşılamamıştır. Araştırma sonuçları ile paralel olarak Arabacıoğlu (2019) okulöncesi dönem çocukların okula uyum durumlarıyla çocuğun mizacı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmada okula uyum ile okula giden kardeşin olup olmama durumu ile alakalı anlamlı ilişki olmadığını tespit etmiştir. Benzer şekilde Kaya (2014) okul öncesi dönem çocuklarının okula uyumlarını incelediği çalışma sonucunda okula giden kardeş durumu ile okula uyum arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır.

Araştırma sonucuna bakıldığında okula giden kardeşe sahip olma durumunun çocukların okula uyumunu etkilememesinin sebebi kardeşler arasındaki yaş farkının fazla olması ve bireysel farklılıklardan kaynaklı olabilir. Ayrıca okula uyum evdeki faktörler arasında kardeşten daha çok ebeveyn tutumundan etkilenebilmektedir.

5.2.Öneriler

- Okula uyumun önemi hakkında öncelikle her kademedeki öğretmenlere ve okul yöneticilerine gerekli hizmet içi eğitim verilerek süreç hakkında daha fazla bilgi sahibi olmalar sağlanmalıdır.
- Ailelerin okula uyum sürecine dâhil edilmesine yönelik eğitilmesi ve daha kolay uyumun sağlanma dair önerileri içeren eğitimler yine öğretmenler tarafından ebeveynleri desteklemek amacıyla verilmelidir.

- Alanda uzman eğitimciler tarafından hazırlanan ve Temel Eğitim Müdürlüğü'nün (2016) okula uyum haftasında yapılmasını öngördüğü etkinlikler dikkatle uygulamaya konularak hem aileler hem öğretmenlere rehber olmalıdır.
- Tüm okul öncesi eğitim kurumlarında rehber öğretmenlerin okula uyuma dair gözlem ve analizleri büyük önem taşımaktadır. Bu anlamda okul rehberlik ve psikolojik danışmanların konu ile ilgili daha fazla uygulama yaparak sadece okula uyumda sorun yaşayan çocuk ve ebeveynlerle değil tüm çocukların süreç içerisinde gerekli destekleri almaları sağlanmalıdır.
- Sınıf içerisinde okula uyumu etkileyen etmenlerden biri de akran ile yaşanan ilişkilerdir. Akran ilişkilerini desteklemek amacıyla her öğrenci için bir üst kademede ona gerekli yardımı sunacak, gerek okulun fiziksel özellikleri gerek sosyal ortamı ile ilgi destek olacak ve uyumunu kolaylaştıracak akran grupları oluşturulabilir.
- Okula uyum sürecinde ilk iki hafta kritik bir dönem olarak kabul edilebilir. Hem aile hem öğretmenlerin bu süreci gözlemleyerek gerekli bilgileri birbirleri ile paylaşmaları ve eğitimde süreklilik sağlanmalıdır.
- Yapılan bu araştırmada okula uyuma ilişkin birçok değişken ele alınmıştır. Araştırmalara çalışmada değinilen değişkenlere ek olarak ebeveyn tutumu, ailenin sosyo-ekonomik durumu, çocuğun daha önce herhangi bir konuda psikolojik destek alıp almama durumu, anne – babanın birlikte yaşayıp yaşamadığı, öğretmenin meslekteki deneyim süresi, okulun fiziksel olanakları gibi faktörlerde eklenerek yeniden okula uyumun araştırılması önerilebilir.
- Okula uyum ile ilgili olarak aynı grubun önce okulöncesi, sonra ilkokul ve ortaokul, son olarak da lise döneminde uyum durumları incelenerek boylamsal bir çalışma ortaya koyulabilir.
- Okula uyum sorunu yaşayan bireyler için aile, öğretmen ve okul psikolojik danışmanı bir araya gelerek bireyselleştirilmiş uyum programı planlanarak uygulamaya koyulabilir.
- Çocuğu iyi tanımak ve gelişim özelliklerini bilmek hem ebeveyne hem bireye her durumda büyük fayda sağlayacaktır. Bu sebeple ebeveynlerin çocuklarının gelişimleri ile ilgili daha fazla bilgi sahibi olabilecekleri eğitimlere katılmaları, uygun içerikleri okumaları, gerektiğinde öğretmenlerinden daha fazla yardım talep etmeleri gerekmektedir.

- Son olarak, okula uyum kavramı birçok etmenle iç içedir. Bu etmenlerin nitelikleri ise yaşamla birlikte çok fazla değişikliğe uğramaktadır. Çocukların gelişimini etkileyen tüm etmenlerle ilgili hakkında bilgi sahibi olmak okula uyumu kolaylaştırmaktadır. Bu sebeple okula uyum ile ilgili çalışmalar dönem dönem farklı değişkenler açısından incelenmeli, önemli bulunan değişkenlerin niteliği arttırılmaya çalışılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akçınar, B. (2013). The predictors of school adaptation in early childhood. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 93, 1099-1104.
- Akış, G. (2018). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların okula uyumlarını yordayan değişkenlerin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 512444).
- Alakoç Pirpir, D. (2011). *Anne eğitim programının 5-6 yaş çocuklarının temel eğitime hazır bulunuşluk düzeyine etkisinin incelenmesi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:280961).
- Arabacıoğlu, B. (2019). *Okul öncesi dönem çocuklarının okula uyum düzeyleri ile ebeveyn tutumları ve çocuğun mizaç özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:547549)
- Aral, N., Kandır, A. ve Can Yaşar, M. (2002). *Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı*. İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.
- Aslan, E. D., Özertem, N., Aras, İ., Erdoğan, N. ve Topcu, M. (2021). Mahler'in Ayrılma-Bireyleşme Kuramına Göre Küçük Prens Karakterinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 38(2), 380-389. doi: 10.32600/huefd.535292
- Aslanargun, E., ve Tapan, F. (2011). Okul öncesi eğitim ve çocuklar üzerindeki etkileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 219-238. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuefd/issue/1509/18305>
- Ateş, E. Ş. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin ilkokul birinci sınıfa devam eden öğrencilerin okula uyumlarına ilişkin görüşleri (ankara ili çubuk ilçesi örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:429430).
- Avcı, M. (2006). Ergenlikte toplumsal uyum sorunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 39-63. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunisobil/issue/2817/37925>
- Aydoğdu, F. (2022). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Akran İlişkileri ile Okula Uyumları Arasındaki İlişkide Öz-Düzenleme Becerilerinin Aracılık Rolü. *Eğitim ve Bilim*, 47(212), 177-195. doi: 10.15390/EB.2022.11353
- Bağçeli Kahraman, P. (2018). Okul öncesi dönem çocuklarının okula uyum sürecine ilişkin anaokulu öğretmenlerinin ve annelerinin görüşleri. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 3-20. doi: 10.24130/eccd-jecs.196720182144

- Bağçeli Kahraman, P. (2020). Yaşamın ilk yıllarında okula uyumu etkileyen unsurlar. H. Gülay Ogelman (Dü.) içinde, *Yaşamın ilk yıllarında okula uyum* (s. 39-61). Ankara: Eğiten Kitap.
- Bahalı, K., Tahiroğlu, A.Y. ve Avcı, A. (2009). The clinical features of children and adolescents with school refusal. *Anadolu Psikiyatri Dergisi-Anatolian Journal Of Psychiatry*, 10 (4) , 310-317. Erişim adresi: <https://avesis.cu.edu.tr/yayin/96a4a5cd-85ef-44ce-8f1e-0d350fed6686/the-clinical-features-of-children-and-adolescents-with-school-refusal>
- Bakkaloğlu, H. ve Sucuoğlu, B. (2018). Okul Öncesi Sınıflardaki Özel Gereksinimli Olan ve Olmayan Çocukların Okula Uyumları. *İlkogretim Online*, 17(2), 580-595. doi:10.17051/ilkonline.2018.418906
- Bakkaloğlu, H., Sucuoğlu, B. ve Özbek, A. B. (2019). Okul Öncesinde Özel Gereksinimli Olan ve Normal Gelişen Çocukların Sosyal Kabul Düzeylerinin İncelenmesi. *İlkogretim Online*, 18(2), 521-538. doi:10.17051/ilkonline.2019.562011
- Balkaya, İ. (1998). *Anaokuluna yeni başlayan çocukların okula uyum süreçlerini etkileyen faktörlerin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi) . YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:70454).
- Balkaya, İ. ve Tuğrul. B. (1998). Anaokuluna yeni başlayan çocukların okula uyum süreçlerini etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulları Yayınları*, 2(1), 145-150. doi: 10.17051/io.2016.51992
- Bandura , A. (1989). Social cognitive theory. R. V. (Ed.) içinde, *Annals of child development* (Baskı 6, s. 1-60). Greenwich, C. T: Jai Press Ltd.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological review*, 2(84), 191-215. doi: 10.1037/0033-295X.84.2.191
- Bandura, A. (1978). The self system in reciprocal determinism. *American psychologist*, 33(4), 344-358. doi:10.1037/0003-066X.33.4.344
- Bandura, A. ve Adams, N. E. (1977). Analysis of self-efficacy theory of behavioral change. *Analysis of seCognitive therapy and research*, 1(4), 287-310. Erişim adresi: <https://link.springer.com/article/10.1007/BF01663995>
- Başaran, İ. E. (1994). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Bauer, I. M. ve Baumeister, R. F. (2011). Self-regulatory strength. K. D. Vohs, ve R. F. Baumeister içinde, *Handbook of Self-Regulation: Research, Theory, and Applications* (2 b., s. 64-82). New York: Guilford Press.

- Bayındır, D. ve Biber, K. (2017). 60-72 Aylık çocukların okula hazır bulunuşluk düzeyleri ile öz düzenleme beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(1), 135-154. doi:10.23863/kalem.2018.105
- Berk, L. E. (2000). *Child development* (5 b.). Boston: Allyn and Bacon.
- Berndt, T. J., Hawkins, J. A. ve Jiao, Z. (1999). Influences of friends and friendships on adjustment to junior high school. *Merrill-Palmer Quarterly*, 45(1), 13-41. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/23093308>
- Biber, K. (2017). İlk okuma yazma öğretimini etkileyen faktörler. S. Yıldız, ve T. Canbulat (Ed.) içinde, *İlk okuma ve yazma öğretimi*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Birch, S. H. ve Ladd, G. W. (1997). The teacher-child relationship and children's early school adjustment. *Journal of School Psychology*, 35(1), 61-79. doi:10.1016/S0022-4405(96)00029-5
- Blacher, J. ve Hatton, C. (2001). Current perspectives on family research in mental retardation. *Current Opinion in Psychiatry*, 14(5), 477-482. Erişim adresi: <https://journals.lww.com/co-psychiatry/pages/default.aspx>
- Bomb, P. (2005). *Early Childhood Development Social Skills and Siblings* (Master of Thesis). University of Columbia. Proquest veri tabanından erişildi (Tez No: 1438267).
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Cambridge: Harvard University Press.
- Bronfenbrenner, U. ve Ceci, S. J. (1994). Nature-nurture reconceptualized in developmental perspective: A bioecological model. *Bronfenbrenner, U. ve Ceci, S. J. (1994). Nature-nurture reconceptualized Psychological Review*, 101(4), 568-586. doi: 10.1037/0033-295X.101.4.568
- Bronson, M. B. (2000). *Self-Regulation in Early Childhood: Nature and Nurture*. New York: The Guilford Press.
- Campbell, S. B., Shaw, D. S. ve Gilliom, M. (2000). Early externalizing behavior problems: Toddlers and preschoolers at risk for later maladjustment. *Development and psychopathology*, 12(3), 467-488. Erişim adresi: <https://www.cambridge.org/core/journals/development-and-psychopathology/article/abs/early-externalizing-behavior-problems-toddlers-and-preschoolers-at-risk-for-later-maladjustment/653F4543BD11FC0A54C24C702F1C18E2>

- Caye, J., Cooke, L., McMahon, J. ve Karen, R. (1997). Effect of attachment and separation. *Children's services practice notes*, 2(4), 1-3. Erişim adresi: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2169321/>
- Ceyhan, E. (2000). Mesleki sorun düzeyleri farklı okul rehber öğretmenlerinin kişisel ve sosyal uyum düzeylerinin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 11(13), 45-55. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/21433/229748>
- Chen, X. ve Li, B. S. (2000). Depressed mood in Chinese children: Development significance for social and school adjustment. *International Journal of Behavioral Development*, 24(4), 472-479. doi: 10.1080/016502500750038026
- Cicchetti, D. (1990). *A historical perspective on the discipline of developmental psychopathology*. UK: Cambridge University Press.
- Cicirelli, V. G. (1995). *Sibling Relationships Across the Life Span*. US: Springer.
- Cliniciu, A. I. ve Cazan, A. M. (2014). Academic Adjustment Questionnaire for the university students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 127, 655-660. doi: 10.1016/j.sbspro.2014.03.330
- Coelho, V., Cadima, J., Pinto, A. I. ve Guimarães, C. (2019). Self-regulation, engagement, and developmental functioning in preschool-aged children. *Journal of Early Intervention*, 41(2), 105-124. doi:10.1177/10538151188102
- Cole, P. M., Michel, M. K. ve Teti, L. O. (1994). The development of emotion regulation and dysregulation: A clinical perspective. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2-3), 73-102. Erişim adresi: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/7984169/>
- Çimen, S. (2000). *Ankara'da üniversite anaokullarına devam eden beş altı yaş çocuklarının psiko-sosyal gelişimlerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 95721)
- Daniels, D. H. (2014). Children's Affective Orientations In Preschool And Their Initial Adjustment To Kindergarten. *Psychology in the Schools*, 51(3), 256-272.
- Demirtaş Zorbaz, S. (2016). *İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyumu: bir model testi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 454931).
- Demirci, E. (2019). *İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin sosyal becerileri ve okula uyum durumlarının çeşitli değişkenler ağıısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 604273).

- Deniz, S. (2016). *İlkokul öğrencilerinin demografik özellikleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Dilcioğlu, Z. (2016). *5 ve 6 yaş grubu çocuklarının ilkokula hazırbulunuşluk düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:428073).
- Eisenberg, N. ve Fabes, R. (1992). Emotion, regulation, and the development of social competence. M. S. Clark içinde, *In: Emotion Social Behavior: Review of Personality Social Psychology* (s. 119 - 150). CA.
- Eisenberg, N., Cumberland, A., Spinrad, T. L., Fabes, R. A., Shepard, S. A., Reiser, M., Guthrie, I. K. (2001). The relations of regulation and emotionality to children's externalizing and internalizing problem behavior. *Child development*, 72(4), 1112-1134. doi: 10.2307/1166139
- Erkan, S. (2011). Farklı sosyoekonomik düzeydeki ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazırbulunuşluklarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(40), 186-197. Erişim adresi: <http://efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/404-published.pdf>
- Erkan, Z. (2011). *Okul psikolojik danışmanı öz-yeterliğini yordamada eğitim yaşantılarına ilişkin memnuniyetin rolü* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:306396).
- Erten, H. (2012). *Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının sosyal beceri, akran ilişkileri ve okula uyum düzeyleri arasındaki ilişkilerin izlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:322435).
- Esaspehlivan, M. (2006). *Okul öncesi eğitim kurumuna gitmiş ve gitmemiş 78 ve 68 aylık çocukların okula hazır bulunuşluklarının karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 191591).
- Fenson, L., Dale, P. S., Reznick, J. S., Bates, E., Thal, D. ve Pethick, S. (1994). Variability in early communicative development. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(5), 174–185. doi: 10.2307/1166093
- Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education* (6 b.). New York: McGraw-Hill.
- Goldberg, C. A. (2006). *Transitioning to preschool: The role of withdrawn behavioral subtypes and the teacher-child relationship in early school adjustment*. Illinois: Northern Illinois University.

- Gottlieb, L. N. ve Gottlieb, B. (2007). The developmental/ health framework within the McGill model of nursing “laws of nature” guiding whole person care. *Advances in Nursing Science*, 30(1), E43-E57. Erişim adresi: https://journals.lww.com/advancesinnursingscience/Fulltext/2007/01000/The_Developmental_Health_Framework_Within_the.13.aspx
- Gövs, İ. A. (1998). *Çocuk Psikolojisi (The Child psychology)*. İstanbul: Hayat Basımevi
- Gresham, F. M. (1998). Social skills training with children: social learning and applied behavioral analytic approaches. T. S. Gresham, ve F. M. Watson (Ed.) içinde, *In: Handbook of Child Behavior Therapy* (s. 475-497). New York: Plenum Press.
- Guralnick, M. J. (1999). Family and child influences on the peer-related social competence of young children with developmental delays. *Mental retardation and developmental disabilities research reviews*, 5(1), 21-29. Erişim adresi: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/%28SICI%291098-2779%281999%295%3A1%3C21%3A%3AAID-MRDD3%3E3.0.CO%3B2-O>
- Gülay Ogelman, H., Seçer, Z., Gündoğan, A. ve Bademci, D. (2015). 68-72 aylık okul öncesine ve ilkökula devam eden çocukların okula uyum ve öğretmenleriyle ilişkilerinin karşılaştırılması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 1-17. doi: 10.7822/omuefd.34.1.1
- Gülay, H. (2009). Okul öncesi dönemde akran ilişkileri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(22), 82-93. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/baunsobed/issue/50240/648062>
- Gülay, H. (2010). *Okul Öncesi Dönemde Akran İlişkileri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Gülay, H. (2011). 5-6 yaş grubu çocuklarda okula uyum ve akran ilişkileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 1-10. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/esosder/issue/6150/82585>
- Güler, H. (2016). *İlkokul birinci sınıfa başlayan öğrencilerin okula başlama yaşına göre okula uyumlarının ve okuma-yazma becerilerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 498094).
- Günaydın Balta, R. (2015). *Öğrencilerin okula uyumunda okul yönetimi ve öğretmenlerin etkinlikleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:410484)
- Gündüz, A. (2015). *Okul öncesi eğitime devam eden 48-60 ay arası çocukların öğretmen-çocuk ilişkileri ile akademik benlik saygıları ve okula sosyal uyumları arasındaki*

- ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 419409).
- Güzel, N. ve Özyurt, M. (2018). Okul öncesi eğitimi alan çocukların okul olgunluğu düzeylerinin ve okul olgunluğuna ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 1250-1267. doi: 10.17860/mersinefd.441260
- Hamre, B. K. ve Pianta, R. C. (2001). Early teacher–child relationships and the trajectory of children's school outcomes through eighth grade. *Child development*, 72(2), 625-638. doi:10.1111/1467-8624.00301
- Harrison, L. J., Clarke, L. ve Ungerer, J. A. (2007). Children's drawings provide a new perspective on teacher–child relationship quality and school adjustment. *Early childhood research quarterly*, 22(1), 55-71. doi:10.1016/j.ecresq.2006.10.003
- Hatton, C. ve Emerson, E. (2003). Families with a person with intellectual disabilities: stress and impact. *Current Opinion in Psychiatry*, 16(5), 497-501. doi:10.1097/00001504-200309000-00002
- Haynes, N. M., Ben-Avie, M. ve Ensign, M. (2003). *How social and emotional development add up: Getting results in math and science education*. Teachers College Press.
- Hersh, R. H. ve Walker, H. M. (1983). Great expectations: Making schools effective for all students. *Policy Studies Review*, 2(1), 146-188. Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED280199.pdf#page=146>
- İbileme, S. (2019). *Yetersizliği olan öğrencilerin ilkokula başlama sürecinde okula uyumuna yönelik ailelerinin ve öğretmenlerinin görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 592225).
- Jenness, A. (1932). The role of discussion in changing opinion regarding a matter of fact. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 27(3), 279. doi: 10.1037/h0074620
- Jiang, X. L. ve Cillessen, A. H. (2005). Stability of continuous measures of sociometric status: A meta-analysis. *Developmental Review*, 25(1), 1-25. doi: 10.1016/j.dr.2004.08.008
- Kalkan, F. (2020). *İlkokul öğrencilerinin okula uyumlarının incelenmesi: ölçek geliştirme çalışması* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 642858).
- Kandır, A. (2001). Çocuk gelişiminde okul öncesi eğitim kurumlarının yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 151(1), 102-104. Erişim adresi: https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/151/kandir.htm

- Kangas, M. (2010). Finnish children's views on the ideal school and learning environment. *Learning Environments Research*, 13(3), 205-223. Erişim adresi: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10984-010-9075-6>
- Kaya, Ö. S. (2014). *Okul öncesi dönemdeki çocukların okula uyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 381783).
- Kaynak, S. (2021). *14. Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin okula uyum süreci: bir karma yöntem araştırması* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 704286).
- Kıldan, A. O. (2012). Okul öncesi öğretmenlerinin ve ebeveynlerin okul öncesi dönemdeki çocukların okul korkularına ilişkin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 49-73. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/tebd/issue/26138/275288>
- Kılıççı, Y. (1988). Yaşlılığın uyum sorunları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(3), 41-45. Erişim adresi: <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/1488-published.pdf>
- Koçak, N. (2000). *Selçuk üniversitesi anaokulu anasınıfı öğretmen el kitabı* (Selcuk university kindergarten teacher handbook) . Ankara: Ya-Pa Yayıncılık.
- Koole, S. L., Van Dillen, L. F. ve Sheppes, G. (2011). The self-regulation of emotion. K. D. Vohs, ve R. F. Baumeister (Ed.) içinde, *Handbook of self-regulation: research, theory, and applications* (2 b., s. 22-40). New York: Guilford Press.
- Kopp, C. B. (1992). Emotional distress and control in young children. N. Fabes, ve R. Eisenberg (Ed.) içinde, *In: Emotion and its Regulation in Early Development: New Directions for Child Development* (55 b., s. 41-56). San Francisco: Jossey-Bass.
- Kupersmidt, J. B. ve DeRosier, M. E. (2004). How peer problems lead to negative outcomes: An integrative mediational model. J. B. Kupersmidt, ve K. A. Dodge (Ed.) içinde, *Children's peer relations: From development to intervention* (s. 119-138). American Psychological Association.
- Kurtuluş Çalışkan, G. (2021). *İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum ve okula hazır bulunuşluklarının değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 697233).
- Küçükturan, A. G. ve Keleş, S. (2020). Sosyal duygusal gelişim. A. K. Akyol (Ed.) içinde, *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim II* (2 b., s. 197-244). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Ladd, G. W. (1990). Having friends, keeping friends, making friends, and being liked by peers in the classroom: Predictors of children's early school adjustment? *Child development*, 61(4), 1081-1100. doi: 10.2307/1130877
- Ladd, G. W. ve Burgess, K. B. (2001). Do relational risks and protective factors moderate the linkages between childhood aggression and early psychological and school adjustment? *Child development*, 72(5), 1579-1601. doi: 10.1111/1467-8624.00366
- Ladd, G. W., Kochenderfer, B. J. ve Coleman, C. C. (1996). Friendship quality as a predictor of young children's early school adjustment. *Child development*, 67(3), 1103-1118. doi:10.1111/j.1467-8624.1996.tb01785.x
- Lazarus, R. S. (1993). Coping theory and research: past, present, and future. *Psychosomatic Medicine*, 55(3), 234-247. Erişim adresi: https://journals.lww.com/psychosomaticmedicine/Citation/1993/05000/Coping_theory_and_research__past,_present,_and.2.aspx
- Leaper, C. (1994). Exploring the consequences of gender segregation on social relationships. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 1994(65), 67-86. doi: 10.1002/cd.23219946507
- Leaper, C., Anderson, K. J. ve Sanders, P. (1998). Moderators of gender effects on parents' talk to their children: a meta-analysis. *Developmental psychology*, 34(1), 3. doi: 10.1037/0012-1649.34.1.3
- Leve, L. D., Fisher, P. A. ve DeGarmo, D. S. (2007). Peer relations at school entry. *Merrill-Palmer Quarterly*, 53(4), 557-577. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/70261>
- Mahler, M. S., Pine, F. ve Bergman, A. (2015). *İnsan yavrusunun psikolojik doğumu*. (Çev. A. N. Babaoğlu). İstanbul: Metis Yayınları.
- Makas, A. (2020). *Ergenlerde gelecek beklentileri ve okula uyum arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 630506).
- Mangelsdorf, S. C. ve Wong, M. S. (2009). Independence/dependence. in social and emotional development. . J. B. Benson and Haith M. M. (Ed.) içinde, *In Infancy and early childhood* (s. 208-218). USA: Academic Press.
- McFall, R. (1982). A review and reformulation of the concept of social skills. *Behavioral Assessment*, 4(1), 1-35. doi:10.1007/BF01321377

- McIntyre, L. L., Blacher, J. ve Baker, B. L. (2006). The transition to school: Adaptation in young children with and without intellectual disability. *Journal of Intellectual Disability Research*, 50(5), 349-361. doi: 10.1111/j.1365-2788.2006.00783.x
- Mercan Uzun, E. (2015). *Okul öncesi dönemde uygulanan “okula hazırız” eğitim programının ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum ve hazırbulunuşluk düzeylerine etkisi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 419301).
- Miller, K. (2015). The transition to kindergarten: How families from lower- income backgrounds experienced the first year. *Early Childhood Education Journal*, 43(3), 213-221. Erişim adresi: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10643-014-0650-9>
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2006). *Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Programı*. Ankara: MEB Basımevi. Erişim adresi: <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf>
- Murray, C., Waas, G. A. ve Murray, K. M. (2008). Child race and gender moderators of the association between teacher-child relationship and school adjustment. *Psychology in The Schools*, 45(6), 563-578. doi: 10.1002/pits.20324
- Nur, İ. (2020). *Okul öncesi çocuklarının ebeveynleri, öğretmenleri ve arkadaşarı ile ilişkilerinde sahip oldukları zihinsel temsillerinin okula uyumla ilişkisi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 625345).
- Oktay, A. (2010). Okulöncesi eğitim ve ilköğretimin çocuğun yaşamındaki yeri ve önemi. A. Oktay (Ed.) içinde, *İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Oktay, A. ve Unutkan, Ö. P. (2005). İlköğretime hazır oluş ve okul öncesi eğitimle ilköğretimin karşılaştırılması. M. Sevinç (Ed.) içinde, *Erken Çocuklukta Gelişim Ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar* (s. 145-155). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Önder, A. ve Gülay, H. (2010). 5-6 yaş çocukları için okula uyum öğretmen değerlendirme ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Uluslararası Online Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 204-224. Erişim adresi: <https://eds.p.ebscohost.com/abstract?site=eds&scope=site&jrnl=13092707&asa=Y&AN=49162689&h=bVdSEIMwkNq%2fb13Em%2bNelLe7%2bQvUIoLXBWsFq dFj1tqoV8SmUiJIUGbPLIYTP2igUIMSET0Al2qnwhPRsIEbhQ%3d%3d&crl=c&>

resultLocal=ErrCrlnResults&resultNs=Ehost&crlhashurl=login.aspx%3fdirect%3dtrue%26profile%3dehost%26scope%3dsite%26authtype%3dcrawler%26jrnln%3d13092707%26asa%3dY%26AN%3d49162689

- Özen Altıncaynak, Ş. ve Akman, B. (2019). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Okula Uyum Becerilerine Anne Baba Tutumlarının Etkisi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(1), 19-36. doi: 10.33417/tsh.516679
- Özkardeş, G. O. (1999). *Baba-Çocuk İlişkisi* (8 b.). İstanbul: Remzi Kitap Evi.
- Öztabak, M. Ü. (2019). Okul öncesi çocukların okula uyumları. D. Yalman, ve M. Ü. Öztabak (Ed.) içinde, *Okula Uyum Ve Erken Okuryazarlık Eğitimi* (s. 1-20). İstanbul: Efe Akademi.
- Öztürk, O. M. (2001). *Ruh Sağlığı Ve Bozuklukları*. Ankara: Nobel Tıp Kitapevleri.
- Parrila, R. K., Ma, X., Fleming, D. ve Rinaldi, C. (2002). *Development of Prosocial Skills. Final Report*. Canada: Human Resources Development Canada.
- Perry, K. E. ve Weinstein, R. S. (1998). The social context of early schooling and children's school adjustment. *Educational Psychologist*, 33(4), 177-194. doi:10.1207/s15326985ep3304_3
- Pianta, R. C. ve Stuhlman, M. W. (2004). . (2004). Teacher-child relationships and children's success in the first years of school. *School Psychology Review*, 33(3), 444-458. doi:10.1080/02796015.2004.12086261
- Pianta, R. C., Nimetz, S. L. ve Bennett, E. (1997). Mother-child relationships, teacher-child relationships, and school outcomes in preschool and kindergarten. *Early Childhood Research Quarterly*, 12(3), 263-280. doi:10.1016/S0885-2006(97)90003-X
- Pianta, R. C., Smith, N. ve Reeve, R. E. (1991). Observing mother and child behavior in a problem-solving situation at school entry: Relations with classroom adjustment. *School Psychology Quarterly*, 6(1), 1-15. doi:10.1037/h0088238
- Pianta, R. C., Steinebrg, M. S. ve Rollins, K. B. (1995). The first two years of school: Teacher-child relationships and deflections in children's classroom adjustment. *Development and psychopathology*, 7(2), 295-312. Erişim adresi: <https://www.cambridge.org/core/journals/development-and-psychopathology/article/abs/first-two-years-of-school-teacherchild-relationships-and-deflections-in-childrens-classroom-adjustment/6DF6FAFBC8F56E6ECDC726CFD9827603>

- Ramey, S. L., Lanzi, R. G., Phillips, M. M. ve Ramey, C. T. (1998). Perspectives of former Head Start children and their parents on school and the transition to school. *The Elementary School Journal*, 98(4), 311-327. doi: 10.1086/461898
- Reynolds, D. (1989). Effective schools and pupil behaviour. N. Jones (Ed.) içinde, *School Management And Pupil Behaviour* (s. 29-44). London: The Falmer Press.
- Robson, D. A., Allen, M. S. ve Howards, S. J. (2020). Self-regulation in childhood as a predictor of future outcomes: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 146(4), 324-354. doi:10.1037/bul0000227
- Rutter, M. (1987). Temperament, personality and personality disorder. *The British Journal Of Psychiatry*, 150(4), 443-458. Erişim adresi: <https://www.cambridge.org/core/journals/the-british-journal-of-psychiatry/article/abs/temperament-personality-and-personality-disorder/834D8327397E5A5A32E52F338765698E>
- Schwartz, D., McFadyen-Ketchum, S., Dodge, K. A., Pettit, G. S. ve Bates, J. E. (1999). Early behavior problems as a predictor of later peer group victimization: Moderators and mediators in the pathways of social risk. *Journal Of Abnormal Child Psychology*, 27(3), 191-201. doi: 10.1023/a:1021948206165
- Sekar, J. ve Lawrence, A. S. (2016). Emotional, Social, Educational Adjustment of Higher Secondary School Students in Relation to Academic Achievement. *Journal on Educational Psychology*, 10(1), 29-35. Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1131806.pdf>
- Skolnick, A. (1986). Early attachment and personal relationships across the life course. P. Baltes, R. Lerner, ve D. Featherman (Ed.) içinde, *In Life-Span Development* (s. 173-206). Hillsdale,NJ: Erlbaum.
- Spencer, M. B. (1999). Social and cultural influences on school adjustment: The application of an identity focused cultural ecological perspective. *Educational Psychologist*, 34(1), 43-57. doi: 10.1207/s15326985ep3401_4
- Şentürk Berber, S. (2015). *Okul öncesi 5 yaş çocukları için eğitici drama temelli okula uyum programının değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 437034).
- Şepitçi Sarıbaş, M. ve Gültekin Akduman, G. (2020). 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin okul uyumu ile ilişkisi. *Journal of International Social Research*, 12(63), 867-883. doi: 10.17719/jisr.2019.3283

- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6 b.). Boston: Allyn and Bacon.
- Tangüner, D. (2017). *Okul öncesi eğitim almış ve almamış ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum düzeyi ve anksiyete düzeyi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 525596).
- Taşkın, N. (2013). İlkokula hazır bulunuşluk ve hazır bulunuşluğu etkileyen faktörler. T. Erdoğan (Ed.) içinde, *İlkokula (İlköğretime) Hazırlık Ve İlkokul (İlköğretim) Programları* (s. 1-10). Eğiten Kitap.
- Temel, N. (2017). *Gerçek yaşam temelli değerler eğitimi programının ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin sosyal yeterlik ve okula uyum becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 484031).
- Teymurlu, C. (2019). *İlkokul öğrencilerinin okula uyumu ve yaşadıkları sorunlarla ilgili veli ve öğretmen görüşleri üzerine bir olgubilim çalışması* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 594801).
- Tiryaki, E. E. (2022). *Kaynaştırma uygulamaları kapsamında okul öncesi eğitimi alan özel gereksinimli öğrencilerin pragmatik dil becerileri ile okula uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 722767).
- Topcu, E. (2017). *Veli oryantasyon programının okul öncesi öğrencilerinin okula uyumuna etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 468249).
- Topcu, Z. (2012). *Okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum ve türkçe dil becerilerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 315029).
- Tsay, C. H.-H. (2012). *Understanding Students' Adaptation to Graduate School: An Integration of Social Support Theory and Social Learning Theory* (Ph.D. Dissertation). George Washington University.
- Türker, M. (2020). *İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum ve sosyal yeterlik düzeylerini etkileyen yordayıcıların incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 639737).
- Tüzün, O. ve Sayar, K. (2006). Bağlanma kuramı ve psikopatoloji. *Düşünen Adam*, 19(1), 24-39.

Erişim

adres:

https://arsiv.dusunenadamdergisi.org/ing/DergiPdf/DUSUNEN_ADAM_DERGISI_a06781127a0c4e75acecca9bff89ce7e.pdf

- Unutkan Polat, Ö. (2007). 5-6 yaş çocuklarının yaşadıkları evin yapısının ilköğretime hazır bulunuşluk düzeyine etkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(24), 43-54. Erişim adresi: <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/70363/>
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2011). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Uyanık, G., Bayındır, D. ve Değirmenci, Ş. (2021). Akademik ve sosyal-duygusal okula hazırbulunuşluk ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişki. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(79), 1090-1104. doi: 10.17755/esosder.811871
- Walker, H., Colvin, G. ve Ramsey, E. (1995). Antisocial Behavior in School: Strategies and Best Practices. *Behavioral Disorders*, 21(3), 248-256. doi: 0.1177/019874299602100307
- Wallden, M. (1990). *Sibling Position and Mental Capacity-Reconsidered, Project Metropolitan (Research report no: 31)*. Sweden: Department of Sociology, University of Stockholm.
- Wentzel, K. R. (2003). School adjustment. W. M. (Ed.) içinde, *Handbook of psychology: Educational psychology* (7 b., s. 235-258). USA: John Wiley ve Sons, Inc.
- Wu, Y., Wu, J., Chen, Y., Han, L., Han, P., Wang, P. ve Gao, F. (2015). Examining the School Adjustment Among Chinese Preschool Children: Examining the Moderating Effect of Gender and Teacher–Child Relationship. *Early Education and Development*, 26(2), 149-166. doi: 10.1080/10409289.2015.970503
- Yalçın, V. (2016). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okula Uyum Süreci İle Ebeveynlerinin Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişki* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 438268).
- Yalçın, V. (2022). Erken çocuklukta okula uyum ve kavramsal temelleri. S. Şahin, ve R. Günay Bilaloğlu (Ed.) içinde, *Okula Uyum Ve Erken Okuryazarlık Eğitimi* (s. 1-27). Ankara: Eğiten Kitap.
- Yavuzer, H. (2007). *Anne-Baba Ve Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yavuzer, H. (2015). *Çocuk Psikolojisi* (38 b.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yılmaz, N. (2019). *İlkokul birinci sınıfa başlayan öğrencilere uygulanan okula uyum haftası ve uyumu etkileyen faktörlere ilişkin öğretmen görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 586618).

- Yılmaz, Y. (2003). *Okul göre kişilik ve karakter gelişimi/ (1. öncesi eğitim kurumlarına devam eden 6 yaş grubu çocukları için okul olgunluğu kontrol listesinin geliştirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yoleri, S. (2013). The effects behavior problems in preschool children have on their school adjustment. *Education*, 134(2), 218-226. Erişim adresi: <https://www.ingentaconnect.com/content/prin/ed/2013/00000134/00000002/art00011>
- Yurttutan, A. (2019). *Göçmen öğrencilerin sosyal becerileri ve okula uyumları* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 571271).
- Zembat, R. (1994). Okul öncesi eğitim kurumlarında yönetici özellikleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(8), 313-323. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1944>

EKLER

Ek 1.Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın Meslektaşım,

Aşağıda “5-6 Yaş Çocuklarının Okula Uyumlarının İncelenmesi” konulu araştırma için öğretmeni olduğunu öğrencilere ait bazı sorular bulunmaktadır. Sizden sorulara gerekli yanıtları vermeniz beklenmektedir. Verdiğiniz bilgiler tamamen gizli tutulacaktır. Bu çalışmaya zaman ayırıp katkı sağladığınız için teşekkür ediyorum.

Büşra KIT

Sakarya Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi

Okulun Adı:

Formun Doldurulduğu Tarih:

Öğrencinin Adı ve Soyadı:

1. Öğrencinin cinsiyeti : () Kız () Erkek

2. Öğrencinin doğum tarihi
(gün/ay/yıl) (...../...../.....)

3. Doğum sırası
() İlk çocuk
() Ortanca veya ortancalardan biri
() Son çocuk

4. Kardeş sayısı
() tek çocuk
() 2
() 3
() 4
() 4+

5. Anne eğitim durumu
() Okuryazar değil
() İlkokul mezunu
() Ortaokul mezunu
() Lise mezunu
() Üniversite mezunu

6. Baba eğitim durumu
() Okuryazar değil
() İlkokul mezunu
() Ortaokul mezunu
() Lise mezunu
() Üniversite mezunu

7. Öğrencinin okula giden ağabeyi ya da ablası var mı?
() Evet () Hayır

Ek 2. Veli İzin Formu

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “5- 6 Yaş Çocuklarının Okula Uyumlarının İncelenmesi” adıyla, 2021- 2022 eğitim öğretim yılında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Gelişen ve değişen modern hayatla birlikte 5-6 yaş grubu çocukların okula uyum durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir.

Araştırma Uygulaması: Öğretmenin kendi gözlemine dayanarak dolduracağı anket şeklindedir. Araştırmacının öğrenci ile herhangi bir iletişimi bulunmayacaktır.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı’nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmamama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Anket formu genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Öğretmen aracılığıyla size doldurulacak olan anket formunun bir nüshası gönderilecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir soru varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımla

Araştırmacı: Büşra KIT

İletişim:

*Velisi bulunduğum
izin veriyorum.*

’in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına

....../...../.....

Veli Adı-Soyadı :

İmza:

Ek 3. Öğretmen Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

T.C. Sakarya Üniversitesi

Etik Kurulu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Büşra KİT tarafından yürütülen “5- 6 Yaş Çocuklarının Okula Uyumlarının İncelenmesi ” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönemde yer alan çocukların pandemi sürecinde uzun süre evde kalması, rutin düzenlerinin bozulması, aile yaşamındaki ve ev ortamındaki değişiklikler nedeniyle okula uyum durumlarının incelenmesidir. Araştırmada sizden tahminen her form için 5 dakika ayımanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 25 öğretmen katılacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün sorulan eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**, ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için “ortak katılımcı havuzuna” aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyacı duyarmanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya [] numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerine düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi. Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının

Adı-Soyadı:.....

İmzası: İletişim Bilgileri: e-posta:

Telefon:

İletişim bilgilerimin diğer araştırmacıların benimle iletişime geçebilmesi için “ortak araştırma havuzuna” aktarılmasını; ☐ Kabul ediyorum ☐ Kabul **etmiyorum** (lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz)

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Büşra KİT

İmzası:

Ek 4. Ölçek İzni

B

Alici: ogelman

Sayın Hocam,

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programına devam etmekteyim. Prof. Dr. Ayşe Güler KUÇUKTURAN'ın danışmanlığında tezimi yürütmekteyim. Çalışmamda kullanmak üzere geliştirmiş olduğunuz " 5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği " ne ulaşmak istiyorum. Katkı sağlarsanız teşekkür ederim. İyi günler

Büşra KİT

0

Hülya Gülay OGELMAN

Alici: ben

29 Ağu 2021 Paz 09:15

Sayın Kıt, ölçeği aracını çalışmanız dışında araştırmacılarla paylaşmamak, ölçek maddelerini tezinizde vermemek ve kaynak gösterim kurallarına uymak koşulları ile kullanabilirsiniz. Ölçeği aracı ektedir, ilgili bilgiler de yayınlarda yer almaktadır. Kolay gelsin.

Prof. Dr. Hülya GÜLAY OGELMAN
Sinop Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Temel Eğitim Bölümü
Okul Öncesi Eğitimi ABD.

Prof. Hülya GÜLAY OGELMAN (Ph. D.)
Sinop University
Faculty of Education
Department of Primary Education
Division of Preschool Education

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştirmek için Ayarlar'a gidin.

Ek 5. Etik Kurul Belgesi

Tarih ve Sayısı: 12.11.2021-79409

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı : E-61923333-050.99-79409
Konu : 01/04 Büşra KIT

12.11.2021

Sayın Büşra KIT

İlgi : Büşra KIT 04.10.2021 tarihli ve 0 sayılı yazı

Üniversitemiz Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik Kurulu'nun 10.11.2021 tarihli ve 01 sayılı toplantısında alınan "04" nolu karar ile Büşra KIT'ın başvurusu **uygun** görülmüş ve karar örneği ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Canan LAÇİN ŞİMŞEK
Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik
Kurulu Başkanı V.

Ek: Karar Yazısı (1 Sayfa)

Windows
Eklenmiştir

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu : BSN5A04CZB Pin Kodu : 10362

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5783&eD=BSN5A04CZB&eS=79409>

Adres: Esentepe Kampüsü 54187 Serdivan SAKARYA / KEP Adresi:
sakaryauniversitesi@hs01.kep.tr
Telefon No: 0264 295 50 00 Faks No: 0264 295 50 31
e-Posta: ozelkalem@sakarya.edu.tr Elektronik Ağ: www.sakarya.edu.tr

Bilgi için: Hanife Babacan
Unvanı: Birim Evrak Sorumlusu

Ek 6. Araştırma İzin Belgesi

T.C.
SAKARYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-29065503-44-40904199
Konu : Anket Uygulama İzin Talebi
(Büşra KIT)

10/01/2022

VALİLİK MAKAMINA

Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim EABD Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi, Büşra KIT'ın tezi kapsamında "5-6 Yaş Çocuklarının Okula Uyumlarının İncelenmesi" konulu çalışma yapma talebi, adı geçen Üniversitenin 15.12.2021 tarih ve 87471 sayılı yazıları ile bildirilmiştir.

Söz konusu çalışmanın, Adapazarı ve Hendek ilçelerimiz resmi/özel okul ve kurumlarındaki öğretmenlere, eğitim öğretimin aksamamasına mahal vermeden gönüllülük esasına dayalı olarak, okul yönetiminin belirleyeceği zaman ve şartlarda 2021-2022 eğitim öğretim yılında uygulanması, çalışmada sadece ekteki mühürlü anket sorularının kullanılması ve yasal gerekliliğin ilgili okul müdürlüğünce yerine getirilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ebubekir Sıddık SAVAŞCI
Millî Eğitim Müdürü

OLUR

Murat KARASU
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Resmi Daireler Kampüsü B Blok 54290 Adapazarı / SAKARYA

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (264) 251 36 14

E-Posta : aske54@meb.gov.tr

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Hakan GÜL

Unvan : Memur

Faks: 2642513611

İnternet Adresi : <http://sakarya.meb.gov.tr>

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden f8e2-f896-3548-bf47-f88c kodu ile teyit edilebilir.

